

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANTALYA İLİ'NDE EĞİTİM GÖREN YURT DIŞI TÜRKLER VE
AKRABA TOPLULUKLARA AİT ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI
SORUNLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Turgay ÜZER

Antalya, 2021

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANTALYA İLİ'NDE EĞİTİM GÖREN YURT DIŞI TÜRKLER VE
AKRABA TOPLULUKLARA AİT ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI
SORUNLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Turgay ÜZER

Danışman: Prof. Dr. Yüksel Kaştan

Antalya, 2021

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitű tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

12/07/2021

Turgay ÜZER

ÖNSÖZ

Geçmiş zamandan günümüze kadar olan dönemde Türkiye'nin bulunduğu coğrafya göç hareketlerine maruz kalmıştır. Gelecekte de bu göç hareketlerinin Türkiye'ye veya Türkiye üzerinden devam etmesi muhtemeldir. Günümüzde komşu ülkelerden ve Orta Asya Türki Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye yapılan göç artarak devam etmektedir. Göç olgusu, gönüllü, isteğe bağlı bir durum olabildiği gibi insanların zorla yerinden edildiği bir durum da olabilmektedir. Her iki durumda da kadınlar ve de özellikle çocuklar bu durumdan fazlasıyla etkilenmektedir. Bu araştırma ile Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar diye nitelendirdiğimiz ülkelere, ülkemize göç eden insanların öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar, öğrenci, veli, öğretmen ve idareci açısından belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma konusunun belirlenmesinden itibaren görüşlerini, önerilerini, yardımlarını benden esirgemeyen, engin tecrübesi ve bilgi birikimi ile akademik anlamda yetişmemde büyük payı olan, her daim bana yol göstereceğini, beni destekleyeceğini ve her zaman yanımda olacağını bildiğim değerli tez danışmanım, kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Yüksel Kaştan' a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans programına katılmam konusunda bana cesaret veren ve beni teşvik eden Doç. Dr. Süleyman Karataş'a, çalışmalarında değerli fikirlerini benden esirgemeyen Prof. Dr. Yusuf Tepeli ile Dr. Öğretim Üyesi Hale Koçer'e ve Prof. Dr. Hilmi Demirkaya'ya teşekkür ederim. Araştırmamı uygulayabilmem konusunda, Antalya Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa ilçelerindeki okullarda öğrenim gören sevgili öğrencilere ve öğrenci velilerine, bu öğrencilerin okullarında görev yapan değerli meslektaşlarım, Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile Okul idarecilerine, yardımlarından ötürü teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak bana karşı her türlü sabrı, yardımı ve fedakârlığı gösteren sevgili aileme, eşim Hafize Üzer ile kızım Hazal Üzer'e de yardımlarından dolayı çok teşekkür ederim.

Araştırmamı tamamlamaya çalıştığım
süre içerisinde aramızdan ayrılan
babam Mehmet Üzer'e...

ÖZET

ANTALYA İLİ'NDE EĞİTİM GÖREN YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLARA AİT ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI SORUNLAR

Üzer, Turgay

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yüksel KAŞTAN

Temmuz 2021, 164 sayfa

Dünyada meydana gelen önemli gelişmeler insanların göç etmesine sebep olmaktadır. 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yaşanan büyük toprak kayıpları ve sınırların değişmesi ile Anadolu'ya tersine göç hareketi başlamıştır. Anadolu'ya yapılan göçler, Cumhuriyet devrinde de devam etmiştir. İki kutuplu yenedünya düzeninin, 1991 yılında SSCB'nin dağılması ve Doğu Bloğunun çözülmesi sonucunda Orta Asya'da yaşayan Türkler için, Türkiye'nin önemi artmış ve siyasi, askeri, ekonomik vb. konularda yol gösterici konuma gelmiştir. Arap ülkelerinde 2011'de başlayan Arap Baharı ile Ortadoğu'da siyasi kargaşa meydana gelmiş ve Arap ülkelerinden Türkiye'ye doğru büyük bir mülteci akını gerçekleşmiştir. Coğunluğu Suriyeli Araplardan oluşan mülteci göçünde, Türkiye, sığınmacılara kapılarını açmıştır. Bu yeni dünya düzeni içinde ABD başat olurken Avrupa ve Uzakdoğu ülkeleri Yurt Dışı Türkler ve Akraba toplulukları için her ne kadar alternatif olarak görülse de tarihten gelen dil, tarih, kültür, din gibi bağlar nedeniyle Türkiye daha çok tercih edilmiştir.

Türkiye'nin önemli bir şehri olan Antalya birçok yabancı ziyaretçinin akınına uğramaktadır. Antalya'ya gelip bu coğrafyayı ve kültürü tanıma imkânı bulan yabancıların bir kısmı, şehrin sunduğu imkânlardan faydalanabilmek amacıyla burada yerleşme kararı almaktadır. Antalya, dünyanın birçok yerinden gelip yerleşen yabancılar gibi Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar tarafından da tercih edilmektedir. Buna bağlı olarak da Antalya'da yaşayan Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklardan oluşan bir nüfus bulunmakta ve bu insanların ortaokul çağında bulunan çocukları eğitim görmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın problem durumu "Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin" karşılaştıkları sorunların okul yöneticileri, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri doğrultusunda tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma nitel araştırma yöntemi ile oluşturulmuştur. Bu amaçla Antalya'nın merkez ilçelerinde (Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa) görev yapan 15 Sosyal Bilgiler Öğretmeni, 6 Okul İdaresi ile ve bu ilçelerdeki okullarda öğrenci olan Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait 20 öğrenci ve öğrenci velisi ile görüşülmüştür. Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış olup, elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir.

Araştırma sonucunda ise, öğrenci, veli, öğretmen ve idarecilere göre Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunların başında dil sorunu ve dile bağlı akademik başarısızlık yaşadığı belirtilirken öğrencilerin pek fazla uyum sorunu yaşamadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antalya, Yurt Dışı Türkler, Akraba Topluluklar, Eğitim, Sorun

ABSTRACT

THE PROBLEMS FACED BY STUDENTS FROM THE TURKISH OVERSEAS AND RELATED COMMUNITIES EDUCATED IN ANTALYA PROVINCE

Üzer, Turgay

Department of Social Studies Education

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Yüksel Kaştan

July 2021, 164 pages

Major changes and developments in the world cause the movement of people from place to place. The significant territorial losses of the Ottoman Empire in the 19th century and the following changes in borders prompted a “reverse migration” to Asia Minor. Immigration to Anatolia continued during the Republic era of Turkey as well. As a result of the end of the bipolar world along with the dissolution of the Soviet Union and the Communist Bloc; Turkey has promoted to a leading role for the Turkic people in the Central Asia in terms of political, military, social and economic aspects. The political turmoil in the Middle East beginning in 2011 with a series of anti-government protests called “Arab Spring”, caused a huge refugee influx from Arab countries to Turkey. Turkey has opened its doors to asylum seekers in the refugee migration, mostly consisting of Syrian Arabs. Although most European and Far Eastern countries, and especially the USA are seen as alternative destinations in this new world order for the Turks living abroad and the related communities; Turkey has been preferred more by them due to the ties relating to language, history, culture and religion.

Antalya, one of the most important cities in Turkey, is flooded by a lot of foreign visitors. Some of these visitors who come to Antalya and find the opportunity to get to know the geography and culture decide to settle in order to benefit from the opportunities offered by the city. Likewise, it is also preferred by the Turks living abroad and the related communities in different parts of the world to settle in. Accordingly, there is a certain population of these people living in Antalya, and the children of these people in secondary school age receive education. In this regard, with this study it has been tried to identify the problems faced by these pupils in line with the opinions of school administrators, teachers, students and parents.

This research has been created with the qualitative research method. For this purpose; fifteen social studies teachers, six school administrations, and twenty students and parents (who

previously lived abroad as Turks and/or who belong to the related communities) have been interviewed. Semi-structured interview, one of the qualitative research techniques, has been used in the research, and the obtained data has been analyzed with content analysis technique.

The study has shown that the students (who previously lived abroad as Turks and/or who belong to the related communities) experienced language problems and language-related academic failure while it has been determined that these students did not experience as many adaptation problems.

Keywords: Antalya, Turks Abroad, Related Communities, Education, Problem

KISALTMALAR LİSTESİ

- IOM** :Uluslararası Göç Örgütü
GİGM : Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
T.C. :Türkiye Cumhuriyeti
TUİK : Türkiye İstatistik Kurumu
TDK : Türk Dil Kurumu

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR LİSTESİ	VI
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	4
1.2.1. Alt Problemler	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
1.6.1. Yurt Dışı Türkler	5
1.6.2. Akraba Topluluklar	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Göç Kavramı.....	6
2.2. Göçün Nedenleri.....	7
2.2.1. Ekonomik Nedenler	7
2.2.2. Siyasi Nedenler.....	7
2.2.3. Sosyal Nedenler.....	7
2.2.4. Doğal Nedenler.....	8
2.3. Uluslararası Göç Kuramları.....	8

2.3.1. Ravenstein'in Göç Kanunları	8
2.3.2. İtme Çekme Kuramı	9
2.3.3. Petersen'in Beş Göç Tipi.....	10
2.3.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı	10
2.3.5. Merkez Çevre Kuramı	11
2.3.6. Göç Sistemleri Kuramı	11
2.3.7. İlişkiler Ağı Kuramı	11
2.4. Uluslararası Göçün Tarihsel Gelişimi	12
2.5. Türkiye'de Uluslararası Göç	13
2.6. Göç ve Etkisi	17
2.6.1. Göçün Eğitim Üzerine Etkisi.....	18
2.7. Yapılan Çalışmalar	20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	25
YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Modeli.....	25
3.2. Çalışma Grubu.....	25
3.3. Veri Toplama Araçları.....	30
3.4. Tutarlılık ve İnanırcılık.....	31
3.5. Verilerin Toplanması.....	31
3.6. Verilerin Analizi	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	33
BULGULAR VE YORUM	33
4.A. Öğrencilerin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Bulgular.....	33
4.A.1. Öğrencilerin, Antalya'ya Yerleşme Zamanı ve Gelme Nedenlerine İlişkin Görüşleri	33
4.A.1.a. Öğrencilerin Antalya'ya Yerleşme Zamanı	33
4.A.1.b. Öğrencilerin Antalya'ya Gelme Nedenleri	33

4.A.2. Öğrencilerin, Antalya’da Yaşarken Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Görüşleri	36
4.A.3. Öğrencilerin, Antalya’da Sosyokültürel Alanda Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri	39
4.A.4. Öğrencilerin, Okullarından Memnuniyetine İlişkin Görüşleri	41
4.A.5. Öğrencilerin, Sınıflarında Eğitim Gören Türk ve Diğer Milletlerden Olan Arkadaşları ile Yaşadıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri	42
4.A.6. Öğrencilerin, Sınıfındaki veya Okulundaki Arkadaş Çevresi ile Kendi Ülkelerindeki Arkadaş Çevresi Arasındaki Farklara İlişkin Görüşleri.....	43
4.A.7. Öğrencilerin, Sınıflarında Eğitimle İlgili Yaşadığı Sorunlara İlişkin Görüşleri ...	46
4.A.8. Öğrencilerin, Okul Başarısı ve Eğitimi ile İlgili Olarak Ailelerinden Beklentilerine İlişkin Görüşleri	48
4.A.9. Öğrencilerin Öğretmenleri ile İlişkilerine Dair Görüşleri	50
4.A.10. Öğrencilerin, Okullarındaki Sosyal Faaliyetlerde Görev Almalarına İlişkin Görüşleri	51
4.A.11. Öğrencilerin, Kendilerini Herhangi Bir Şeye Benzetmelerine İlişkin Görüşleri.	53
4.A.12. Bunların Dışında Eklemek İstedığınız Bir Şey Var mı Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları.....	55
4.B. Öğrenci Velilerinin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Bulgular	56
4.B. 1. Öğrenci Velilerinin Antalya’ya Gelme Sebeplerine ve Velilerin Antalya’da Mutlu Olduklarına Dair Görüşleri	56
4.B.1.a. Öğrenci Velilerinin Antalya’ya Gelme Sebeplerine Dair Görüşleri.....	56
4.B.1.b. Öğrenci Velilerinin Antalya’da Mutlu Olduklarına Dair Görüşleri	59
4.B.2. Öğrenci Velilerinin, Antalya’nın İmkânlarından Faydalandıklarına ve Yaşam Koşullarının Farklılığından Dolayı Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri	60
4.B.2.a. Öğrenci Velilerinin, Antalya’nın İmkânlarından Faydalandıklarına İlişkin Görüşleri	60
4.B.2.b. Öğrenci Velilerinin, Yaşam Koşullarının Farklılığından Dolayı Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri.....	61
4.B.3. Öğrenci Velilerinin, Türk Kültürü ile Kendi Kültürleri Arasındaki Yakınlığa İlişkin Görüşleri	64

4.B.4. Öğrenci Velilerinin, Sosyal Ve Kültürel Etkinliklere Katılmalarına İlişkin Görüşleri	67
4.B.5. Öğrenci Velilerinin, Evlerinde Kullandığını Medya Araçlarının Diline İlişkin Görüşleri	69
4.B.6. Öğrenci Velilerinin, Antalya’da Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri	69
4.B.7. Öğrenci Velilerinin, Okul Tercihine İlişkin Görüşleri.....	72
4.B.8. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Akademik Başarılarına İlişkin Görüşleri	73
4.B.9. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Okulda Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşleri	76
4.B.10. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Sorunlarını, Kendileri ile Paylaşımına İlişkin Görüşleri	77
4.B.11. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Eğitimine İlişkin Görüşleri	78
4.B.11.a. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Eğitiminde Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Görüşleri	78
4.B.11.b. Öğrenci Velilerinin, Verilen Eğitimi Yeterli Bulmasına İlişkin Görüşleri	79
4.B.12. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının, Öğretmenleri ve Okul Yönetimi ile İlişkisine Dair Görüşleri	80
4.B.13. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının, Okulda Katıldığı Sosyal Ve Kültürel Etkinliklere İlişkin Görüşleri	80
4.B.14. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Arkadaş Çevresine İlişkin Görüşleri.....	83
4.B.15. Öğrenci Velilerinin, Çocukları ile Okul Ortamı Dışındaki İletişimlerine İlişkin Görüşleri	83
4.B.16. Öğrenci Velilerinin, Okul Ziyaretine İlişkin Görüşleri	86
4.B.17. Öğrenci Velilerinin, Okul Yönetimi ve Öğretmenleri ile İletişimlerine ve Onlardan İstek- Beklentilerine İlişkin Görüşleri	86
4.B.17.a. Öğrenci Velilerinin, Okul Yönetimi Ve Öğretmenleri ile İletişimine İlişkin Görüşleri	86
4.B.17.b. Öğrenci Velilerinin, Okul Yönetimi ve Öğretmenlerinden İstek ve Beklentilerine İlişkin Görüşleri.....	86
4.C. Öğretmenlerin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Bulgular	87

4.C.1. Öğretmenlerin, Sınıflarında Yurt Dışı Türkler Ve Akraba Topluluklara Ait Öğrenci/Öğrenciler Olması Konusundaki ve Öğrencilerin Özelliklerine İlişkin Görüşleri	87
4.C.1.a. Öğretmenlerin, Sınıflarında Yurt Dışı Türkler Ve Akraba Topluluklara Ait Öğrenci/Öğrenciler Olması Konusundaki Görüşleri	87
4.C.1.b. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Özelliklerine İlişkin Görüşleri	91
4.C.2. Öğretmenlerin, Sınıflarındaki Diğer Öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına Ait Öğrencilere Yaklaşımına İlişkin Görüşleri	94
4.C.3. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Öğrenme Öğretme Sürecinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri	96
4.C.4. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Sosyal Ortama, Sınıf ve Okul Kültürüne Katılımına İlişkin Görüşleri	99
4.C.5. Öğretmenlerin, Farklı Kültürlere Sahip Öğrencilerimizin Sınıf Ortamına Yansıtılmasına İlişkin Görüşleri	102
4.C.6. Öğretmenlerin, Öğrencilerinin Ders Başarılarına İlişkin Görüşleri.....	104
4.C.7. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Sosyal İlişkilerine İlişkin Görüşleri.....	106
4.C.8. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ders Başarısı ve Sosyal İlişkilerde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri.....	108
4.C.9. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Velileri ile İşbirliğine ve Veliler ile Görüşülen Konulara İlişkin Görüşleri	112
4.C.9.a. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Velileri ile İşbirliğine İlişkin Görüşleri.....	112
4.C.9.b. Öğretmenlerin, Öğrenci Velileri ile Görüştükları Konulara İlişkin Görüşleri	113
4.C.10. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Sorunlarının Çözümü için Yardım Almalarına İlişkin Görüşleri	115
4.C.11. Öğretmenlerin, Öğrencilerle İlgili Eklemek İstediklerine İlişkin Görüşleri.....	116
4.D. Okul İdarecilerinin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Bulgular	118
4.D.1. Okul İdarecilerinin, Öğrencilerin Okul ile Yaşadıkları Güçlüklerle ve Güçlüklerin Çözümüne İlişkin Görüşleri.....	118
4.D.1.a. Okul İdarecilerinin, Öğrencilerin Okul ile Yaşadıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri	118
4.D.1.b. Okul İdarecilerinin, Güçlüklerin Çözümüne İlişkin Görüşleri.....	120

4.D.2. Okul İdarecilerinin, Öğrencilerin Velileriyle Yaşadıkları Güçlükler ve Bu Güçlüklerin Çözümüne İlişkin Görüşleri.....	122
4.D.2.a. Okul İdarecilerinin, Öğrencilerin Velileriyle Yaşadıkları Güçlükler İlişkin Görüşleri	122
4.D.2.b. Okul İdaresinin, Öğrenci Velileri ile Yaşadıkları Güçlüklerin Çözümüne İlişkin Görüşleri	123
4.D.3. Okul İdaresinin, Öğrencilerin Başarı Profiline İlişkin Görüşleri	124
4.D.4. Okul İdaresinin, Öğrenci Velilerinin Okulla İlişkilerine İlişkin Görüşleri.....	126
4.D.5. Okul İdaresinin, Okul İklimi İçinde Farklı Kültürlere Sahip Bu Öğrencilerin Bulunmasının Avantajlarına İlişkin Görüşleri.....	127
4.D.6. Okul İdaresinin, Öğrencilerin Uyum Sorunlarının Çözümü ve Okula İntibaklarının Sağlanmasına İlişkin Görüşleri.....	130
4.D.7. Okul İdaresinin, Öğrencilerin Yaşadığı Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri	132
4.D.8. Okul İdaresinin, Öğrencilerle İlgili Eklemek İstediklerine İlişkin Görüşleri	133
BEŞİNCİ BÖLÜM	135
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	135
5.1. Sonuç ve Tartışma	135
5.1.1. Öğrencilerin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Sonuç	135
5.1.2. Öğrenci Velilerinin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Sonuç	137
5.1.3. Öğretmenlerin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Sonuç	140
5.1.4. Okul İdaresinin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Sonuç.....	143
5.2. Öneriler	145
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	145
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	146
KAYNAKÇA	147
EK-1 ANTALYA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN İZİN BELGESİ	153
EK-2 ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU 1	154

EK-3 VELİ GÖRÜŞME FORMU 1	156
EK-4 YÖNETİCİ GÖRÜŞME FORMU 1	158
EK-5 ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU 1	160
EK-6 BİLDİRİM SAYFASI.....	162
ÖZGEÇMİŞ.....	163
ORJİNALLİK RAPORU	164

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Öğrencilere Ait Demografik Bilgiler.....	26
Tablo 3.2. Velilere Ait Demografik Bilgiler	28
Tablo 3.3. Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler	30
Tablo 3.4. Yöneticilere Ait Demografik Bilgiler.....	30
Tablo 4.1. Öğrencilerin Antalya'ya Yerleşme Zamanı	33
Tablo 4.2. Öğrencilerin Antalya'ya Gelme Nedeni.....	34
Tablo 4.3. Antalya'da Yaşarken Öğrencilerin Karşılaştığı Problemler.....	36
Tablo 4.4. Sosyokültürel Alandaki Güçlükler	39
Tablo 4. 5. Arkadaşlarımla Yaşadığım Sorunlar	42
Tablo 4.6. Arkadaş Çevresi Arasındaki Farklar	44
Tablo 4.7.Sınıfımda Eğitimle İlgili Sorunlar	46
Tablo 4.8. Ailemden Beklentilerim	48
Tablo 4.9. Sosyal Faaliyetler	51
Tablo 4. 10. Neye Benziyorum.....	53
Tablo 4.11. Öğrenci Velilerinin Antalya'ya Gelme Nedeni.....	56
Tablo 4.12. Antalya'nın İmkânları	60
Tablo 4. 13. Yaşam Koşullarının Zorlukları.....	62
Tablo 4.14. Kültürel Yakınlık.....	64
Tablo 4.15. Etkinlik Katılımı.....	67
Tablo 4.16. Medya Araçlarının Dili	69
Tablo 4. 17. Antalya'da Yaşadığımız Sorun.....	70
Tablo 4.18. Okul Tercih Sebebi.....	72
Tablo 4.19. Öğrencilerin Akademik Başarısı	73
Tablo 4.20. Çocukların Problemleri	76
Tablo 4.21. Eğitimde Karşılaşılan Problemler	78

Tablo 4.22. Çocukların Katıldığı Sosyal ve Kültürel Etkinlikler	81
Tablo 4. 23. Okul Dışı Ortamda İletişim	83
Tablo 4.24. Öğretmenlerin Düşünceleri	87
Tablo 4. 25. Öğrenci Özellikleri	91
Tablo 4. 26. Öğrencilerin Birbirlerine Yaklaşımı.....	94
Tablo 4.27. Öğrenme- Öğretme Süreci Sorunları.....	96
Tablo 4.28. Öğrencilerin Eşit Rol Alımı	99
Tablo 4.29. Öğrenci Özelliklerinin Sınıf Ortamına Yansıtılması.....	102
Tablo 4.30. Öğrencilerin Sosyal İlişkileri.....	106
Tablo 4.31. Öğrenci Sorunlarına Yönelik Çözüm Önerileri.....	108
Tablo 4.32. Veliler Görüşülen Konular	113
Tablo 4.33. Öğretmenlerin Eklemek İstedığı Görüşleri	116
Tablo 4. 34. Öğrencilerin Okul ile Yaşadığı Güçlükler.....	118
Tablo 4.35. Okul Yönetiminin Çözümü	120
Tablo 4.36. Okul Yönetiminin Veliler ile Sorunlara İlişkin Çözümleri	123
Tablo 4.37. Okul Yöneticilerine Göre Öğrencilerin Başarı Profili.....	124
Tablo 4.38. Okul Yöneticilerine Göre Veli- Okul İlişkisi	126
Tablo 4.39. Farklı Kültüre Ait Öğrencilerin Bulunmasının Avantajları	127
Tablo 4.40. Öğrencilerin Uyum Sorununun Çözümü.....	130

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Göç en basit tabirle insanın yer değiştirmesi, bulunduğu yerden bir başka yere hareket etmesi olarak adlandırılabilir. Göç terimleri sözlüğüne göre ise; bir kişinin ya da bir grubun sınırlar arasında hareket ederek devletler içindeki nüfus hareketlerine ve yer değiştirmesine denir (IOM, 2013, s.35).

TDK' ya göre ise; sosyal, siyasal ve iktisadi nedenlerle birey ya da grupların taşınma işi, hicret etmesi demektir.

Bireylerin ya da grupların göç etme nedenlerine baktığımızda savaş, doğal afet, sürgün gibi zorunlu nedenler ve bireylerin yaşam koşullarını daha müreffeh bir hale getirmek için gönüllü yer değiştirmesi (ekonomik, fırsat eşitsizliği vb.) söylenebilir (Yılmaz, 2014).

Göçün birçok nedeni olduğu gibi bu nedenlere bağlı olarak birden fazla sonucu da olmaktadır. Göçün nedenleri; siyasal, ekonomik, kültürel ve sosyal nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Aynı şekilde nedenlere bağlı olarak da bu alanlarda sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Anadolu, sahip olduğu coğrafi konumundan ötürü insanların göçlerine maruz kalmıştır. Avrupa, Asya, Ortadoğu ve Afrika arasında köprü görevi görmesi sebebiyle göç eden insanların ilk uğrak yeri olmuştur. Anadolu'ya yapılan göçlerin bir kısmı yerleşim amacı taşıırken bir kısmı da geçici olmuştur (Ünsal, 2019).

Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve yükselme dönemlerinde dışa doğru yapılan göç hareketleri, 18. yy' da Osmanlı Devleti'nin toprak kayıpları nedeniyle içe doğru gerçekleşmeye başlamıştır (Satış, 2012). Rus Çarlığının Panislavist politikası ve Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı milliyetçilik akımı Balkan coğrafyasında yeni devletlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Osmanlı Devleti bu süreçte Ruslarla savaşmak zorunda kalırken milliyetçi ayaklanmaların ortaya çıkmasıyla da isyanlarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Yaşanan siyasal gelişmeler Osmanlı Devleti'nin aleyhine olurken Osmanlı Devleti Balkan ve Kafkas coğrafyasından çekilmek zorunda kalmış ve bu coğrafyalarda yaşayan Müslümanlar göçe mecbur edilmişlerdir (Barut, 2018).

Cumhuriyet dönemi göçlerine baktığımızda ise, 1. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sonucunda Türkiye sınırları dışında kalmış Osmanlı Devleti'nin kaybettiği topraklar üzerinde yaşayan Müslümanların Anadolu'ya –Türkiye- göç hareketleri -karşımıza çıkmaktadır (İçduygu ve Sirkeci, 1999). Osmanlı Devleti'nin 1900'lerin başında yaşadığı toprak kayıplarıyla sınırlar değişmeye başlamış ve bu değişen yeni sınırlar içinde kalan insanlar -ulus devlet anlayışının da etkisiyle- göç etmek durumunda kalmışlardır (Şimşir, 1986, Akt; İnliceliler, 2019).

Cumhuriyet döneminin ilk ve en önemli göç hareketi, Türk- Yunan nüfus mübadelesi yoluyla ile gerçekleşmiştir. 1922 yılından 1938 yılına kadar yapılan karşılıklı göçlerde 384.000 kişi Türkiye'ye gelmiştir. Bir başka kitlesel göç hareketi ise Yugoslavya- Makedonya'dan yapılmış olup 1924, 1936 ve 1953 yıllarında 3 dalga halinde gerçekleşmiştir. Anadolu'ya gerçekleşen bir başka göç hareketi ise Bulgaristan'dan yapılan göçlerdir. 1925 yılında başlayan göç hareketi 1989 yılına kadar aralıklarla 4 aşamada gerçekleşmiştir. Cumhuriyet döneminde Anadolu'ya Balkan ülkeleri dışında özellikle, Müslüman olan veya Türk Dil grubuna bağlı olan ülkelerden iskânlı ve serbest göçmen olarak göç eden ailelerde olmuştur. Örneğin Türkistan'dan toplam 695 ailede 2.194 nüfus iskânlı, 214 ailede 684 nüfus serbest göçmen olarak, Afganistan'dan 1.006 ailede 4.163 nüfus iskânlı göçmen olarak gelmişler ve özellikle İç Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kırsal ve kentsel kesimde yerleştirilmişlerdir (GİGM).

Türkiye küreselleşmenin de etkisiyle 1980'lerden itibaren sığınmacı bir ülke konumuna gelmeye başlamıştır (Kara ve Korkut, 2010). Türkiye'nin bu duruma gelmesinde, Afganistan'ın Rusya tarafından işgal edilmesi, İran'da rejim değişikliğine yol açan İran Devrimi, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'ndeki komünist rejimlerin çöküşü etkili olmuştur (İçduygu ve Sirkeci, 1999).

1979'da yaşanan İran İslam Devrimi sonrasında, İran'dan Türkiye'ye bir milyona yakın insan, 1982'de Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgal etmesi nedeniyle başlayan savaş sonrası bölgedeki birçok Türk kökenli insan Türkiye'ye göç etmiştir. Ferdi kaçışlar dışında Suriye'den 1945, 1951, 1953 ve 1967 yıllarında birçok göçmen Türkiye'ye göç ederken 1988 Halepçe katliamı ve 1991 Körfez Savaşı sonrası birçok insan da Irak'tan Türkiye'ye göç etmişlerdir. 2011 ve 2020 yılları arasında da Suriye'den 3,6 milyon kişi, iç karışıklıklar nedeniyle Türkiye'ye göç etmiştir (GİGM).

Cumhuriyet yıllarından itibaren süregelen uluslararası göçler günümüzde ise devam etmektedir. 2019 TÜİK verilerine göre, Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu sayısı içinde %14,5 ile ilk sırayı Irak vatandaşları alırken Irak'ı, %13,8 ile Türkmenistan, %8,2 ile Afganistan, %7,5 ile Suriye ve %7,3 ile İran vatandaşları takip etmiştir. Yine yurtdışından Türkiye'ye göç edenlerin sayısı bir önceki yıla (2018) göre %17,2 artmış ve 677.042 kişi olmuştur.

Yurtdışından Türkiye'ye yapılan göçlerde en çok tercih edilen il olarak İstanbul (%45,3) olurken İstanbul'u Ankara (%9,2) ve Antalya (%6,5) takip etmiştir. Antalya'nın ardından ise Bursa (%3,5) ve İzmir (%2,2) gelmiştir (TÜİK, 2019).

Antalya, hem yurtiçi göçlerde hem de yurtdışı göçlerde Türkiye'de en fazla göç alan illerin üst sıralarında yer almaktadır. Bu durum Antalya'nın demografik yapısında farklılıklara neden olmaktadır. Demografik yapıdaki bu farklılık Antalya'nın toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitim yapısını da farklılaştırmaktadır.

Antalya'ya yurtdışından yapılan göçlerin nedenlerine bakıldığında Antalya'nın tercih edilmesindeki en büyük faktörü coğrafi şartlara bağlı olarak deniz- güneş ve kum oluşturmaktadır(%90,7). Daha sonra ise Türk Kültürü ve buna bağlı misafirperverlik (%82,2), sakin bir ortam olması(%75,3), güvenli bir yer olması (%75,1), yabancıların kendi ülkelerine ulaşımının kolay olması (%73,6) gibi nedenler oluşturmaktadır (Yirik- Baltacı, 2016).

Antalya'ya yerleşen yabancıların, geldiği ilk 5 ülke; Rusya Federasyonu 9 bin 35, Almanya 8 bin 653, Kazakistan 5 bin 628, Ukrayna 5 bin 328, Kırgızistan 4 bin 975 şeklinde sıralanmaktadır (T.C. Antalya Valiliği, 2017).

Antalya'ya yapılan yurtdışı göçlerin kaynak ülkeleri ise 16.724 kişi ile Rusya başı çekerken 9.778 kişi ile İran, 9.224 kişi ile Almanya, 9.077 kişi ile Kazakistan, 7.916 kişi ile Kırgızistan, 6.840 kişi ile Irak, 6.710 kişi ile Ukrayna, 5.061 kişi ile Azerbaycan, 3.279 kişi ile Türkmenistan, 2.336 kişi ile de Özbekistan gelmektedir (Turizmdays,).

Göç olgusunun, kaynak-hedef ülke, göç eden insanlar ve göç edilen yerdeki insanlar bağlamında bir takım etkileri olmaktadır. Göç olgusunun ucuz işgücü, kültürel zenginlik gibi olumlu etkilerinin yanında gidilen yerde nüfus artışı, konut yetersizliği gibi olumsuz etkileri olmaktadır. Göç, yer değiştirmenin ötesinde, bir sosyal çevreden diğerine geçişi de ifade eden bir olgudur. Göçün bu yönü bireyleri çoğunlukla yeni yerleşilen toplumda uyum güçlükleri ile karşı karşıya bırakmakta ve geçici ya da kalıcı ruhsal sorunlara neden olabilmektedir (Polat, 2007). Biyo-psiko-sosyal bir varlık olan insan üzerinde karmaşık etkileri ve izleri olan göç olgusunun hassas, savunmasız ve risk altındaki çocuklar üzerindeki etkisi, yetişkinlere göre

daha hasar verici düzeylerde olabilmektedir (Gencer, 2017). Göç kararında etkili olmamalarından dolayı istemsiz göç ettiği varsayılabilir çocuklar, bu açıdan riskli konumdadır (Polat, 2007). Göçün çocuklar üzerindeki etkisi çocukların eğitim hayatında da görülmektedir. Aileleri ile başka bir ülkeye giden çocukların eğitim sürecine dâhil olma sürecinde eğitim sistemine ve okullara uyum sağlama konusunda (dil, müfredat, kültür vb.) sıkıntılar yaşanmaktadır.

Antalya'ya yurt dışından yapılan göçlerle birlikte artan nüfusa karşılık yabancı uyruklu öğrenci sayısı da artmaktadır. Yabancı uyruklu öğrenci sayısının artmasıyla da eğitim-öğretimde birtakım sorunlar yaşanmaktadır. Bu bağlamdan hareketle bu araştırmada Antalya'da eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait ortaokul öğrencilerinin yaşadığı sorunlar incelenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Antalya ilinde eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlar nelerdir?

1.2.1. Alt Problemler

Öğrencilerin ifade ettiği sorunlar nelerdir?

Velilerin ifade ettiği sorunlar nelerdir?

Öğretmenlerin ifade ettiği sorunlar nelerdir?

Yöneticilerin ifade ettiği sorunlar nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Antalya'da yabancı uyruklu insan sayısı sürekli artmaktadır. Orta Asya Türki Cumhuriyetlerden ve Akraba Topuluk diye nitelendirdiğimiz ülkelerden gelen insan sayısı da artmaktadır. Ülkemize ve Antalya'ya gelen bu insanların bir kısmı doğal olarak aile bireyleriyle birlikte göç etmektedirler. Aileleriyle göç eden insanların çocukları, göç ettikleri yerlerde bir takım problemlerle karşılaşmaktadırlar. Bunların başında da okul hayatlarında yaşadığı problemler gelmektedir. Bu çalışmanın önemi, problemleri ortaya koyarak politika yapıcılara, eğitimcilere vb. durum analizi yapmaktır.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan katılımcıların görüşme formundaki sorulara içtenlikle cevap verdikleri kabul edilmiştir.

2. Katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak katıldığı kabul edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Antalya merkez ilçeleri olan Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Aksu ve Döşemealtı ilçelerindeki okullardaki öğrenci, veli, Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve okul müdürü veya müdür yardımcılılarıyla yapılmış olup görüşme formlarında yer alan sorularla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

1.6.1. Yurt Dışı Türkler

Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkmenistan ile Balkan ve Asya Ülkeleri olan Bulgaristan, Makedonya, Bosna-Hersek, Romanya, Irak, İran, Lübnan, Afganistan vd. ülkelerdeki Türk topluluklarıdır.

1.6.2. Akraba Topluluklar

Tarihsel süreç içerisinde ayrı düştüğümüz, birbirinden uzak coğrafyalara taşındığımız, tarihin belirli dönemlerinde aynı çatı altında yaşadığımız topluluklardır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Göç Kavramı

Püsküllüoğlu'na (2000) göre, tanımına göre göç; ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların buldukları, oturdukları yerleşim yerini bırakarak başka bir yerleşim yerine ya da başka bir ülkeye gitme işidir.

Doğanay'a göre, insanların, bireysel, aile ya da gruplar şeklinde yaşam alanlarını terk edip sürekli veya geçici olarak bir yerden başka bir yere gitmesidir.

İş bulmak ve daha iyi koşullarda yaşamını devam ettirmek amacıyla insanların başka yerlere daimi veya geçici olarak yerleşmesidir (Öngör 1980 Akt: Aksoy, 2012).

Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesi. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin göçü de dâhildir (IOM, 2013, s.40).

Göçün tanımına bakıldığında bir takım sebeplerden ötürü insanların yer değiştirme hareketi olarak kısaca özetlenebilir. Göç hareketlerinin ekonomik, siyasi, toplumsal sebepleri olduğu görülmektedir. Yine göç hareketinin sebeplerinin önemli olmasının yanında yapıldığı yere göre de göç hareketi bir önem arz etmektedir. Yapıldığı yere göre göç hareketi siyasi, ekonomik ve toplumsal ve diğer nedenlere bağlı olarak iç göç hareketleri ve dış göç hareketleridir. İç göç hareketi, yeni bir ikamete sahip olmak amacıyla veya yeni bir ikametle sonuçlanacak şekilde insanların aynı ülkenin bir bölgesinden başka bir bölgesine göç etmeleridir. Bu göç, geçici veya daimi olabilir (IOM, 2013, s.43). Uluslararası göç hareketi diye de adlandırılan dış göç ise, geçici ya da kalıcı olarak insanların bir ülkeden başka bir ülkeye giderek yeniden yerleşmesidir; yaygın olarak ulusal kimlikler ve toplumsal üyeliği konu etmektedir (Bartram, Poros ve Monforte, 2017).

Uluslararası göç tanımında en dikkat çekici görüş, insanların daha fazla gelir ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak için gelişmiş ülkelere yapılan yer değiştirme hareketidir (İçduygu 2009). Diğer bir deyişle uluslararası göç hareketi genel itibariyle gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere yapılan bir eylemdir. Ancak bu durum bugün değişmeye

başlamıştır. Gelişmiş ülkelerin ekonomik faaliyetlerini, başka ülkelere yayma amacıyla birlikte gelişmiş ülkelere az gelişmiş ülkelere de göç yapılabilmektedir (Aksoy, 2012).

2.2. Göçün Nedenleri

İnsanların hayatını etkileyen kararlardan biri de doğup büyüdüğü yeri terk edip başka bir yere gitmesi, başka bir yere yerleşmesidir. Bu kararı alan bireyin hayatı bundan etkileneceği bir gerçekliktir. Bireyden başka bireyin yakınları, ayrıldığı yer ve gideceği yerde bu karardan etkilenecektir. Bireyler, göç kararını alırken bunun bir veya birden fazla nedeni olacaktır.

2.2.1. Ekonomik Nedenler

Ekonomik nedenler, hem iç hem de dış göç hareketinin en önemli nedenlerinden biridir. İnsanların daha refah bir yaşam kurma isteği, gelir artışı ya da iş bulma nedeniyle, bu imkânların olduğu yerlere gitme isteğidir (Aksoy, 2012). Ücretlerin az olması, vergi oranlarının yüksekliği, ekonomideki belirsizlikler, çalışma şartlarının zorluğu, işsizlik, yoksulluk gibi birçok ekonomik faktör göçe neden olmaktadır (Ünsal, 2019). 1961 yılında Türkiye'den Almanya'ya yapılan işçi göçü, ekonomik nedenlerle yapılan uluslararası göç örneğidir.

2.2.2. Siyasi Nedenler

Göç olgusunun temelinde yatan bir diğer neden de siyasi nedenlerdir. Savaşlar, iç çatışmalar, siyasi kararlar, yönetim yapısının özellikleri, özgürlüklerin kısıtlanması insanların göç etmesine sebep olan siyasi faktörlerdir. Siyasi nedenler genellikle devlet tarafından ortaya çıkarılmaktadır ve insanların hayatında önemli bir karar almasına da yol açmaktadır (Karakoç, 2010). Ülkelerinde savaş ve kargaşa ortamı bulunan Suriyeli ve Iraklı göçmenlerin Türkiye'ye yerleşmesi, siyasi nedenlerle yapılmış göç örneğidir.

2.2.3. Sosyal Nedenler

Yeni deneyimler edinme, macera peşinde olma, başka ülkeleri gezip görme ve insanların tanıma gibi faktörler, göçün sosyal nedenleridir (Kutlu, 1991).

2.2.4. Doğal Nedenler

Doğal olayların meydana getirdiği problemler nedeniyle insanlar buldukları yerleri terk ederler. Depremler, sel olayları, heyelan, volkanik hareketler insanların göç etmesine neden olan doğal faktörlerdir.

2.3. Uluslararası Göç Kuramları

Göç ile ilgili yapılan çalışmalarda göç hareketlerinin nedenlerine ilişkin kuramlar ortaya atılmıştır. Bu kuramlar; Ravenstein'in Göç Kanunları, İtme-Çekme Kuramı, Petersen'in Beş Göç Tipi, Kesişen Fırsatlar Kuramı, Merkez Çevre Kuramı, Göç Sistemleri Kuramı, İlişkiler Ağı Kuramlarıdır.

2.3.1. Ravenstein'in Göç Kanunları

Ravenstein tarafından göçün genel geçer kanunlarını bulmak için ortaya atılan kuramdır. Göç kanunları adlı makalesinde 7 tane göç kanunundan bahseder. Buna göre, 1. olarak göçmenler daha çok kısa mesafelere göç eder ve göçler göç edilen yerlerde göç dalgası başlatırlar. Bu göç dalgaları da aşama aşama büyük sanayi merkezlerine yönele eğilimindedir. 2. Olarak da sanayileşmeyle birlikte meydana gelen büyüme diğer yakın yerlerdeki insanları kendine çeker. Boşalan yerlerde de başka yerlerden gelen insanlar tarafından doldurulur. 3. olarak göçmenler bir amaç için göç ederler ve bu amaçta sanayileşmiş kentlerin zenginliğinden yararlanmaktadır. Bu şekilde yayılma başlar ve sanayileşmiş kentler ihtiyaç duyduğu insan ve iş gücünü emerler. 4. olarak da göç alan şehirler zamanla göç vermeye başlar ve böylelikle bir zincirleme oluşur. 5. olarak göçmenler sanayi merkezlerine direkt doğrudan göç ederler. 6. olarak kırdan kente yapılan göçler kentlerde yaşayan insanların göç etmesine bir etkisi olmazken kırdaki insanların hareketlenmesine yol açar. Kırlarda boşalan yerler başka bir yerdeki kırsal yerleşimler tarafından doldurulur. 7. olarak da kadınlar kısa mesafeli yerlere göç etmek konusunda erkeklere nazaran daha eğilimli iken erkekler daha uzun mesafelere göç ederler (Çağlayan, 2006).

Ravenstein'in göç kuramına göre göçler kısa mesafeli olarak başlamakta bu göçler dalgalar halinde büyük merkezlere doğru yönelmektedir. Boşalan yerler başka göç dalgaları tarafından doldurulmakta ve en nihayetinde büyük merkezler kendi ihtiyacı olan insan gücünü kendi içinde emmektedir. Yine Ravenstein'e göre bazı göçler doğrudan büyük merkezlere

yapılırken kadınlar daha çok kısa mesafeli ve iç göçleri tercih ederlerken erkekler ise daha çok uzun mesafeli ve dış göçleri tercih etmektedirler.

2.3.2. İtme Çekme Kuramı

Everett Lee tarafından ortaya atılan kuram 1966'da Göç Teorisi adlı makalede yayınlanmıştır. Lee'ye göre hem göç alan yerlerde hem de göç veren yerlerde itici ve çekici faktörler mevcuttur. Bu faktörler;

1. Göç veren yerlerle ilgili faktörler
2. Göç alan yerlerle ilgili faktörler
3. Engeller
4. Bireysel faktörlerdir.

Bu faktörler itme ve çekme kuramının işleyişini oluşturmaktadır (Aydemir ve Şahin, 2017).

Lee'ye göre, göç veren yerlerin ve göç alan yerlerin itici ve çekici faktörleri vardır. Bu faktörler çok ve birbirinden farklıdır. Kişilere göre de değişkendir. Bu yüzden bu faktörler ortaya konulurken kişilerin durumları (yaş, cinsiyet, eğitim vb.) göz önüne alınarak yapılmalıdır. Kişilerin içinde bulunduğu toplumsal bağlam da itici ve çekici faktörlerin belirlenmesinde etkindir. Kişisel ve kişisel olmayan faktörler göçün bir başka belirleyicidir. Kişiler göç sürecinde kendileri için neyin itici neyin çekici olduğunun bilincindedir. Kaldıkları yerlerde kendileri için olumlu faktörlerin farkında olduklarından buldukları yerde yaşamaya devam ederler iken göç edeceği yerdeki belirsizlikler ve riskler kişilerin göç etme sürecine etki etmektedir. Kuramın bir diğer önemli noktası ise itici ve çekici faktörlerin göç alan ve göç veren bölgeler için kendi içinde bir değerlendirmeye tabii tutulmasıdır. Bu durumda itici ve çekici faktörler göç alan ve göç veren yerler için kesindir. Kuramın bir diğer belirleyici faktörü ise göç alan yer ile göç veren yer arasındaki engellerdir. Engelleyici faktörler makro ve mikro olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Mikro faktörler kişisel farklılıklara bağlıyken makro faktörler ise göç kanunları, belirsizlikler, ulaşım zorluğu gibi kişilere bağlı olmayan faktörleri içerir. Lee'nin itme ve çekme kuramına göre, göç alan ve göç veren yerlerle ilgili iken itici ve çekici faktörler kendi içinde değerlendirilmelidir. Söz gelimi göç alan bir yerin itici ve çekici faktörleri kendi başına bir bütünlük oluştururken göç veren yerinde itici ve çekici faktörleri kendi içinde bir bütünlük oluşturmalıdır. İtici ve çekici faktörleri, kişiler ve kişilerin içinde bulunduğu sosyal bağlamda ele alınması gerekir. Her birey için itici ve çekici faktörler farklılık gösterir. Söz

gelimi göç alan yerdeki çekici faktör olarak sağlık koşulları bir kişi için önemli iken bir başkası için önemli olmayabilir. Göç sürecini etkileyen bir diğer durum da göçü engelleyen faktörlerdir. Bu engelleyici faktörler kişilere bağlı mikro engeller ve kişilere bağlı olmayan makro engellerdir (Çağlayan, 2006).

2.3.3. Petersen'in Beş Göç Tipi

William Petersen tarafında 1958'de Göçün tipolojisi adlı makalede yayınlanmıştır. Petersen'e göre göçün 5 tipi vardır ve bunlar:

1. İlkel göçler
2. Zorlama göçler
3. Yönlendirilmiş göçler
4. Serbest göçler
5. Kitlesele göçlerdir.

İlkel göçler, doğa koşullarına (iklim, kuraklık gibi) bağlı olarak gerçekleştirilen göç hareketidir.

Zorlama göçler ise, göç edenlerin kendi iradeleri dışında bir takım sosyal ve siyasal nedenler veya zorlamalar nedeniyle yaptıkları göç hareketidir.

Serbest göçler, göç edenlerin kendi iradesiyle ve bilinçli olarak gerçekleştirdikleri göç hareketidir. Bu göç hareketi bireysel, aile bazında ya da küçük gruplar şeklinde olmaktadır.

Kitlesele göçler, teknolojik gelişmelere paralel olarak kolektif biçimde yapılan göç hareketidir (Aydemir ve Şahin, 2017).

Petersen'in çalışmasını bireysel ve toplumsal motivasyonla ilişkilendirmiş ve birden fazla faktöre yer vermiştir. Bu faktörleri başarılı bir biçimde açıklaması özellikle de uluslararası göçleri açıklama da çok yardımcı olmuştur (Çağlayan, 2006).

2.3.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı

1940 yılında ilk kez Stouffer tarafından dile getirilmiştir. Stouffer'in kuramına göre, göç demek mesafe, gidilecek yerdeki imkânlar ve bu imkânların miktarı demektir. Stouffer göç olgusunda çekici faktörlerin önemli olduğunu bu faktörlerin önemini de mesafenin belirlediğini belirtmiştir. Herhangi bir mesafeye göç edecek birey sayısı ile gidilecek yerdeki imkânların sayısı doğru orantılıdır. Göç alan yer ile göç veren yer arasındaki mesafenin kısa olması göçü

mümkün kılmaktadır. Göç sırasında ortaya çıkabilecek problemlerin değerlendirilmesi ve buna göre göçe karar verilmesi, kesişen fırsatlar kuramının uluslararası göçe katkısını ortaya koymaktadır. Uluslararası göçte, aşılması gereken her zorluk ve karşılığında elde edilebilecek olan her fırsat göçün gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğini belirler. Bu yüzden bu kuram daha çok göçün ekonomik sebeplerle yapıldığı zamanlara hitap eder (Çağlayan, 2006). İş imkânlarının dar olduğu yerde yaşayan nitelikli bir kişinin iş imkânlarının çok olduğu bir yere göç etmesi bir fırsat iken herhangi bir niteliği uzmanlığı olmayan vasıfsız birinin göç etmesi pekte fırsat olmayabilir.

2.3.5. Merkez Çevre Kuramı

Bu kuram Samir Amin, Immanuel Wallerstein, Andre Gunder Frank gibi düşünürler tarafından geliştirilmiştir. Bu düşünürler dünyayı merkez ve çevre olmak üzere iki bölüme ayırmışlardır. Bu düşüncelerini de göç olgusuna uyarlayarak gelişmiş ülkeleri merkez gelişmemiş ve az gelişmiş ülkeleri de çevre olarak kabul etmişlerdir. Buna göre göçler çevreden merkeze yani az gelişmiş ve gelişmemiş ülkelere doğru gerçekleşmektedir. Merkez çevre kuramına göre çevre merkeze bağımlıdır. Bugünkü kapitalizm sistemi buna örnektir (Aydemir ve Şahin, 2017).

2.3.6. Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemleri kuramı, ekonomik ve siyaset temelli uluslararası ilişkiler temelinde oluşturulmuş bir kuramdır. Bu kuramda ülkeler arasında karşılıklı ilişkiler söz konusudur. Bu birbirine yakın mesafede olan ülkeler arasında olabileceği gibi aralarında uzak mesafe olan ülkeler arasında da olabilir. Ülkeler arasında göçten öncesine dayanan bir ilişki vardır ve bu ilişkiden sonra iki ülke arasında önceliği göçe dayanan ilişki devam eder. Örnek olarak ABD ve Meksika arasındaki göç ilişkisi gösterilebilir. Bu göç ilişkisi işveren ile ucuz iş gücü ve kültürel bağlara bağlıdır (Çağlayan, 2006).

2.3.7. İlişkiler Ağı Kuramı

Göç eden bireylerin, göç ettikleri yerlerde kurdukları, göç alan ülke ile göç veren ülke arasındaki sosyal ilişkilere dayanan bir kuramdır. İlk olarak göç eden bireyler, göç potansiyeli olan diğer bireyler için bir örnek konumundadır. İki ülke arasında kurulan sosyal ağlarla göç potansiyeli olan bireylere göç üzerine olumlu bir etki bırakmakta ve göçü kolaylaştırmaktadır. İlk olarak kurulan bu sosyal ağlara daha sonra siyasi ve ekonomik ağlar da eklenmektedir.

Örnek olarak Almanya'ya ilk olarak göç eden Türkler daha sonra gelenler için göçü ve göç edilen yere adaptasyonu kolaylaştırırken bugün buna ekonomik ağlar da eklenmiş ve insanlar iş bulma nedeniyle göç etmektedir (Aydemir ve Şahin, 2017).

2.4. Uluslararası Göçün Tarihsel Gelişimi

İnsanoğlu avcılık ve toplayıcılık zamanında temel gereksinimlerini karşılamak için hareket halinde olmuştur. Kaynakların tükendiği zamanlarda ise başka kaynaklar bulmak için göç etmiştir. Bu duruma göre göç insanlığın ilk zamanlarından beri var olan bir olgudur.

Kavimler Göçü, tarihin bilinen ilk kitlesel göçüdür. Doğudan batıya doğru gerçekleşen bu göçün sonucunda devletler kurulmuş yeni bir çağ başlamıştır. Avrupalı gezginlerin başlattığı ülkeler ve kıtalar arası göçler insanların farklı ülke ve kıtalara göç etmelerine zemin hazırlamıştır. Amerika kıtasının keşfi ile Avrupa'dan Amerika'ya göçler uzun yıllar devam etmiştir. 18. yy.' da, İngiltere'de Sanayi Devriminin gerçekleşmesiyle uluslararası göç farklı bir boyuta ulaşmıştır (Demirhan ve Aslan, 2015).

Dünyanın gördüğü en büyük olaylardan biri de I. Dünya Savaşıdır. Nedenleri ve sonuçları itibariyle etkisi çok büyüktür. I. Dünya Savaşı'nın sonucunda imparatorluklar yıkılmış, ulus devletler kurulmuş ve sınırlar değişmiştir. İmparatorlukların yıkılması ile bir arada yaşayan farklı milletlerden insanlar arasında etnik sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu etnik sorunların sonucunda ise yerlerini değiştirmek zorunda kalan milletler, insanlar olmuştur (Aydoğan, 2019). 2. Dünya Savaşı'nda da durum farklı olmamış ve sonuçları Avrupa için ağır olmuştur (Demirhan ve Aslan, 2015). 2. Dünya Savaşı'ndan sonra tekrar toparlanmaya çalışan Avrupa, kaybettiği insan gücünü karşılamak için önceliği komşu ülkelere olmak üzere Doğu ve Güneyden işgücünü karşılamaya çalışmış ve kitlesel göçler başlamıştır (Aydoğan, 2019).

Küreselleşme olgusu, toplumları ve dünyayı etkilerken göç olgusunu da etkilemiştir. Küreselleşme, uluslararası göçün üzerinde önemli bir basamağı oluşturur ve küreselleşme ile birlikte uluslararası göçte önemli bir artış meydana gelmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle de birlikte göç eden kişiler yakınlarıyla iletişim kurarak göçü cazip göstermiş ve yakınlarını göçte teşvik etmişlerdir (İnci, 2017, Akt: Aydoğan, 2019).

2.5. Türkiye’de Uluslararası Göç

Türkiye, eski dünya olarak da bilinen Asya, Avrupa ve Afrika kıtaları arasında köprü görevi gören bir ülke konumundadır. Coğrafi konumunun verdiği bu özelliğinden dolayı birçok olaylara, savaflara ve göç hareketlerine sahne olmuştur.

Türkiye’de göç tarihi Cumhuriyet öncesi zamanlara kadar dayanmaktadır. Osmanlı Devleti’nin toprak kaybetmeye başladığı zaman kaybedilen yerlerdeki Müslüman halk yerini terk etmeye başlamıştır.

1774 Küçük Kaynarca Antlaşmasından itibaren Osmanlı Devleti dışarıdan göç sorunuyla karşılaşmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti’nin kuruluş ve yükselme dönemlerinde dışa doğru yapılan göç hareketleri, 18. yy. ’da Osmanlı Devleti’nin toprak kayıpları nedeniyle içe doğru gerçekleşmeye başlamıştır. Toprak kayıpları nedeniyle de dışarıdan gelen ilk karşılaşma, 1783’te Kırım’ın Ruslar tarafından işgaliyle olmuştur. Osmanlı Devleti’nin, Ruslarla yaptığı 1854 Kırım Savaşı’nda, Kırım’ı savunamayacağıının anlaşılmasıyla savaşın sonuna doğru Kafkaslardan büyük bir göç hareketine maruz kalmıştır (Satış, 2012). 1828 ve 1854 Kırım Savaşı sonrası Tatar Müslümanlarının zorunlu göçü diğer Müslüman halklar (Abaza, Çerkez, Laz vd.) izlemiştir. Şeyh Şamil’in 1859’ da yakalanmasının ardından Kafkas göçleri, kitlesel bir göç halini almaya başlamıştır (Barut, 2018). “1859-1864 yılları arasında toplam sayının 800 bini bulduğu, bu sayının 200 bininin Nogay Türkü olduğu tespit edilmiştir” (Kazas, 1994:19, Akt: Arabacı, 2015). 93 Harbi diye de bilinen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, Çerkes göçünü yeniden hareketlendirmiştir (Satış 2012). Bu tarihten itibaren yapılan göçler daha önceki göçlerin devamı niteliğindedir. Bu göçler soncunda 1783’te Kırım’daki Türk nüfusu %98 iken 1897’deki nüfus sayımına göre Türk nüfus %35’e düşmüştür (Firuzoğlu 1999:693-695, Akt: Arabacı, 2015). Kırım’ın işgal edilmesiyle başlayan kitlesel göçler, 1862-1865 yılları arasında- Şeyh Şamil yakalandıktan sonra- zirve noktasına ulaşmış 93 Harbi, 1890-1908 ve 1920’li yıllara kadar devam etmiştir. 1783’ ten 1920’li yıllara kadar göç eden Kırımlı Müslüman sayısının 1.800.000’ i bulunduğu tahmin edilmektedir (Barut, 2018).

1877-1878 Osmanlı- Rus Savaşı, Kafkaslarda olduğu gibi Balkanlarda da gerçekleşmiştir. Osmanlı Devleti askeri üstünlüğünü ve de topraklarını kaybedince tıpkı Kafkaslardan olduğu gibi Balkanlardan da Anadolu’ya yoğun göçler gerçekleşmiştir (Oğuz, 2019). Balkan coğrafyasında Milliyetçilik ayaklanmaları ve ulus- devlet kurma fikri ve Müslüman halkın bertaraf edilmesi, Balkanlardan Anadolu’ya doğru göç hareketlerinin başlamasına neden olur. Bu olaylar sonrasında çoğunluğu Türk olan 300.000’ e yakın

Müslüman öldürülmüş ve 1.500.000 kişi de Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmıştır (Barut, 2018). Tuna ve Edirne vilayetlerinde yerleşmiş olan Müslüman-Türk ahalinin 500.000 kişisi Bulgar ve Ruslar tarafından katledilirken 1 milyonu aşkın Müslüman-Türk canını kurtarmak için göç edecektir (Halaçoğlu, 1990).

Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında Anadolu'ya gerçekleştirilen bir diğer göç hareketi de Girit Göçmenlerinin yaptığı göçlerdir. 1800'lerin ortalarından itibaren başlayan bu göç dalgasının en büyüğü 1898-1899 yıllarında gerçekleşmiştir. Adadaki Rumların isyanlarıyla ada halkı Anadolu'ya yerleşmiş ve Eski Giritliler olarak adlandırılmışlardır. Daha sonra ise Zorunlu Mübadele ile gelen ve Yeni Giritliler olarak adlandırılan göçmenler Anadolu'ya yerleşeceklerdir (Sepetçioğlu, 2010). Arı'ya göre Mübadele ile gelen Yeni Giritlilerin sayısı 22.812 iken Eski Giritli göçmenlerin sayısı daha fazladır (Akt. Sepetçioğlu, 2010).

1912-1913 yıllarında gerçekleşen Balkan Savaşları ile Balkan coğrafyasında siyasi sınırlar değişmiştir. Osmanlı Devleti'nin toprakları küçülürken Balkan Devletlerinin toprakları genişler ve savaş sırasında Balkan Devletleri'nin Müslüman-Türk halka yaptığı zulümler, Balkanlardan Anadolu'ya göçle sonuçlanmıştır (Halaçoğlu, 1990). Esasında Balkan ülkelerinden göç 1908-1909 yıllarında başlar ama Balkan Savaşları ile zirveye ulaşmıştır (Karpat 2010, Akt: Barut, 2018). 300.000 civarında muhacir Anadolu'ya göç etmiştir (Dündar 2008, Akt: Barut, 2018).

1914-1918 I. Dünya Savaşı yıllarında, Osmanlı Devleti'nin savaştığı cephelerden biri de Kafkas Cephesidir. 1914-1915 Sarıkamış Harekatı'nda Türk ordusunun başarısızlığı nedeniyle Erzurum- Sarıkamış hattında yaşayan Müslüman halk önce Erzurum'a doğru (yaklaşık 70.000 kişi), buradan da daha içeriye doğru Anadolu'nun içlerine geri çekilmek, göç etmek zorunda kalmıştır. Rusların aynı şekilde Doğu Karadeniz sahillerini ele geçirmesiyle bölge halkı buldukları yerleri terk ederek göç etmişlerdir. Trabzon'un işgal edilmesiyle başlayan süreçte halk Giresun, Ordu, Samsun ve Sinop'a kadar göç etmiştir (Tekir, 2016).

Cumhuriyetin ilk yılları, büyük mübadele diye bilinen Türk-Yunan göçüne şahit olmuştur (İçduygu ve Sirkeci, 1999). İlk defa mübadele fikrinin ortaya çıktığı Balkan Savaşları'nda I. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla uygulanamamış (Şimşir, 1986, Akt; İneliciler, 2019), daha sonra Kurtuluş Savaşı'nın ardından Lozan Konferansı'nda tekrar gündeme gelerek yeni Türk Devleti'yle Yunanistan arasında "Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine ilişkin Sözleşme ve Protokol" imzalanmıştır (İçduygu ve Sirkeci, 1999). 30 Ocak 1923'te imzalanan Yunan ve Türk Halklarının Mübadele Sözleşme ve Protokolüne göre, Yunan topraklarında

yaşayan Müslümanlar ile Türk topraklarında yaşayan Ortodoks Rumlar arasında 1 Mayıs 1923 tarihinden itibaren mübadele yapılmıştır. Protokolün 1. Maddesine göre, İstanbul'da yaşayan Rumlar ile Batı Trakya'da yaşayan Müslümanlar mübadele kapsamına girmemişlerdir (Lozan Mübadilleri Vakfı, Erişim Tarihi 10.01.2021). 1923 yılında başlayan göçler, 1927 yılına kadar devam etmiş ve bu zaman zarfında 500.000 Müslüman Türk Yunanistan'dan Türkiye'ye göç etmiştir. Aynı şekilde de 1.200.000 Ortodoks Rum Türkiye'den Yunanistan'a göç etmiştir. Mübadelenin esasını etnik kimlik değil din kimliği oluşturmuştur. Bu yüzden Türkçe konuşan Gagavuzlar ile Karaman tarafında yaşayan Türk Ortodokslar da mübadeleye tabi tutulmuştur. Aynı şekilde Bulgarca ve Makedonca konuşan Pomaklar, Rumence konuşan Ulahlar, Rumca konuşan Patriyotlar ile Arnavutça konuşan Arnavutlar Yunanistan'dan Türkiye'ye göç etmişlerdir (Adıgüzel, 2019).

Cumhuriyet yıllarının bir başka göç hareketi Yugoslavya'dan yapılan göç hareketleridir. Etnik unsurlara uygulanan baskılar ve etnik temizlik, Yugoslavya'dan yapılacak olan göç hareketlerinin sebebi olmuştur (Köksal, 2004). Türklerin çoğunlukta olduğu Makedonya'da toprakların çoğunluğu da Türklere aittir. Sırp-Hırvat-Sloven Krallığı döneminde çıkarılan Zirai Islahat Kanunu ile Türklere ait tarım arazilerine el konulması ve arazilerin Türk olmayanların eline geçmesi, Türklerin arazi sahibi olmasında engeller ve ekonomik baskılar Türklerin göç etmesine sebep olmuştur (Çavuşoğlu, 2007).

1936-1937 yılında da dünya ekonomik krizinden etkilenen Türkler kendilerine yeni fırsatlar elde etmek amacıyla Türkiye'ye 2. dalga göç hareketini başlatmışlardır. 2. dalga göç hareketleri 2. Dünya Savaşı'na kadar devam etmiştir (Köksal, 2004).

2. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan Yugoslavya Sosyalist Federatif Cumhuriyeti, komünist rejimi yerleştirmeye çalıştığı dönemde rejimin zarar görmemesi adına Türklerin göç etmesine izin vermemiştir. Bu dönemde Türklerin topraklarına el konulması, esnafın malının zorla alınması gibi ekonomik baskılar, Türklerin evlerinin mahremiyetinin kalmaması, kıyafetlere karışılması gibi sosyal baskılar, camilerin kapatılıp depo gibi kullanılması gibi dini baskılar nedeniyle Türkler göç etmek istemişlerdir (Ağanoğlu, 2001).

Türkiye ile Yugoslavya arasında 1952 yılında imzalanan Serbest Göç Antlaşması burada yaşayan Türklerin aleyhine bir durum oluşturmuştur (Hamzaoğlu, Akt: Köksal,2004). 1952 yılında, zoraki komünleştirme, Arnavutlaştırma ve sonrasında Yugoslavlaştırma yönünde yapılan baskılar nedeniyle de Yugoslavya'dan Türkiye'ye göçler yapılmıştır (Çavuşoğlu, 2007). Yugoslavya'da sosyalizm etkisinde yapılan mecburi kooperatifleştirme de Türk

köylüsünün göç etmesine sebep olmuştur. Bu baskılar neticesinde Yugoslavya'dan Türkiye'ye göçler artmıştır. Dışişleri Bakanlığının resmi kayıtlarına göre, 1952-1968 yılları arasında Yugoslavya'dan 170.000 göçmen Türkiye'ye gelmiştir (Köksal, 2004).

Balkan Coğrafyasından Türkiye'ye yapılan bir başka göç hareketi de Bulgar topraklarında yaşayan Türklerin göçleridir. 1923 yılından 1933 yılına kadar 101.000 civarında Türk, Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiştir. 1933 yılından 2. Dünya Savaşına kadar olan sürede ise 198.000 kişi göç etmiştir (Geray, 1962, Akt: İliceliler, 2019).

1945 yılından 1980'lere kadar olan dönemde de Bulgar göçleri olmuştur. 1950- 1951 ile 1969-1978'de 2 dönem olmak üzere 270.000 civarında kişi Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiştir. 1950 döneminde gerçekleşen göç hareketleri sosyokültürel ve siyasi nedenlerden ötürü Türkiye için bir dönüm noktası olmuştur. Bulgaristan'da kurulan komünist rejim, burada yaşayan Türklerin göç etmesine sebep olmuştur. 250.000 Türk'ün, Türkiye tarafından kabul edilmesini isteyen Bulgaristan daha sonra 1950-1951 yıllarında 154.000 Türk'ü, Türkiye'ye sürmüştür. Sürgün edilen Bulgar Türkleri, Türkiye tarafından kabul edilmiş ve iskân edilmişlerdir (İçduygu ve Sirkeci, 1999).

Bulgarlaştırma hareketi nedeniyle başlayan 2. dönem göç hareketleri ise 1969'larda başlayıp 1978'lere kadar devam etmiştir. 1970- 1971 ve 1972 yıllarında 30.000 kişinin yaptığı göç hareketi 1977-1978 yıllarında 73.000 kişi ile sona erdi (İçduygu ve Sirkeci, 1999).

Bulgarlar, Türklere yönelik baskı politikalarına zaman zaman ara vermesine rağmen göçler devam etmiştir. Yıllardır yapılan göçlere rağmen Türk nüfusu artmaya devam etmiştir. 1968'de doğan 80.000 çocuktan 25.000 çocuğun Bulgar olması, Bulgarların Türkler üzerindeki baskı politikalarını arttırmasına sebep olmuştur. 1985 yılında, Bulgarların Türk nüfusunu toptan yok etmeye çalışması, Türkçe isimlerin ve yerlerin Bulgarca olması, Türk benliğine zarar verilmesi, Türklere ait yerlerin yakılıp yıkılması gibi olaylar Bulgarların yeni taktikleri olmuştur. Bu olaylar neticesinde 1989 yılına değin 310.000 kişi Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiştir (Ağanoğlu, 2001).

II. Dünya Savaşı ile birlikte Doğu Lejyonlarındaki bazı kişilerin de yeni vatani Türkiye olmuştur. Doğu lejyonları, II. Dünya Savaşı sırasında, Nazi Almanya'sı saflarında savaşan ve doğu halklarından oluşan lejyonlardır. Özbekler, Kazaklar, Kırgızlar, Türkmenler, Karakalpaklar, Balkarlar, Karaçaylar, Azeriler, Dağıstanlılar, İnguşlar, Çeçenler olmak üzere Müslüman halklardan oluşturulmuştur (GİGM).

Türkiye küreselleşmenin de etkisiyle 1980'lerden itibaren sığınmacı bir ülke konumuna gelmeye başlamıştır (Kara ve Korkut, 2010). Türkiye'nin bu duruma gelmesinde, Afganistan'ın Rusya tarafından işgal edilmesi, İran'da rejim değişikliğine yol açan İran Devrimi, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'ndeki komünist rejimlerin çöküşü etkili olmuştur (İçduygu ve Sirkeci, 1999).

Türkiye'ye ilk büyük mülteci akınını, 1979 İran İslam Devrimi'nden sonra İranlılar yapmıştır. Devrimden sonra muhalifler ve mağdur olanların ilk uğrak yeri Türkiye olmuş ve göç edenler, Türkiye'yi bir geçiş köprüsü olarak kullanmışlardır. Türkiye'yi transit bir ülke olarak kullanan 1.500.000 İranlı, Avrupa'ya göç etmiştir (Kara ve Korkut, 2010). 150.000-200.000 kadar İranlının ise Türkiye'de olduğu düşünülmektedir (İçduygu ve Sirkeci, 1999).

1980'li yılların başında gerçekleşen Afgan göçünün oluşumunda Sovyet – Afgan savaşı önemli bir role sahiptir. 1982 yılında Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgal etmesi sonrası başlayan savaş nedeniyle, o bölgedeki birçok Türk kökenli Türkiye'ye gelmişlerdir. Gelenler arasında Özbekler kadar, Uygurlar, Kazaklar ve Kırgızlar da bulunmaktadır (GİGM). Sonuç itibarıyla 7.000 Afgan göçmeni Doğu Anadolu'ya yerleştirilmiştir (İçduygu ve Sirkeci, 1999).

İran- Irak Savaşı'nın sona erdiği dönemde 1988-1991 yılları arasında Türkiye'ye gelen bir başka göç akınının kaynağı ise Irak olmuştur. 50.000'den fazla Iraklı Kürt Türkiye'ye göç etmiştir. Yine Körfez Savaşı sırasında (1990-1991), 60.000 kadar yabancı işçi savaşın gerçekleştiği bölgeden ayrılmak amacıyla geçici olarak Türkiye-İrak sınırına yerleştirilmiş ve pasaport işlemleri halledilince ayrılmışlardır (İçduygu ve Sirkeci,1999). 1991 yılında da yarım milyon Kürt, Kuzey Irak'tan Türkiye'ye akın etmiştir (Kirişçi ve Karaca, 2015).

Tarihte Suriye'den, 1945, 1951, 1953 ve 1967 yıllarında Türkiye'ye toplu göç gerçekleşmiştir. Sayıları kesin bilinmeyen bu göçmenler, Kırıkhan, İskenderun ve Adana'ya yerleştirilmiştir. 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20.000 kişi, 1999 yılında Kosova'da meydana gelen olaylar sonrasında 17.746 kişi, 2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişi, Nisan 2011- Ocak 2020 tarihleri arasında Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle yaklaşık 3,6 milyon kişi Türkiye'ye gelmiştir (GİGM).

2.6. Göç ve Etkisi

Göç, yapılan birçok tanımlamaya göre, insanların toplumsal ya da bireysel olarak buldukları yerden başka bir yere hareket etmelerine, yer değiştirmelerine denir. Her göç hareketinin kendine göre bir nedeni olsa da genel olarak ekonomik, siyasi, toplumsal vb.

nedenlere bağlı olarak gerçekleşmekte ve bu nedenlere bağlı olarak da sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Göç olgusunun meydana getirdiği sonuçlar ölkeleri, toplumları ve bireyleri olumlu ve olumsuz etkileyebilmektedir. Göçün olumlu etkilerinden biri de sosyal alanda meydana gelen etkilerdir. Özellikle de kendi ölkesindeki olanakların (eğitim-sağlık-költür) yetersizliğinden ötürü göç edilen ölkelerdeki imkânlardan faydalanma durumu göç veren öлке açısından bir avantaj oluşturmaktadır (Yıldız, 2017).

Göç olgusunun, göç alan ve göç veren öлке bazındaki etkisine bakıldığında göç veren öлке için döviz transferleri, iş imkânları yetersizliğinden ötürü işsizliğin azalması, göçmenlerin göç ettikleri ölkelerdeki bilgi birikimlerini kendi ölkelerine aktarma gibi olumlu durumları söz konusudur. Göç alan öлке için ise ucuz işgücü ve işgücü açığıнын kapatılması gibi olumlu sonuçları olabilmektedir (Ünsal, 2019).

Göç olgusunun olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Ekonomik anlamda olumsuz sonuçlara bakıldığında göç veren öлке için yetişmiş insan gücü kaybı gibi bir durum ortaya çıkarabilmektedir. Yetişmiş insan gücünün başka ölkelere göç etmesi üretimin de düşmesine sebep olacaktır. Göç eden kimselerin ölkelerine kazandırdıkları dövizin yatırımlarda kullanılamaması durumunda da tüketimin artması dolayısıyla da fiyat yükselmesine neden olabilmektedir. Göç alan ölkeler de ise artan nüfusa bağlı olarak hizmetlerin yetersiz kalması, artan kamu harcamaları gibi olumsuz durumlara yol açabilmektedir (Yıldız, 2017). Göç alan öлке kaynaklarının daha fazla insan tarafından kullanılması ve tüketilmesi durumunu ortaya çıkarabilecektir.

Göç olgusu yüzlerce yıldır toplumları ve bireyleri etkilemektedir. Göçün toplumlar ve bireyler üzerindeki etkisi ekonomik, toplumsal, siyasal, psikolojik ve başka yönlerden olabilmektedir. Göç sadece bir yer değiştirme hareketi olarak kalmayıp göç eden ya da göçe maruz kalan grupların yaşadığı yoksulluk, barınma, sağlık, eğitim problemleri gibi güçlükler ve kimlik sorunu olarak da karşımıza çıkabilmektedir (Polat, 2007).

2.6.1. Göçün Eğitim Üzerine Etkisi

Göçün, ekonomik, sosyal, siyasal vb. bir takım sonuçlarının yanında eğitim üzerinde de bir etkisi bulunmaktadır. Göç, eğitimi etkilediği gibi, eğitim de göç üzerinde etkili olmaktadır. Eğitimin göç üzerindeki etkisine, daha iyi bir eğitim almak amacıyla öğrencilerin öлке içinde ya da ölkeler arasında hareketi örnek verilebilir. Daha çok üniversite düzeyindeki öğrencilerin

gerçekleştirdiği bu göç, bireysel ve gönüllülük esasına dayalı olmakla birlikte duruma göre süreli veya kalıcı olabilmektedir.

Göçün eğitim üzerine etkisi ise, fiziksel anlamda okul ve dersliklerin yetersizliği ve buna bağlı olarak kalabalık sınıflar, donanımların yetersizliği, öğretmen açığı gibi sonuçlar olarak karşımıza çıkarken eğitimin yaygınlaştırılmaması ve işleyişinin bozulmasını da beraberinde getirmektedir (Ateş, 2013). Göçlerle, göç veren yerlerin eğitim yükü azalırken göç alan yerlerin eğitim yükü artmaktadır. Bu durumda öğretmen, araç-gereç ve okul yetersizliği ile öğrenci başarısızlığı ortaya çıkmakta ve eğitimin kalitesi düşmeye başlamaktadır (Tezcan, 1994).

Okulların ve sınıfların kalabalıklaşması, öğrenci başarısında düşüşe neden olabilirken disiplin sorunlarına da yol açmaktadır. Dersliklerin yetersiz oluşu nedeniyle kütüphane, toplantı ve gösteri salonlarının sınıf olarak kullanılmaya başlanmasıyla da sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlere imkân kalmamaktadır (Eroğlu ve Gülcan, 2016).

Göçün, eğitimin altyapısı üzerine etkisinin yanında uyum sorunları, ekonomik ve iletişim üzerine de etkisi bulunmaktadır (Göze, 2018). Göç olgusunun türü ne olursa olsun zorunlu ya da gönüllü- sonuçları bireyleri etkilemektedir. Bireylerde psikolojik problemlere ve uyum sorunlarına yol açabilmektedir. (Karaman ve Bulut, 2018). Göç olgusundan en çok etkilenenlerin başında ise çocuklar bulunmaktadır. Göç, yetişkin bireylerde olduğu gibi, çocuklarda da bir takım sorunlara yol açabilmekte ve çocuklarda uyum problemlerinin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Bu durum, çocukların eğitim hayatlarında zorluklara yaşamalarına neden olmaktadır (Kaştan, 2015).

Karaman ve Bulut (2018), göç eden çocukların ve ergenlerin yaşadıkları eğitim problemlerinin nedenlerini, aile, dil sorunu, eğitim sistemi, ayrımcılık ve travmatik geçmiş şeklinde sıralamaktadır. Kaştan (2015), göçün çocuğun eğitimi üzerine etkisini, velilerin eğitime ilgisizlikleri, göç yaşamış çocukların psikolojik durumları, göç yaşamış çocukların başarısızlıkları şeklinde belirtmektedir.

Sayın, Usanmaz ve Aslangiri (2016), sığındıkları ülkede eğitime devam eden mülteci çocuklarının büyük bir kısmının okullarda ayrımcılık, dil ve arkadaş edineme, maddi yetersizlikler gibi sorunlar yaşadığını belirtmektedir. Mülteci çocukları sağlıklı bir eğitim alamamakta ve yeni kültüre uyum sağlayamamaktadırlar. Sonucunda ise mülteci çocuklarda dışlanma ve ait olamama duygusu hâkim olmaktadır. Tezcan (1994), göçmen çocuklarının yabancı ülkelerin eğitim programları ile bütünleşemediğini belirtmektedir. Bunun nedeni de

okul programlarının ve dil farklılığıdır. Küçük yaşta göç eden çocuklar çok fazla sıkıntı yaşamaz iken belirli bir süre kendi ülkesinde okuyan çocuklar, göç ettikleri ülkede dil problemi yaşamakta ve kendi yaşlarının programlarını takip edememektedir. Okula devam konusunda sıkıntı yaşayan öğrenciler zamanlarının çoğunu okul dışında geçirirken buldukları topluma uyum sağlamada zorlanmakta, yalnızlık ve aşağılık duygusuna kapılmaktadırlar. Göçmen ailelerin yetersiz eğitimleri, çocuklarına ödevlerinde yardımcı olamamaları ve dil yetersizliğinden ötürü çocuklarının sorunları öğretmenleri ile paylaşmada sıkıntı yaşamaları çocukların eğitimi üzerinde olumsuz bir etkiye neden olmaktadır. Yine göçmen çocukların yaşadığı bir başka sorun ise okul ile aile arasında yaşanan çatışmalardır. Çocuklar, okulda, içinde bulunduğu toplumun normlarına uyum sağlamaya çalışırken ailede de kendi kültürel normlarını özümsemeye zorlanmaktadır. Bu durum çocukta kimlik bunalımına yol açmaktadır.

2.7. Yapılan Çalışmalar

Sarıahmetoğlu (2019), “Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitim Sistemine Uyumunda Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmasında Kastamonu ilinde görev yapan öğretmen ve idarecilerle ve Milli Eğitime bağlı okullarda bulunan yabancı uyruklu öğrencilerle görüşme yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre,

- Öğrenciler okula kayıt esnasında dil sorunu yaşamaktadırlar ve kayıt esnasında yabancı uyruklu öğrenci ve velilere yol gösterebilecek bir organizasyon eksikliği yaşanmaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrencilerin çoğunluğu sportif ve kültürel faaliyetlere katılmaktadır. Katılmayan öğrenciler ise kendi isteksizliklerinden katılmamakta ve bu konuda herhangi bir ayırım yapılmamaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrenciler, Türkçeyi daha çok arkadaşlarından öğrenmekte ve Türkçe için açılan kurslar yetersiz kalmaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrencilerin arkadaş çevresini, zaman içinde uyumun artmasıyla Türk arkadaşlarından oluşmaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrenciler, sorunlarını öğretmen ve idarecilerle paylaşarak iletişim kurmaktadır. Öğretmen ve idareciler öğrencilerine yardımcı olmaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrenciler derslerde konuları anlamakta zorlanmakta ve anlamadıkları konular için arkadaşlarından ve öğretmenlerinden yardım istemektedirler.

- Yabancı uyruklu öğrencilere karşı Türk öğrenciler tarafından ayrımcılık, olumsuz davranışlar sergilenmemektedir.
- Yabancı uyruklu öğrenciler kırtasiye malzemelerini temin etmekte zorlanmaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrenciler hayatlarına Türkiye’de devam etmek istemektedirler.

İçöz (2019), ‘‘İlkokullarda Yabancı Uyruklu Öğrencilerle İlgili Karşılaşılan Sorunlar’’ adlı çalışmasında, Antalya’nın Konyaaltı ilçesinde görev yapan idareci ve öğretmenlerle görüşme yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen ve idareciler, yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olarak;

- Dil, uyum ve davranış sorunları yaşamaktadır.
- Dersler ve müfredatla ilgili olarak sıkıntılar yaşamakta ve öğrenciler dersi anlama güçlüğü yaşamaktadır.
- Veliler ile iletişim kurmakta zorlanılmakta ve veliler ilgisiz kalmaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrenciler arkadaşlarına alışma zorluğu yaşamakta ve kendilerini dışlanmış hissetmektedirler. Yabancı uyruklu öğrenciler kendi aralarında gruplaşmaktadır.
- Gerekli planlamaların yapılamaması nedeniyle bürokratik sorunlar yaşanmakta, yanlış politikalar uygulanmaktadır.

Delen (2018), ‘‘ Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bulunduğu İlkokullarda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının İncelenmesi’’ adlı çalışmasında yabancı uyruklu öğrencilerin yoğun olduğu okullarda 26 geçici Türkçe öğreticisi ve 260 öğretmenle çalışmıştır. Nicel çalışmanın yanı sıra 33 öğretmenle de nitel çalışma yapmıştır. Delen’ in araştırmadan elde ettiği sonuçlar şöyledir:

- Ankete katılan öğretmenlere göre yabancı uyruklu öğrenciler, hırsızlık, başkalarının eşyalarını ve dolaplarını karıştırma gibi davranışlar sergilemediklerini, öğretmenlerine saygısızlık etmediklerini belirtirlerken sınıfta ders dışı şeylerle ilgilenerek derse ilgisiz olduklarını, arkadaşlarının ve öğretmenlerinin sözlerini kestiklerini ve birbirleriyle konuştuklarını ve birbirlerini şikâyet ettiklerini belirtmişlerdir.
- Görüşmeye katılan öğretmenlerin büyük bir bölümü ise, yabancı uyruklu öğrencilerin ders dışı şeylerle ilgilendiklerini, derste sıkılıp dikkatlerinin dağınık

olduğunu ve arkadaşlarına fiziksel şiddet uyguladıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlere göre bu sorunların temelinde dil ve iletişim problemleri yatmaktadır.

Alpaslan (2019), ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrenciler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi’’ adlı çalışmasında Antalya’nın merkez ilçelerinde Suriyeli öğrencilerin yoğun olduğu ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 20 öğretmenle görüşme yapmıştır. Alpaslan’ın çalışmasının sonuçları şu şekildedir:

- Suriyeli öğrenciler dil problemi yaşamaktadır.
- Suriyeli öğrencilerin derse katılımları düşük düzeyde ve derse odaklanmada sorun yaşamaktadırlar.
- Öğretmenler, Suriyeli öğrencilerle ilgili olarak kurallara uymama, olumsuz davranışlar sergileme, devamsızlık yapma gibi davranış problemleri yaşamaktadırlar.

Duygu (2016), ‘‘Alanya Örneğinde Yabancı Uyruklu Ortaokul Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunlar’’ adlı çalışmasında Alanya’da devlet ve özel okullarda öğrenim gören 57 yabancı uyruklu öğrenci ve 56 öğrenci velisi ile çalışma yapmıştır. Ayrıca 6 Sosyal Bilgiler öğretmeni de çalışmaya dâhil edilmiştir. Alanya’da farklı millet ve kültürlerden öğrencilerin bir arada bulunduğu okullarda birtakım olumlu olumsuz eğitim öğretim yaşantılarının ortaya çıkarıldığı çalışmada kültürel çeşitlilik ve zenginlik pozitif bir durum olarak ortaya çıkarken dil ve uyumda bir takım eksiklikler ortaya çıktığı görülmüştür.

Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016), ‘‘İlkokullarda Yabancı Uyruklu Öğrencilerle Karşılaşılan Sorunlar’’ adlı çalışmalarında Denizli ilinde yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu okullarda görev yapan öğretmen ve idarecilerin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini ortaya çıkarmak için görüşmeler yapmışlardır. Araştırmacıların elde ettiği sonuçlar şu şekildedir:

- Öğretmen ve idareciler kısa süreli de olsa dil problemleri ile karşılaşmaktadırlar.
- Öğretmen ve idareciler, İranlı, Iraklı ve Afgan öğrencilerle davranış problemleri yaşamazken Suriyeli öğrencilerle problem yaşanmaktadır.
- Öğretmen ve idareciler, İranlı, Iraklı ve Afgan öğrencilerin velileri ile iletişim kurmada sorun yaşamaz iken Suriyeli öğrencilerin velileri ile sorun yaşamaktadırlar.

İmamoğlu ve Çalışkan (2017), ‘‘Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Devlet Okullarında İlkokul Eğitimine Dair Öğretmen Görüşleri: Sinop İli Örneği’’ adlı çalışmalarında Sinop’ta görev yapan 20 öğretmenle görüşme yapmışlardır. Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre;

- Öğretmenler, yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimine dair bilgi ve destek almamaktadırlar.
- Öğretmenler yabancı uyruklu öğrenciler ile iletişim kuramamakta ve davranış problemleri yaşamaktadırlar.

Tosun, Yorulmaz, Tekin ve Yıldız (2018), ‘‘Mülteci Öğrencilerin Eğitim Sorunları, Eğitim ve Din Eğitiminden Beklentileri: Eskişehir Örneği’’ adlı çalışmalarında Eskişehir ilinde lise düzeyinde eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler ve öğretmenleri ile çalışma yapmışlardır. Araştırmacılar, yabancı uyruklu öğrencilerin derslerine giren öğretmenlerin, bu öğrencilere nasıl eğitim verileceği konusunda eğitim almadıklarını, yabancı uyruklu öğrencilerin dil ile ilgili problemler yaşadıklarını, öğrencilerin okul kültürüne uyum sağlamada zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Doğan ve Özdemir (2019), ‘‘Sivas İlinde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Okul İklimine Etkisinin İncelenmesi’’ adlı çalışma yapmışlardır. Araştırmacılar Sivas ilinde öğrenim gören ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki yabancı uyruklu öğrencilerin okul iklimine etkisini okul idaresi, öğretmenler, Türk öğrenciler ve yabancı uyruklu öğrenciler açısından belirlemeye çalışmışlardır. Araştırma sonucuna göre yabancı uyruklu öğrencilerin okul iklimine olumlu ya da olumsuz herhangi bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Mohamad Najib Ayoub (2014), ‘‘An Investigation of the Challenges Experienced by Somali Refugee Students in Canadian Elementary Schools’’ adlı çalışmasında Kanada’daki devlet okullarında Somalili mülteci öğrencilerin yaşadıkları zorlukları incelemiştir. Okula devam eden yedi öğrenci ile yapılan görüşme sonuçlarına göre Somalili öğrencilerin, okulda sosyokültürel anlamda uyum sorunları, öğrenme sorunları ve dil ile ilgili sorunlar yaşadıkları saptanmıştır.

Grünigen, Ladd, Perren ve Alsaker (2012), ‘‘Links between Local Language Competence and Peer Relations Among Swiss and Immigrant Children: The Mediating Role of Social Behavior’’ adlı çalışmada, İsviçreli çocuklar ile göçmen çocuklar arasında dil yeterliliği ile akran ilişkileri arasındaki bağlantıyı saptamaya çalışmışlardır. Anaokulu öğrencileri düzeyinde yapılan çalışmada sosyal davranışların, çocukların akran ilişkilerinin kalitesi ile yerel dil yeterliliğinin bağlantısına aracılık ettiği saptanmıştır.

Lijuan Zhai (2002), ‘‘Studying International Students: Adjustment Issues and Social Support’’ adlı çalışmasında, Ohio Eyalet niversitesi’nde 10 uluslararası öğrenciyle bireysel olarak görüşme yapmıştır. Uluslararası ğrencilerin uyum sorunlarının incelendiği çalışmada, öğrencilerin, kültürel farklılıklar, eğitim sistemi farklılıkları, sosyal uyum ve dil gibi konularda zorluklar yaşadığı belirlenmiştir.

Julie Matthews (2008), ‘‘Schooling and settlement: Refugee Education in Australia’’ adlı çalışmasında, Avustralya’da ki mülteci öğrencilerin sorunlarını vurgu yapmış ve bu sorunların çözümünün aciliyetini ortaya koymuştur. Çoğunlukla Orta Doğu ve Afrika’dan gelen mülteci öğrencilerle ilgili yapılan bu çalışmada, Avustralya okullarının, ikinci dil eğitimini ve desteğini sağlayabilmek için yeteri kadar finanse edilmediği saptanmıştır. Ayrıca, Afrika ve Orta Doğudan gelen öğrenciler hakkında da çok az bilgiye sahip olunduğu belirlenmiştir.

Walsh, Este, Krieg ve Giurgiu (2011), ‘‘Needs of Refugee Children in Canada: What can Roma Refugee Families Tell Us?’’ adlı çalışmada Kanada’da Roman mülteci çocuklarının sosyal hizmetler, sağlık ve eğitim alanındaki ihtiyaçlarını belirlemeye çalışmışlardır. 24 Roman ve 62 görevli ile görüşme yapılmış ve odak grupları gerçekleştirilmiştir. Roman mülteci çocuklarının, dil edinimi ve sosyal gelişimleri için okula ihtiyaçları olduğu ama devamsızlıkların endişe verici boyutta olduğu saptanmıştır. Roman mülteci ailelerin gelir yardımına ihtiyaçları olduğu belirlenirken mültecilerin sağlık hizmetlerinden yararlanma konusunda da sorunlar yaşadığı saptanmıştır.

Köhler ve Schneider (2019), ‘‘Young Refugees in Education: The Particular Challenges of School Systems in Europe’’ adlı çalışmada, farklı Avrupa eğitim sistemlerinin mülteci ve göçmen çocuklar ile göçmenlerin çocukları üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Daha nceki deneyimlerden yola çıkarak farklı eğitim sistemlerinin, Avrupa lkelerinde, mülteci ve göçmenler ile ikinci nesil olan mülteci ve göçmen çocukları üzerinde ne gibi farklar yarattığı saptanmıştır. Araştırma için TIES Survey anketi ile sekiz farklı ülkede (Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Hollanda, İspanya, İsveç ve İsviçre) yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. Nitel yöntemle yapılmış araştırmalarda incelen olgu ve olay hakkında derin bilgiye ulaşma çabası söz konusudur. Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme, doküman ve içerik analizi gibi veri toplama teknikleri kullanılır. Nitel araştırmalarda insana ilişkin algı ve olayların sosyal gerçeklik içinde ve doğal ortamda incelenmesi esastır. Nitel araştırmalarda ele alınan olaylar kendi bağlamında yorumlayıcı bir yaklaşımla incelenirken olay ve olgular, insanların onlara attığı anlama odaklanarak yorumlanır. Nitel araştırmalar, olay ve olguların gerçekleşme anına ilişkin derin analizleri ve betimlemeleri içerir. Araştırmacı olay ve olguları gerçekliğini bozmadan kendi bağlamında analiz etmeye, yorumlamaya ve anlamlandırmaya çalışır (Baltacı, 2019).

Nitel araştırmada yaygın olarak kullanılan yaklaşımlardan biri de durum çalışmasıdır. Durum çalışmalarında birden çok veri toplama yöntemi kullanılabilir ve bu elde edilen verilerin birbirini onaylaması sayesinde veri çeşitliliğine ulaşılabilir. Durum çalışmasının tekli durum, çoklu durum gibi çeşitleri vardır. Çoklu durum desenleri bütüncül olarak da yapılabilir. Bu desende bütüncül olarak algılanabilecek durumlar birden fazladır ve her durum kendi içinde bir bütün olarak alınır ve sonra karşılaştırmalar yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu çalışmada, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunları, öğrenci, öğrenci velisi, öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerin okul idarecileri açısından saptayabilmek için nitel araştırma desenlerinden bütüncül çoklu durum desen çalışması kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Nitel araştırmalar konuyla ilgili amaç ve hedefleri ne kadar iyi karşıladığına ve örneklemdaki birimlerin uygunluğuna göre değerlendirilir. Bahsi geçen birimler, kişiler kelimeler, gözlemler, olaylar, aktiviteler, sosyal süreçler ya da herhangi bir konu olabilir. Araştırmacılar uygun örneklem büyüklüğünü belirlemeden önce veri doygunluğunun olduğu benzer çalışmalarını değerlendirmelidir (Başkale, 2016).

Amaçlı örnekleme yöntemleri, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine incelenmesine, olgu ve olayların keşfedilmesine ve açıklanmasına imkân sağlamaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ise önceden belirlenen bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır. Örneklemin, problemle ilgisi olduğu düşünülen olay, nesne, durum veya kişilerden oluşturulmasıdır. Ölçüt örnekleme yönteminde ölçüt, araştırmacı tarafından oluşturulabildiği gibi önceden hazırlanmış listede olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Araştırma ölçütü ise Antalya merkez ilçelerindeki ortaokullarda eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına mensup öğrencilerdir. Buna göre araştırmanın çalışma grubunu, Antalya’da eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrenciler ve bu öğrencilerin velileri, Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve okul idarecileri oluşturmaktadır.

Araştırmaya, 20 öğrenci, 20 öğrenci velisi, 15 Sosyal Bilgiler Öğretmeni ve 6 okul idarecisi katılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların bilgileri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğrencilere Ait Demografik Bilgiler

KOD	CİNSİYET	SINIF	YAŞ	D. YERİ	UYRUK	ANNE UYRUK	BABA UYRUK
Ö1	K	7	14	Özbekistan	Özbek	Özbek	Özbek
Ö2	E	7	13	Irak	Arap	Arap	Arap
Ö3	K	6	12	Kazakistan	Kazak	Kazak	T.C.
Ö4	E	7	12	Azerbaycan	Azeri	Azeri	T.C.
Ö5	K	5	11	Azerbaycan	Azeri	Azeri	Azeri
Ö6	K	8	14	İrlanda	İrlanda	Alman	İrlanda
Ö7	K	8	14	Afganistan	Afgan	Afgan	Afgan
Ö8	K	6	11	Azerbaycan	T.C.	T.C.	T.C.
Ö9	K	6	11	Irak	Arap	Arap	Arap
Ö10	K	6	10	Pakistan	Pakistan	Pakistan	Pakistan

KOD	CİNSİYET	SINIF	YAŞ	D. YERİ	UYRUK	ANNE UYRUK	BABA UYRUK
Ö11	E	8	14	Almanya	T.C. Alman	T.C.	T.C. Alman
Ö12	K	6	11	Kazakistan	Kazak	Kore	Kazak
Ö13	K	7	13	Kırgızistan	Kırgız	Kırgız	Kırgız
Ö14	K	7	13	Türkmenistan	Türkmen	Türkmen	Rus
Ö15	E	7	11	Irak	Arap	Arap	Arap
Ö16	E	7	12	Rusya	Azeri	Azeri	Azeri
Ö17	K	7	12	Irak	Arap	Arap	Arap
Ö18	E	7	12	Azerbaycan	Azeri	Azeri	Azeri
Ö19	E	8	15	İran	Farisi	İ. Türkü	İ. Türkü
Ö20	E	5	11	Kırgızistan	Kırgız	Kırgız	T.C.

Öğrencilere ait demografik bilgiler Tablo 3. 1.'de gösterilmiştir. Tablodan elde edilen bulgulara göre, görüşmeye katılan öğrencilerin %60'ını kız öğrenciler, %40'ını ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Öğrencilerin %10'i 5.sınıf öğrencisi, %25'si 6.sınıf öğrencisi, %45' 7.sınıf öğrencisi ve %20'si de 8.sınıf öğrencileridir. Öğrencilerin %5'i 10, %30'u 11, %25'i 12, %15'i 13, %20'si 14 ve %5'i 15 yaş aralığındadır.

Öğrenci uyruklarına bakıldığında ise, Özbek %5 (Ö1), Arap %20 (Ö2, Ö9, Ö15, Ö17), Azeri %20 (Ö4, Ö5, Ö16, Ö18), Kazak %10 (Ö3, Ö12), Kırgız %10 (Ö13, Ö20), T.C. %10 (Ö8,Ö11), Türkmen %5 (Ö14), Farisi %5 (Ö19), Pakistan %5 (Ö10), Afgan %5 (Ö7), İrlanda %5 (Ö6) uyruklu olduğu görülmektedir.

Tablo 3.2. Velilere Ait Demografik Bilgiler

	Yaş	Öğreniye Yakınlık	D. Yeri	Uyruk	Eğitim	Meslek	İkamet	Ort. Gelir	Soydaş	Türkçe Düzeyi
V1	43	Anne	Özbekistan	Özbek	Lisans	Ev Hanımı	Kepez	2000 TL	Yok	Orta
V2	45	Baba	Irak	Arap	Lise	Esnaf	Kepez	2500 TL	Var	Orta
V3	40	Baba	T.C.	T.C.	Lise	Esnaf	Kepez	3500 TL	Var	İyi
V4	40	Anne	Azerbaycan	Azeri	Lise	Ev hanımı	Kepez	2500 TL	Var	Orta
V5	43	Anne	Azerbaycan	Azeri	Lise	Kozmetik	Kepez	3000 TL	Var	Orta
V6	45	Anne	Almanya	İrlanda	Lisans	Genel Müdür	Kepez	6000 TL	Var	İyi
V7	53	Baba	Afganistan	Afgan	Lise	-	Muratpaşa	-	-	Zayıf
V8	43	Anne	Azerbaycan	T.C.	Lisans	Kreş Öğretmeni	Muratpaşa	2000TL	Var	İyi
V9	30	Anne	Irak	Arap	Lise	Ev Hanımı	Muratpaşa	3500 TL	Var	Orta
V10	39	Baba	Pakistan	Pakistan	Lisans	Eğitim Danışmanı (Y. Dışı)	Konyaaltı	6000 TL	Var	Orta
V11	40	Baba	Almanya	T.C	Lise	Esnaf	Muratpaşa	6000	Var	İyi
V12	42	Baba	Kazakistan	Kazak	Lisans	Mimar	Döşemealtı	6500TL	Var	İyi
V13	43	Anne	Kırgızistan	Kırgız	Lise	İlkokul Öğretmeni	Muratpaşa	3500 TL	Var	İyi
V14	50	Anne	Türkmenistan	Ahıska T.	Lisans	İnşaat Müh.	Muratpaşa	2000 TL	Var	İyi
V15	37	Baba	Irak	Arap	Y. lisans	Avukat	Döşemealtı	10.000TL	Var	Zayıf
V16	44	Anne	Azerbaycan	Azeri	Lisans	İngilizce Öğretmeni	Döşemealtı	3000TL	Yok	İyi
V17	34	Anne	Irak	Arap	Lise	Ev Hanımı	Kepez	4000 TL	Var	Zayıf
V18	37	Anne	Özbekistan	Ahıska Türkü	Lise	Ev Hanımı	Aksu	-	Var	Zayıf
V19	45	Baba	İran	Azeri	Lisans	Fitness Koçu	Aksu	2500 TL	Var	Orta
V20	39	Anne	Kırgızistan	Uygur T.	Ön lisans	Bayan Kuaförü	Aksu	-	Yok	Orta

Velilere ait demografik bilgiler Tablo 3. 2.'de gösterilmiştir. Tablodan elde edilen bulgulara göre, görüşmeye katılan velilerin %60'ı kadın veli iken %40'ı ise erkek velidir.

Velilerin yaş düzeyine bakıldığında ise en genç yaş 34, en yaşlı yaşın ise 53 yaş olduğu görülmektedir.

Velilerin öğrenim durumlarına bakıldığında ise, %50' si lise, %5'i ön lisans, %40'ı lisans ve %5'i yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Velilerin uyruklarına bakıldığında ise, Azeri %20, Arap %20, Türkiye Cumhuriyeti %15, Ahıska Türkü %10, Özbek %5, Afgan %5, Pakistan %5, Kazak %5, Kırgız %5, Uygur Türkü %5 ve İrlanda %5 uyruklu olduğu görülmektedir.

Azerbaycan uyruklu velilerin doğum yerinin Azerbaycan olduğu görülürken bir velinin doğum yerinin İran, Arap uyruklu velilerin doğum yerlerinin Irak olduğu, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu velilerin ise doğum yerlerinin Türkiye, Azerbaycan ve Almanya olduğu görülmüştür. Ahıska Türkü uyruklu velilerin doğum yerinin Türkmenistan ile Özbekistan olduğu, Özbek-Afgan- Pakistan- Kazak- Kırgız uyruklu velilerin doğum yerlerinin yine uyruğuna bağlı olduğu ülkeler olduğu saptanmıştır. İrlanda uyruklu velinin ise Almanya doğumlu aslen Türk olduğu saptanmıştır.

Velilerin sahip olduğu mesleklere bakıldığında ise %25 esnaf, %25 ev hanımı, %15 öğretmen, geri kalan %30'un diğer meslek gruplarına (eğitim danışmanı, avukat, genel müdür, Fitness koçu, İnşaat mühendisi, mimar) sahip olduğu görülmektedir. Bir öğrenci velisi mesleğini belirtmemiştir.

Velilerin ikametgâh adreslerine bakıldığında ise, velilerin, Kepez (%35), Muratpaşa (%30), Aksu (%15), Döşemealtı (%15) ve Konyaaltı (%5) adreslerinde ikamet ettiği görülmektedir.

Velilerin gelir durumlarına bakıldığında en az 2000 TL, en fazla 10 000 TL gelir arasında olduğu görülmektedir.

Velilerin Antalya'da soydaşlarının olması ile ilgili soruya da velilerin %80'i, Antalya'da görüştüğümüz soydaşımız var diye cevaplarken %20'si ise yoktur şeklinde cevapladığı görülmektedir.

Velilerin Türkçeyi kullanma düzeyleri ile ilgili cevapları incelendiğinde ise velilerin %40'ı Türkçeyi 'iyi' düzeyde kullandığı belirtilirken yine %40'ı 'orta' derece diye nitelendirdiği görülmektedir. Velilerin %20'si ise Türkçe düzeylerini 'zayıf' olarak nitelendirdiği görülmektedir.

Tablodaki bilgilerden ayrı olarak öğrenci velilerine, kendi ülkelerine ziyareti ne sıklıkla gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre velilerin %25'i yılda 2 defa, %15'u yılda 1 defa, %10'u 2 yılda 1 defa, %5'i 3 yılda 1, %5'i 4 yılda 1 defa, %5'i 6 yılda 1, %5'i her ay ve %5'i her hafta ülke ziyaretini gerçekleştirdikleri saptanmıştır. Velilerin %25'i bu konuda bir görüş bildirmemiştir.

Tablo 3.3. Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Kod	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15
Cinsiyet	K	K	K	K	E	E	E	K	K	E	E	K	E	E	E
Kıdem	9	22	15	17	11	24	20	21	14	10	13	21	9	21	22
Yaş	38	45	37	39	36	47	42	43	37	35	37	42	38	43	47
Çalışma Yılı	9	7	6	17	11	8	4	8	7	3	3	9	9	6	15

Öğretmenlere ait demografik bilgiler Tablo 3. 3.'de gösterilmiştir. Tablodan elde edilen bulgulara göre görüşmeye katılan öğretmenlerin %53,6'sı erkek öğretmenler iken %46,9'u ise kadın öğretmenlerdir. Kıdem yılı en fazla olan öğretmen 24 yıl iken en az olan 9 yıldır. Öğretmenlerin yaş aralığı ise, 35 ile 47 yaş arasındadır. Bulunduğu pozisyondaki çalışma yılları ise 3 ile 17 yıl arasındadır.

Tablo 3.4. Yöneticilere Ait Demografik Bilgiler

Kod	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
Cinsiyet	E	E	K	K	E	E
Kıdem	15	9	15	17	27	17
Yaş	36	33	39	49	51	41
Çalışma Yılı	1	3	3	3	4	5

Okul yöneticilerine ait demografik bilgiler Tablo 3. 4.'de gösterilmiştir. Tablodan elde edilen bulgulara göre görüşmeye katılan yöneticilerin %50'si kadın, %50'si erkektir. Yöneticilerin kıdem yılı en fazla olan 27 yıl iken en az olan 9 yıldır. Yöneticilerin yaşları 33 ile 51 yaş arasındadır. Yöneticilerin, buldukları pozisyondaki çalışma yılları ise, 1 ile 5 yıl arasındadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile katılımcılarla yüz yüze görüşülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla katılımcılara hazırlanmış sorular haricinde de sorular sorulabilmektedir.

“Görüşme, araştırmaya katılan bireylerin belli bir konuda duygu ve düşüncelerini anlatma etkinliği olarak tanımlanmaktadır. Görüşmenin temel amacı bireyin iç dünyasına girerek onun bakış açısını anlamaya çalışmaktır.” (Karataş, 2017: 77)

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formundaki sorular, araştırmacı tarafından alan yazın taramalarından ve uzman görüşlerinden (Ölçme ve

Değerlendirme uzmanı ile Sosyal Bilgiler alan uzmanı) yararlanarak oluşturulmuştur. Görüşme formundaki sorular, öğrenci görüşme formu, veli görüşme formu, öğretmen görüşme formu ve okul idaresi görüşme formu şeklinde 4 bölüme ayrılarak oluşturulmuştur. Her görüşme formu 2 bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun 1. bölümünde kişisel bilgilerin yer alırken 2. bölüm ise araştırma sorularından oluşmaktadır.

3.4. Tutarlılık ve İnandırıcılık

Nitel yaklaşımla yürütülen bilimsel çalışmalarda sonuçların tutarlılığı ve inandırıcılığı önemli bir ölçüttür. Araştırmalarda kullanılan iki önemli ölçüt ise geçerlik ve güvenilirliktir (Başkale, 2016).

Araştırmada tutarlılık ve inandırıcılığın (geçerlik ve güvenilirliğin) sağlanması amacıyla;

- Görüşme öncesinde katılımcılara (öğrenci-veli-öğretmen ve idareci) görüşme esnasında kaydedilen bilgilerin yalnızca bilimsel çalışma amaçlı kullanılacağı isimlerin hiç kimseye paylaşılmayacağı açıklanmıştır. Böylelikle verilerin gerçeği yansıtması hedeflenmiştir. Tutarlılığı artırmak için elde edilen bulguların tamamı araştırmacının yorumu katılmadan verilmiştir.
- Araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar, katılımcılara detaylı bir şekilde açıklanmıştır.
- Araştırmanın teyit edilebilirliğini artırmak için de veriler, kodlamalar ve sonuç Ölçme ve Değerlendirme uzmanına ve Sosyal Bilgiler alan uzmanına gösterilmiştir.
- Katılımcı bilgileri detaylı bir şekilde sorulmuştur.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda (devlet ve özel) yürütüleceği için bir dizi yasal izinlerin alınması gerekmiştir. Bu sebeple ilgili ortaokulların bağlı bulunduğu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla başvurularak izin alınmıştır (Belge Ek-1).

Görüşme öncesi katılımcılara araştırma hakkında genel bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmak isteyen katılımcılarla görüşme yapılacak yer ve zaman belirlenmiştir. Görüşmeler katılımcılarla araştırmacılar tarafından bire bir, yüz yüze yapılmış ve katılımcıların onayı

kapsamında ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Ses kaydının alınmasını istemeyen katılımcıların bilgileri ise not alma yöntemiyle kaydedilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde, veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler daha önce belirlenen temalara göre yorumlanabileceği gibi araştırma sırasında sorulan soruların durumu dikkate alınarak da düzenlenebilir. Betimsel analizde amaç elde edilen verileri düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sistematik olarak okuyucuya sunmaktır. Daha sonra betimlenmiş veriler neden-sonuç ilişkisiyle irdelenerek sonuçlar elde edilir. Nitel araştırmalarda betimsel analiz;

- Çerçeve oluşturma
- Tematik çerçeveye göre verileri işleme
- Bulguları tanımlama
- Bulguları yorumlama

olacak şekilde dört aşamadan oluşur (Yıldırım-Şimşek, 2011).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.A. Öğrencilerin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Bulgular

4.A.1. Öğrencilerin, Antalya'ya Yerleşme Zamanı ve Gelme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

4.A.1.a. Öğrencilerin Antalya'ya Yerleşme Zamanı

Araştırmaya katılan öğrencilere, Antalya'ya ne zaman yerleştiniz? sorusu sorulmuş ve elde edilen bulgular, Tablo 4.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Antalya'ya Yerleşme Zamanı

Geliş Zaman	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
2010													✓								1	5
2013											✓						✓				2	10
2014								✓											✓		2	10
2016		✓		✓												✓					3	15
2017	✓		✓						✓						✓					✓	5	25
2018						✓				✓		✓		✓				✓			5	25
2019					✓		✓														2	10

Tablo 4.1.'den elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin, Antalya'ya yerleşme tarihi, 2010 ile 2019 yılları arasını kapsamaktadır. Katılımcı öğrencilerin Antalya'ya gelme zamanlarına baktığımızda öğrenciler çoğunlukla 2017 ve 2018 yıllarında Antalya'ya yerleşirken (%25), en az ise 2010 yılında (% 5) yerleştiği görülmektedir.

4.A.1.b. Öğrencilerin Antalya'ya Gelme Nedenleri

Araştırmaya katılan öğrencilere Antalya'ya gelme nedeniniz nedir? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular sınıflandırılarak Tablo 4.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Antalya'ya Gelme Nedeni

Geliş Nedeni	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
1.Ekonomik				✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓					✓	✓		11	55
2.Antalya'nın çekiciliği	✓													✓			✓				3	15
3.İklim															✓	✓					2	10
4.Kendi ülkesinin sorunları		✓					✓														2	10
5.Ailevi neden			✓																	✓	2	10
6.Eğitim																			✓		1	5
7.Sağlık							✓														1	5

4.2.1.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin Antalya'ya gelme nedeni en çok ekonomik nedenlerden (%55) kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

“... 2.5 senedir Antalya'dayım. Adana'da iş bulamadı ailem. O yüzden Antalya'ya geldik. 8 yıl Azerbaycan'da yaşadım. Annemin işi azaldı. Babamın iş yeri kapandı (Ö4).”

“Babam burada çalıştığı için geldik buraya. Babam, Turizmde çalışıyor (Ö8).”

“Babam burada gümüş dükkânı açmak istiyordu. Önce İstanbul'a sonra Antalya'ya geldik (Ö9).”

“Babamın işine yakın olduğu için buraya yerleşmeye karar verdik. Babam mimar (Ö12).”

Öğrenciler Antalya'ya gelme nedenlerinin, Antalya'daki iş imkânlarından (ekonomik) dolayı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin ailelerinin bir kısmı ilk olarak Türkiye'de başka şehirlere göç etmişken daha sonra Antalya'ya yerleşmeyi tercih etmişlerdir.

4.2.2.'den elde edilen bulgularda öğrencilerin Antalya'ya gelme nedeni Antalya'nın bir cazibe merkezi olmasından kaynaklanmaktadır (%15). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Burada yaşamak için buraya geldik. Antalya'yı çok seviyoruz (Ö1).”

“... Normalde teyzemi ziyaret amacıyla gelmiştik ama sonra bırakamadık. Burası turizm memleketi, çok güzel bir yer (Ö14).”

“Turistik bir yer olduğu için geldik buraya (Ö17).”

Öğrencilerin aileleri ile birlikte Antalya'ya yerleşme nedeni olarak Antalya'nın turizm kenti olması, öğrenci ve aileleri için bir cazibe merkezi olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir.

4.2.3.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin Antalya'ya gelme nedenlerinden biri de iklim (%10) koşullarıdır. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Ben hasta oldum. Irak havası benim için iyi değil o yüzden geldik (Ö15).”

“Bakü’de petrol kirliliğinden ötürü ablam Astım hastası oldu. Deniz havasından ötürü doktor burayı önerdi (Ö16).”

Öğrenciler, Antalya'ya gelme nedeni olarak, Antalya'nın sağlıklı, temiz havasının, hastalıklarına iyi geldiğini belirtmişlerdir.

4. 2. 4.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin Antalya'ya gelme nedenleri, kendi ülkesindeki bir takım sorunlardır (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Irak'ta yaşamla ilgili sıkıntılarımız vardı. O yüzden geldik (Ö2).”

“Bizim ülkede Taliban tehdidi var. Babam zor durumdaydı (Ö7).”

Öğrenciler, Antalya'ya yerleşme nedeni olarak kendi ülkelerindeki güvenlik sorunlarından ötürü olduğunu belirtmişlerdir. Ülkelerinde kendilerini güvende hissetmedikleri için daha güvenli bir yere göç etme ihtiyacı hissetmişlerdir.

4.2.5.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin Antalya'ya yerleşme nedeni ailevi nedenlerdir (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Babam 5 yıl Kazakistan'da yaşadı. Daha sonra Türkiye'ye gelmek için çok ısrar etti. Nedenini bilmiyorum (Ö3).”

“Babamdan dolayı geldik buraya. Babam buralı olduğu için (Ö20).”

Öğrenciler, Antalya'ya gelme nedeni olarak ailevi durumlarının neden olduğunu söylemişlerdir. Aile üyelerinden birinin doğum yerinin Türkiye olması, öğrenci ve ailesinin Antalya'ya yerleşmesine neden olmuştur.

4.2.6. ve 4.2.7.'de elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin Antalya'ya gelme nedenlerinden biri de eğitim ve sağlık imkânlarıdır (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Daha iyi bir eğitim almak için Türkiye’ye geldik (Ö19).”

“Kardeşim hasta olduğu için. Afganistan’da tedavisi yok. İlik nakli olması gerekiyor (Ö7).”

Öğrenciler, ülkelerindeki eğitim ve sağlık imkânlarının yetersizliğinden ötürü Antalya’daki eğitim ve sağlık imkânlarından yararlanmak için Antalya’ya geldiklerini belirtmişlerdir.

Öğrenciler, Antalya’ya, ekonomik, Antalya’nın çekiciliği, iklim, kendi ülkesinin sorunları, ailevi nedenler, eğitim ve sağlık gibi nedenlerden kaynaklandıklarını belirtmişlerdir.

4.A.2. Öğrencilerin, Antalya’da Yaşarken Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Görüşleri

Öğrencilere, Antalya’da yaşarken hangi problemlerle karşılaştınız? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4. 3.’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Antalya’da Yaşarken Öğrencilerin Karşılaştığı Problemler

Problemler	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
1. Dil		✓	✓			✓	✓		✓	✓		✓			✓		✓		✓	✓	11	55
a. Arkadaş		✓		✓																	2	10
2. Uyum														✓					✓		2	10
b. İklim														✓							2	10
a. Yeme- içme												✓					✓				2	10
3. Kültür																			✓		1	5
b. Selamlaşma																					1	5
c. Yazı				✓																	1	5
4. Diğer																	✓				1	5

4.3.1.’e göre, öğrencilerin, Antalya’da yaşadığı problemlerin başında dil problemi olduğu görülmektedir (%55). Dil ile ilgili problem yaşayan öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“İlk geldiğim zamanlar dil bilmediğim için anlamıyor ve üzülüyordum ama şu an sorunum yok (Ö2).”

“Kazakistan’da farklı dil, burada farklı dil konuşulunca kafam karıştı (Ö3).”

“İlk geldiğimde Türkçe bilmiyordum, dilde zorlandım (Ö6).”

“Ben hiç bir şey anlamıyordum, arkadaşım bana yardımcı olmaya çalışıyordu (Ö7).”

“Dili anlamıyordum hiç, arkadaşlarımın ve Türkçe öğretmenimin çok yardımı oldu (Ö9).”

“Dil problemi yaşadım, çok zorlandım, arkadaşlarım yardımcı oldu (Ö10).”

“Ben Türkçeyi pek bilmiyordum, sıkıntı çekiyor, İngilizce anlamaya çalışıyordum (Ö12)”

“Ben ve ailem çok zorlandık dil konusunda ama ben çabucak öğrendim (Ö15).”

“Türkçeyi bilmediğim, anlamadığım zamanlar oldu biraz. Bazı şeyleri anlamadığım için pek umursamıyorlar bizi (Ö17).”

“İlk zamanlar Türkçeyi bilmiyordum. Annem yardım ediyordu. Zor oluyordu ama şimdi daha iyiyim, sorun yaşamıyorum (Ö19).”

“Sadece dilde zorlandım. Kimseyle konuşamıyordum. Derdimi sıkıntımı anlatamıyordum. Öğrenmeye çalışıyordum, öğrendim. Evde oturuyordum hep. 1-2 ay sonra alışabildim (Ö20).”

Öğrenciler, Antalya’ya geldikleri ilk zamanlarda dili anlama ve konuşma konusunda problem yaşadıklarını ve bu problemi arkadaşları ve öğretmenleri yardımıyla çözdüklerini belirtmişlerdir.

4.3.2.a.’ dan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin yaşadığı problemlerden biri de arkadaş çevresine uyum problemleridir (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfta kavga ettiğim bir kız vardı. O başlatmıştı. Gıcıklık yapıyordu hep (Ö1).”

“5. sınıfta bir iftiraya uğradım. Üzüldüm. Sonra özür dilediler. Azeri olduğum için böyle yaptılar diye düşündüm ama sonra bir daha böyle bir şey olmadı (Ö4).”

4.3.2.b.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin iklime uyum konusunda problemler yaşamışlardır (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“... Buranın havasını garipsedim. Çok sıcak burası (Ö14).”

“İnsanlar çok iyi ama kış mevsimi çok soğuk buranın. İran’da bu kadar değil. Birkaç ay sonra alışabildim soğuğa (Ö19).”

Öğrenciler, arkadaş çevresi ve iklim konusunda uyum problemleri yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

4.3.3.a.' dan elde edilen bulgulara göre, öğrenciler kültürel alanda yeme-içme konusunda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

"... Tatlılar çok tatlı çok çok şerbetli (Ö12)."

"... Yemekler çok garip geldi bana (Ö17)."

4.3.3.b.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler kültürel alanda selamlaşma konusunda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

"Burada tokalaşma çok tuhaf. İnsanlar kafalarını tokuşturuyorlar. Bizim orada öyle bir şey yok (Ö19)."

4.3.3.c.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler yazı konusunda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

"Okuma yazma problemim oldu. İlkokul 4. sınıfı Antalya'da okudum. Öğretmenim bana ayrıca okuma yazma öğretti. Dili biliyordum ama yazamıyordum. Bizim orda yazılar farklı (Ö3)."

Öğrenciler, kültürel olarak selamlaşma, yeme- içme ve yazı konusunda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.3.4.'ten elde edilen bulgulardan biri de diğer problemler diye sınıflandırdığımız problemlerdir (%5). Bu problem hakkındaki öğrenci görüşleri ise şu şekildedir:

"Nüfus dairesinde ve diğer yerlerde sorun yaşıyoruz hala. Birçok şeye katılamıyoruz. Mesela bursluluk sınavına giremiyoruz. Ben de ablam da. Babam çok uğraştı (Ö16)."

Öğrenciler, bürokratik işlemler ile ilgili problem yaşadığını ve bundan ötürü mağdur olduklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, Antalya'da dille ilgili problemler, arkadaş çevresine ve iklim ortamına uyum konusunda problemler, kültürel anlamda yeme-içme, selamlaşma ve yazı konusundaki

farklılıklardan kaynaklanan problemler, resmi kurumlardaki bürokratik aksaklıklardan dolayı problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.A.3. Öğrencilerin, Antalya’da Sosyokültürel Alanda Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Öğrencilere, Antalya’da sosyokültürel alanda karşılaştığınız güçlükler nelerdir? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.4.’te gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Sosyokültürel Alandaki Güçlükler

Problemler	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
1.Sosyal						✓				✓											2	10
2.İletişim										✓									✓		2	10
			✓												✓						2	10
			✓						✓												2	10
															✓						1	5
														✓							1	5
																	✓				1	5
5. Kültürel																				✓	1	5

4.4.1.’den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, sosyal alanda bir takım güçlükler yaşadıklarını belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“İrlanda’da balet yapıyordum. Buraya geldik, çok uzak olduğu için bırakmak zorunda kaldım (Ö6).”

“Burada bisikletime binip istediğim yere gidemiyorum. Spor merkezleri hep uzak, trafiğin çok olduğu yerlerde (Ö11).”

Öğrenciler, yapmak istedikleri sosyal faaliyetleri evlerine uzak ve trafiğin yoğun olması nedeniyle yapamadıklarını belirtmişlerdir.

4.4.2’den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, iletişim konusunda birtakım güçlüklerle yaşadıklarını belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“...Derdimi anlatamıyor, bir yere gitmek istersem gidemiyordum (Ö10).”

“Annem bana yoğurt aldırdı. Yanlış almışım. Geri dönüp değiştirmeye gittiğimde çok zorlandım (Ö19).”

Öğrenciler, dile bağlı olarak iletişim problemleri yaşadıklarını, anlatmak istediklerini anlatamadıklarını dile getirmişlerdir.

4.4.3.a.' dan elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, psikososyal alanda ayrımcılıkla ilgili güçlükler yaşadıklarını belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Bizi yabancıyız diye sinemaya almadılar. Böyle bir sıkıntımız oldu. Çok üzüldüm (Ö2).”

“Alışverişe gitmiştim. Bazı insanlar herkesi aynı zannediyor. İnsanlar Iraklı olduğumu öğrendiklerinde davranışları değişiyor. Hem yetişkinlerin hem çocukların. Kötü hissediyorum. Keşke bende bu hastalık olmasaydı (Ö15).”

4.4.3.b.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, psikososyal alanda dışlanma ile ilgili güçlükler yaşadıklarını belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Bizi yabancıyız diye sinemaya almadılar. Böyle bir sıkıntımız oldu. Çok üzüldüm (Ö2).”

“Ben daha çok Arap arkadaşlarımla geziyorum (Ö9).”

4.4.3.c.' den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin yaşadığı psikososyal güçlüklerden biri de önyargıdır (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Alışverişe gitmiştim. Bazı insanlar herkesi aynı zannediyor. İnsanlar Iraklı olduğumu öğrendiklerinde davranışları değişiyor. Hem yetişkinlerin hem çocukların. Kötü hissediyorum. Keşke bende bu hastalık olmasaydı (Ö15).”

Öğrenciler, Antalya'da psikososyal alanda ayrımcılığa uğrama, dışlanma ve önyargı gibi güçlükler yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.4.4.a.' dan elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, temizlik sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Türkmenistan ve Rusya'da yerlere çok fazla çöp atılmaz ama burada çok atıyorlar. Burada doğaya çok fazla saygı yok. Her geçtiğim yerde ağaçlara zarar veriyorlar (Ö14).”

Öğrenci geldiği yer ile gittiği yer arasında doğaya ve çevreye karşı tutum ve davranış farkı olduğunu belirtmiştir.

4.4.4.b.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, yerleşim yeri ile ilgili güçlükler yaşadıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Mahalleye zor alıştık. Kültür mahallesinde oturuyorduk. Öğrenciler çok fazlaydı. Çok kalabalıklardı, zor oldu bizim için (Ö17).”

Öğrenciler, yerleşim yerinin kalabalık olması ile ilgili güçlükler yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.4.5.’ten elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, kültürel alanda birtakım güçlükler yaşadıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşü şu şekildedir:

“... Kültür biraz değişik, yemekler daha da değişik. Halk oyunları mesela (Ö20).”

Öğrenci, sosyokültürel alanda yaşadığı güçlük olarak kültür farklılığını – yemek kültürü ve halk oyunları gibi- dile getirmiştir.

Öğrenciler, Antalya’da sosyokültürel alanda yaşadıkları güçlükler olarak, uzak ve trafik yoğun olduğu için sosyal faaliyetlere katılmadıklarını dile getirmişlerdir. Dile bağlı olarak söylemek istediklerini söyleyemeyip iletişim problemi yaşadıklarını, psikososyal olarak da ayrımcılığa, dışlanmaya ve önyargıya maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Çevresel olarak da çevreye ve doğaya yeteri kadar saygı gösterilmediğini ve yerleşim yerlerinin kalabalık olması gibi güçlükler yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

4.A.4. Öğrencilerin, Okullarından Memnuniyetine İlişkin Görüşleri

Öğrencilere okulunuzdan memnun musunuz? sorusuna ilişkin elde edilen bulgular bütün öğrenciler ‘‘evet memnunum’’ diyerek cevaplamışlardır. Öğrencilerin bu konuda görüşleri şu şekildedir:

“Evet memnunum. Ortam biraz iyi değil, sigara içiyorlar, zararlı şeyler yapıyorlar ama öğretmenlerim iyi. Özellikle 3 öğretmenimi zeki buluyorum (Ö4).”

“Evet, memnunum. Dersler eğlenceli geçiyor (Ö5).

“Çok memnunum. Formayı çok beğeniyorum. Öğretmenlerimi çok seviyorum. Kütüphanemiz çok güzel. Arada bir kavgalar oluyor ama yine de güzel (Ö8)”

“Memnunum. Arkadaşlarım, öğretmenlerim bana yardımcı oluyorlar arkadaşlarım benle dalga geçmiyorlar (Ö15)”

“Memnunum. Öğretmenlerimi çok seviyorum. Sorduğum sorulara cevap veriyorlar, öğrencilerle şakalaşıyorlar ve bu çok hoşuma gidiyor. İran’da böyle

yapmıyorlar. Okula bir gün gelmesem 'ne oldu' diye soruyorlar, gelmediğim günün dersini anlatıyorlar (Ö19)''

Öğrencilerin tamamı okullarından memnun olduğunu belirtmişler ve bu konudaki görüşlerini dile getirmişlerdir. Okulundan memnun olmasına rağmen bazı olumsuz durumlarla karşılaşan ve bunu dile getiren öğrenciler karşılaştıkları olumsuzlukları genellememişler ve karşılaştıkları durumları münferit olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin okullarından memnun kalmalarını sağlayan unsurlar ise arkadaşlarının ve öğretmenlerinin olumlu davranışları ile okulların fiziki şartlarıdır.

4.A.5. Öğrencilerin, Sınıflarında Eğitim Gören Türk ve Diğer Milletlerden Olan Arkadaşları ile Yaşadıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri

Öğrencilere, sınıflarında eğitim gören Türk ve Diğer Milletlerden olan arkadaşlarıyla güçlükler yaşıyor musun? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.5.'te gösterilmiştir.

Tablo 4. 5. Arkadaşlarımla Yaşadığım Sorunlar

Güçlükler	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
1.Disiplin	a. Fiziksel			✓					✓						✓						3	15
	b. Yaklaşım													✓			✓				2	10
2.Dil			✓							✓		✓									3	15

4.5.1.a.'dan elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, sınıf arkadaşlarıyla fiziksel olarak disiplin sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir (%15). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

''Onur diye bir arkadaşım şiddet içeren şakalaşmalar yapıyorken bir anda olay ciddiye bindi ve gözümün kenarına yumruk attı. Dün ufak bir kavga çıktı sınıfta. Kavga ediyorum ama çok geçmeden barışıyoruz (Ö4).''

''Arada kavga ediyoruz ama hemen barışıyoruz(Ö9).''

''Şaka niyetine bazı arkadaşlara bazılarımızı sinirlendiriyorlar. Bana da yapıyorlar. Ben uyarıyorum sadece. Bir keresinde bir arkadaş, kardeşime küfredip beni de arkadan itekledi. Kavga ettim onunla (Ö15).''

Öğrenciler, arkadaşlarıyla ile güçlükler yaşıyor musunuz? sorusuna, arkadaşlarıyla fiziksel olarak sorun yaşadıklarını, bazen şakalaşmak niyetiyle de olsa sonucunda olumsuz tutumlara maruz kaldıklarını ve bu durumdan rahatsız olduklarını belirtmişlerdir.

4.5.1.b.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin disiplin anlamında yaşadığı sorunlardan biri de arkadaşlarının yaklaşım (tavır) sorunlardır (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“İlk geldiğimde bir arkadaşım fazla kıskançtı. Başkalarıyla konuşmamı arkadaşlık yapmamı istemiyordu. Bu çok garipti (Ö14).”

“İlk zamanlar yabancı olduğum için beni dışladılar ama alıştıkça daha iyi olmaya başladılar(Ö17).”

Öğrenciler, arkadaşlarınızla yaşadığınız güçlükler sorusuna, arkadaşlarının kendilerine karşı yaklaşımları konusunda güçlük yaşadıklarını belirtmişlerdir. Arkadaşlarının kıskançlık ve dışlama gibi tavırlar gösterdiklerini belirtmişlerdir.

4.5.2.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin dile getirdiği güçlüklerden biri de sınıflarında dil ile ilgili problemleridir. Öğrencilerin %15'i bu konuda sorun yaşamıştır. Dil ile ilgili sorun yaşayan öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“İlk zamanlar derdimi anlatamıyordum. Konuşmayı biliyorum ama ekleri ve cümleleri tamamlayamıyordum (Ö3).”

“Dilden ötürü sorun yaşadığım oldu (Ö10).”

“Dil problemim oldu ama bana çok yakınsak davrandılar. Benimle İngilizce anlaşmaya çalıştılar, yardımcı olmak istediler (Ö12).”

Öğrenciler, okulda arkadaşları ile yaşadığı güçlüklerin dil problemleri olduğunu dile getirmişlerdir. Öğrenciler dil ile ilgili problemleri –eksiklikleri- olmasına rağmen arkadaşlarının yardımı ile bu problemleri aşmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler, sınıflarında eğitim gören arkadaşlarıyla fiziksel olarak olumsuz davranış ve yaklaşımlarla karşılaştıklarını, arkadaşları ile dilden dolayı ilk zamanlar iletişim kurmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir.

4.A.6. Öğrencilerin, Sınıfındaki veya Okulundaki Arkadaş Çevresi ile Kendi Ülkelerindeki Arkadaş Çevresi Arasındaki Farklara İlişkin Görüşleri

Öğrencilere, geldiği ülkedeki arkadaş çevresi ile göç ettiği yerdeki arkadaş çevresi arasındaki farklar sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Arkadaş Çevresi Arasındaki Farklar

Farklar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
a. Yakınlık	✓		✓									✓	✓			✓					5	25
b. Olumsuz davranış		✓				✓								✓	✓		✓				5	25
1.Fark Var		✓											✓						✓	✓	4	20
c. Paylaşım		✓											✓								4	20
d. Ayrımcı				✓																	1	5
e. Eğlenceli	✓																				1	5
f. Dışlanma														✓							1	5
2. Fark Yok					✓		✓	✓	✓	✓	✓							✓			7	35

4.6.1.a.'dan elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, arkadaşlarının kendilerine yakın davrandıklarından bahsetmişlerdir (%25). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Buradaki arkadaşlarım daha yakın ve daha eğlenceliler (Ö1).”

“Kazakistan’da benimle o kadar ilgilenmiyordu arkadaşlarım. Burada çok ilgililer. Çok yakın davranıyorlar (Ö3).”

“Astana’da da arkadaşlarım daha çok sınıf arkadaşlarımdı. Burada her sınıftan arkadaşım var, çok yakın davranıyorlar bana (Ö12).”

“Kırgızistan’daki arkadaşlarımla çok iyi anlaşıyordum. Türkçem gelişmeye başladıkça buradaki arkadaşlarımla da çok iyi anlaşmaya başladım. Buradaki arkadaş ortamım oradakilere göre daha yakın ve paylaşımcılar (Ö13).”

“Azerbaycan’da arkadaş ortamım hiç olmadı ama olsaydı da burası daha ağır basardı. Çünkü çok sıcak ve samimiler, bu hoşuma gidiyor (Ö16).”

Öğrenciler, Türkiye’deki arkadaş ortamının daha yakın olduğunu dile getirmişlerdir.

4.6.1.b.’ye göre öğrenciler, arkadaş çevresinin olumsuz tutum ve davranışlar yönünden karşılaştırmasını yapmışlardır (%25). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Davranış farkı var. Irak’ta düşmanca davranıyorlar, kavga çıkarmaya çalışıyorlar. Buradaki arkadaşlarım çok iyi, hal hatır sorarlar, yemeğini paylaşırlar, buradaki arkadaşlarımı çok seviyorum (Ö2).”

“Buradaki çocuklar çok kavgacılar, laf sokuyorlar, yüzüne gülüp arkandan konuşuyorlar, kimseye güvenemiyorsun (Ö6).”

“Burada daha fazla küfür ve kavga var. Geldiğim yerde çok yok. Nedeni disiplin bence. Orada dışlama yok (Ö14).”

“Bağdat’taki arkadaşlarımı daha çok seviyorum. En iyi arkadaşım Bağdat’ta. Irak’ta çok küfür olmaz, burada zorla küfür ettiriyorlar (Ö15).”

“Buradaki arkadaş ortamı daha iyi. Irak’ta sıkıntılar vardı. Çok kavgalar oluyordu. Alıştığım için burası daha iyi geliyor bana (Ö17).”

Öğrenciler, arkadaş ortamlarının sergilediği olumsuz davranışlara göre karşılaştırma yapmışlardır. Bazı öğrenciler buradaki arkadaşlarının olumsuz davranışlarını dile getirirken bazı öğrenciler de kendi ülkelerindeki arkadaşlarının olumsuz davranışlarından bahsetmişlerdir.

4.6.1.c.’ye göre öğrenciler, arkadaşlarının paylaşımcı olmasından bahsetmişlerdir (%20). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Davranış farkı var. Irak’ta düşmanca davranıyorlar, kavga çıkarmaya çalışıyorlar. Buradaki arkadaşlarım çok iyi, hal hatır sorarlar, yemeğini paylaşırlar, buradaki arkadaşlarımı çok seviyorum (Ö2).”

“Kırgızistan’daki arkadaşlarımla çok iyi anlaşıyordum. Türkçem gelişmeye başladıkça buradaki arkadaşlarımla da çok iyi anlaşmaya başladım. Buradaki arkadaş ortamım oradakilere göre daha yakın ve paylaşımcılar (Ö13).”

“Dersler konusunda Türkler daha iyi. Bir gün gelmediğimde o gün işlenen konuları bana veriyorlar ama İran’da böyle değil. Buradakiler daha paylaşımcı. İran’da herkes kendine rakip olarak görüyor (Ö19).”

“Buradaki arkadaşlarım daha paylaşımcılar (Ö20).”

Öğrenciler, buradaki arkadaş ortamının paylaşımcı olmasından bahsetmişlerdir.

4.6.1.d.’ye göre öğrenciler, arkadaş çevresinin ayrımcı olmasından bahsetmiştir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Benimle Azeri’sin diye dalga geçiyorlar burada. Hoşuma gitmiyor. Azerbaycan’da kardeş gibiydik. Burada bir arkadaşım bana kardeş gibi davranıyor, diğerleri değil (Ö4).”

Öğrenciler, buradaki arkadaşlarının ayrımcı olduğunu belirtmişlerdir.

4.6.1.e.'ye göre öğrenciler, arkadaş çevresinin eğlenceli olduğundan bahsetmiştir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Buradaki arkadaşlarım daha yakın ve daha eğlenceliler (Ö1).”

Öğrenciler buradaki arkadaş ortamının eğlenceli olduğundan bahsetmişlerdir.

4.6.1.f.'ye göre öğrenciler, arkadaş çevresinin kendilerini dışladığından bahsetmiştir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Burada daha fazla küfür ve kavga var. Geldiğim yerde çok yok. Nedeni disiplin bence. Orada dışlama yok(Ö14).”

Öğrenciler, buradaki arkadaş ortamının dışlayıcı olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin, şimdiki arkadaş çevresi ile geldiği yerdeki arkadaş çevresi arasındaki farklar ile ilgili görüşlerine bakıldığında şimdiki arkadaş çevresi için olumlu görüş bildiren öğrenciler, daha çok paylaşımcı olmaktan ve daha sıcak arkadaşlıklardan bahsederken olumsuz görüş bildiren öğrenciler ise şimdiki arkadaş çevresi için arkadaşlarının disiplinsiz davranışlarından bahsetmişlerdir. Olumlu görüş bildiren öğrencilerin oranı olumsuz görüş bildiren öğrencilere nazaran daha fazladır (%45- %20). Her iki öğrenci grubu da incelenen okullarda genel bir dağılım göstermekte olup bir tek okula veya ilçeye özgü bir durum değildir.

4.6.2.'ye göre öğrencilerin %35'i, her iki yerdeki arkadaş çevresi arasında olumlu-olumsuz bir fark olmadığını belirtmişlerdir.

4.A.7. Öğrencilerin, Sınıflarında Eğitimle İlgili Yaşadığı Sorunlara İlişkin Görüşleri

Öğrencilere, sınıfında eğitimle ilgili yaşadığı sorunlar nelerdir? sorusundan elde edilen bulgular, 3 başlıkta toplanmıştır. Öğrencilerin eğitimle ilgili sorunlar dil ile ilgili sorunlar, disiplin ile ilgili sorunlar ve ders içerikleriyle ilgili sorunlardır. Öğrencilerin eğitimle ilgili yaşadığı sorunlar, Tablo 4.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.7.Sınıfta Eğitimle İlgili Sorunlar

Sorunlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
1.Dil	✓	✓				✓	✓		✓	✓		✓			✓		✓				9	45
2.Disiplin				✓				✓						✓	✓		✓		✓		6	30
3.Ders Konuları																			✓		1	5

4.7.1.'e göre, öğrencilerin %45'i, eğitimle ilgili yaşadıkları sorunun dilden kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

“Fen Teknoloji, Sosyal Bilgiler ve Din Kültürü derslerini pek anlayamıyorum. Konular yabancı geliyor (Ö1).”

“Öğretmenlerin anlattıklarını bazen anlayamıyorum, sıkıntı yaşıyorum, konular yabancı geliyor. Türkçe zor geliyor. Hocaya soruyorum ‘bu ne demek’ diye, anlatılanı yine anlamıyorum (Ö2).”

“Dersleri anlamıyorum. Türkçe ve Fen derslerini anlayamıyorum. Arkadaşıma soruyorum (Ö7).”

“Fen dersinde soruyu anlamadım. Heyecanlandım. Dilden dolayı anlamadım. Yardım istiyorum. Daha çok Araplardan (Ö9).”

Öğrenciler, dersleri dil nedeniyle anlayamadıklarını belirtmişler, anlayamadıkları konularda arkadaşlarından ve öğretmenlerinden yardımcı olmalarını istemişlerdir. Öğrencilerin en çok sorun yaşadığı; Türkçe, Fen Teknoloji, Sosyal Bilgiler ve Din Kültürü gibi derslerdir. Öğrenciler, Türkçe kavramların çokça yer aldığı derslerde sorun yaşamışlardır.

4.7.2.’ye göre, öğrencilerin %30’u disiplin sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir. Disiplin sorunu yaşayan öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Bazı arkadaşlarım bazı öğretmenleri umursamıyorlar. Öğretmeni çok kızdırıyorlar. Böyle olunca derslerde bir şey anlamıyorum (Ö14).”

“Bizim sınıf okuldaki en yaramaz sınıf. Arkadaşlar çok konuşup hocayı bağırıyorlar (Ö15).”

“Sınıfta fazla konuşuyorlar. Hoca susturmasına rağmen hala konuşuyorlar (Ö17).”

“Erkekler, hocayı çok yumuşak bulduğunda çok saygısızca davranıyorlar, çok konuşuyorlar, öyle olunca de dersleri anlamıyorum (Ö19).”

Öğrenciler, sınıflarında, arkadaşlarının uygunsuz ve disiplinsiz davranışları sergilediklerini ve bundan rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir. Sınıf arkadaşlarının sınıf disiplinini bozacak davranışlarından ötürü, dersleri ve konuları anlamada güçlük yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

4.7.3.'e göre, öğrencilerin %5'i, ders konularından ötürü sorun yaşadığını belirtmiştir. Ders konularından ötürü sorun yaşayan öğrencinin görüşleri şu şekildedir:

“Sosyal Bilgiler dersinde, Tarih konularındaki farklılıklardan ötürü kargaşa oluyor (Ö18).”

Öğrenciler, Türk Tarihine ait konuların farklı geldiğini belirtmiş ve bu farklılığın karışıklığa yol açtığını belirtmişlerdir.

Öğrenciler, sınıflarında eğitimle ilgili yaşadıkları, dil, disiplin ve ders konusuna bağlı, problemler olduğunu belirtmişlerdir.

4.A.8. Öğrencilerin, Okul Başarısı ve Eğitimi ile İlgili Olarak Ailelerinden Beklentilerine İlişkin Görüşleri

Öğrencilere, okul başarınız ve eğitimle ilgili olarak ailenizin neler yapmasını istersiniz, sorusundan elde edilen bulgular, 5 başlıkta toplanmıştır. Öğrencilerin ailelerinden istekleri dil, materyal, ödül, ders ve okul beklentileri olmak üzere kategorilendirilmiştir. Öğrencilerin beklentileri, Tablo 4. 8.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. Ailemden Beklentilerim

Beklenti	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
1.Ders						✓								✓		✓					3	15
2.Materyal	✓						✓						✓								3	15
3.Ödül		✓		✓																	2	10
4.Dil										✓					✓						2	10
5.Okul																	✓				1	5

4. 8. 1.'den elde edilen bulgulara göre, öğrenci beklentilerinden biri de ders konusunda ailelerinin destek olmasıdır (%15). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Destek olmalarını isterdim. Dersleri anlamamda yardımcı olsunlar. Çok az yardımcı oluyorlar (Ö6).”

“Annemin işlerinden ötürü çok vakti kalmıyor. Buradaki dersleri ve konuları bilmiyor o yüzden yardımcı olamıyor (Ö14).”

“Ailemin sanat derslerine daha çok önem verip beni bu konuda desteklemelerini isterdim (Ö16).”

Öğrenciler, ailelerinden dersler konusunda yardımcı olmalarını istediklerini belirterek bu konuda onlardan destek istediklerini dile getirmişlerdir.

4.8.2.'den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, ailelerinden materyal konusunda da destek beklemektedirler (%15). Öğrencilerin materyal beklentisiyle ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Kitap almalarını isterdim (Ö1).”

“Defter, kitap, malzeme almalarını isterdim (Ö7).”

“Sadece test kitabı almaları yeterli, onun dışında başka bir şey yapmalarına gerek yok, benim çalışmam lazım (Ö13).”

Öğrenciler, ailelerinden ders araç gereçleri ve kitap beklentileri olduğunu belirterek ailelerinin materyal temini konusunda yardımcı olmalarını istemişlerdir.

4.8.3.'ten elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin ailelerinden ödül (%10) konusunda beklentileri vardır. Öğrencilerin ödül konusundaki görüşleri şu şekildedir:

“... Başarılı olduğumda onlar yapacaklarını yapıyorlar, istediklerimi alıyorlar (Ö2).”

“... Bu sene teşekkür alacağım. Söz verdiler. Karşılığında saç boyatacağım ya da forma alacağım (Ö4).”

Öğrenciler, kendi üzerlerine düşeni yaparak başarılı oldukları takdirde ailelerinin gerekeni yaptığını belirtmişlerdir.

4.8.4.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin ailelerinden beklentisi dil konusunda (%10) olmuştur. Öğrencilerin ailelerinden dil konusunda beklentileriyle ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Türkçe öğrenmeme yardımcı olmalarını isterdim (Ö10).”

“Annem Türkçeyi biliyor olsaydı bana her türlü yardımcı olurdu (Ö15).”

Öğrenciler, dildeki eksikliklerinden ötürü konuları anlamada zorluk çektiklerini belirterek ailelerinin kendilerine dil konusunda yardımcı olmalarını istediklerini belirtmişlerdir

4.8.5.'den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, okul konusunda beklentisi olduğunu belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki öğrenci görüşü şu şekildedir:

“Ailemin beni koleje göndermesini isterdim (Ö17).”

Öğrenci, ailesinden kendisini farklı bir eğitim kurumuna göndermesini istediğini belirtmiştir.

Öğrenciler, okul başarıları için ailelerinden, derslerde yardım, materyal temini, ödül, dil ve özel okula gitme konusunda beklentileri olduğunu belirtmişlerdir.

4.A.9. Öğrencilerin Öğretmenleri ile İlişkilerine Dair Görüşleri

Öğrencilere, öğretmenlerinizle ilişkiniz nasıl? sorusu sorularak öğrenci- öğretmen ilişkisi saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgularda, öğrencilerin öğretmenleriyle kişisel iletişimlerinin çok iyi olduğu, öğretmenlerin öğrencilere karşı yaklaşımlarının olumlu olduğu saptanmıştır. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Öğretmenlerimle iletişimim çok iyi. Bir derdim olursa öğretmenlerimle paylaşabiliyorum (Ö3).”

“İngilizce dersime giren öğretmenim sınavdan 100 aldığımda çok mutlu oldu. Daha sonra düşük aldığımda ise üzülümüştü. Beni motive ediyor hep derslere karşı. Bana çok iyi davranıyor (Ö4).”

“Öğretmenlerimiz çok iyi davranıyorlar. Sorduğumuz sorulara cevap veriyorlar. Anlamadığımız yerler olduğunda gidip sorabileceğimizi söylüyorlar (Ö9).”

Öğrenciler, öğretmenlerinin ders ve ders dışı konularda yardımcı olduklarını öğretmenleriyle çok rahat bir şekilde iletişim kurabildiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilere öğretmenlerinizle neler yapıyorsunuz sorusu sorulduğunda ise elde edilen bulgular, ders içi etkinlikler ve ders dışı etkinlikler olarak saptanmıştır. Elde edilen bulgularda öğrencilerin %15'i ders içi etkinlikler yaptıklarını belirtirken %5'i ise ders dışı etkinlik yaptıklarını dile getirmiştir.

4.A.10. Öğrencilerin, Okullarındaki Sosyal Faaliyetlerde Görev Almalarına İlişkin Görüşleri

Öğrencilere sosyal faaliyetlerde görev alıyor musunuz? sorusuyla öğrencilerin okul içi faaliyetlerde etkinliği saptanmaya çalışılmıştır. Öğrenciler; spor, müzik, resim, şiir dinletisi, drama ve akademik etkinliklere katıldıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular, Tablo 4.9.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.9. Sosyal Faaliyetler

Faaliyetler	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%
1.Spor			✓		✓				✓												3	15
a.Voleybol			✓		✓				✓												3	15
b.Futbol		✓													✓						2	10
c.Basketbol																✓					1	5
2.Müzik			✓								✓					✓					3	15
3.Resim												✓				✓					2	10
4.Drama										✓						✓					2	10
5.Şiir			✓													✓					1	5

4.9.1.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin okulda en çok katıldığı sosyal faaliyetlerden biri (%30) sportif faaliyetlerdir. Öğrencilerin katıldığı sportif faaliyetler; voleybol, futbol ve basketbol olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 4.9.1.a.'ya göre, öğrencilerin katıldığı sportif faaliyetlerden biri voleyboldur (%15). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“...Bu sene okul voleybol takımına katıldım (Ö3).”

“Okul voleybol takımındayım (Ö5).”

“Okul voleybol takımındayım (Ö9).”

Öğrenciler, okulda sosyal faaliyet olarak okulun voleybol takımında yer aldıklarını belirtmişlerdir. Sportif faaliyet olarak voleybol takımına katılan öğrenciler kız öğrencilerdir.

4.9.1.b.'ye göre, öğrencilerin katıldığı sportif faaliyetlerden biri de futboldur (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“...Sadece futbolla ilgileniyorum. Okul futbol takımındayım (Ö2).”

“Okul futbol takımındayım (Ö15).”

Öğrenciler, okulda sosyal faaliyet olarak okulun futbol takımında yer aldıklarını belirtmişlerdir. Sportif faaliyet olarak okul futbol takımına katılan öğrenciler, erkek öğrencilerdir.

4.9.1.c.'ye göre öğrencilerin katıldığı spor faaliyetlerinden biri de basketboldur (%5). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Basketbol oynuyorum (Ö16).”

Öğrenci, sportif faaliyet olarak basketbol ile ilgilendiğini belirtmiştir.

4.9.2.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin katıldığı sosyal faaliyet alanlarından biri de müziktir(%15). Öğrencilerin müzik faaliyetlerine katılımı ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Geçen sene Müzik kulübündeydim. Bu sene şiir dinletisine ve voleybol takımına katıldım. Kendimi daha iyi ifade etmemi sağladı. Sahne korkum vardı. Şiir dinletisinde bu sorunu yaşamadım (Ö3).”

“... Piyano gösterisine katıldım (Ö12).”

“... Müzik kulübünde görev aldım (Ö16).”

Müzik ile ilgili sosyal faaliyetlere katılan öğrenciler, okul Müzik kulüplerine girerek bir katılım sağlarken bir öğrenci de piyano gösterisine katıldığını belirtmiştir.

4.9.3.'den elde edilen bulgulara göre, öğrenciler okullarında resim faaliyetlerine katıldıklarını belirtmişlerdir (%10). Resim faaliyetlerine katılan öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Resim yarışmalarına katıldım (Ö12).”

“Resim kulübünde görev aldım (Ö16).”

Öğrenciler, sosyal faaliyetlere katılıyor musunuz sorusuna, okullarında resim yarışması ile resim kulübüne katıldıklarını belirtmişlerdir.

4.9.4.'den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin katıldığı sosyal faaliyetlerden biri de dramadır (%10). Öğrencilerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

“Okulda drama etkinliğine katıldım (Ö10).”

“... Geçen sene Drama etkinliğinde çok görev aldım (Ö16).”

Öğrenciler, okullarında sosyal faaliyet olarak Drama etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir.

4. 9. 5.’den elde edilen bulgulara göre, öğrencilerden biri de (%5) şiir dinletisine katıldığını belirtmiştir. Bu konudaki öğrenci görüşü şu şekildedir:

“... Bu sene şiir dinletisine ve voleybol takımına katıldım. Kendimi daha iyi ifade etmemi sağladı. Sahne korkum vardı. Şiir dinletisinde bu sorunu yaşamadım (Ö3).”

Öğrenci, sosyal faaliyet olarak okulunda şiir dinletisine katıldığını ve bu sayede kendisini daha iyi ifade edebildiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğrenim gördükleri okullarında; spor faaliyetleri, müzik, resim, drama ve şiir gibi faaliyetlere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Herhangi bir sosyal faaliyete katılmadığını belirten öğrenciler ise neden olarak ders çalışmaları ve sınavlara hazırlanmaları gerektiğini, sanat veya sporla ilgili faaliyetlere ilgi duymadıklarını ve özellikle spor ile ilgili faaliyetlerde yetenekli bulunmayıp seçilemediklerini dile getirmişlerdir.

4.A.11. Öğrencilerin, Kendilerini Herhangi Bir Şeye Benzetmelerine İlişkin Görüşleri

Öğrencilere, kendinizi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz? sorusuyla öğrencilerin kendilerini nasıl hissettikleriyle ilgili cevaplar elde edilmeye çalışılmış ve elde edilen bulgular, sınıflandırılarak Tablo 4. 10.’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 10. Neye Benziyorum

Benzetim	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	Ö20	F	%	
1.Meslek	✓	✓	✓	✓											✓				✓		6	30	
2.Hayvan								✓				✓		✓								3	15
3.Cansız Nesne									✓									✓	✓			3	15
4.Tarihi Kişilik					✓															✓		2	10
5.Fantastik Kahraman																✓						1	5

4.10.1.’e göre öğrenciler, kendilerini en çok meslek gruplarına benzetmişlerdir (%30). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Kendimi Resim Öğretmeni gibi görüyorum. Güzel resimler yaptığım için. Herkes beğeniyor resimlerimi (Ö1).”

“Futbolcu olarak hayal ediyorum kendimi. Yıldız olduğumu hayal ediyorum. Çünkü hep futbol izliyorum, ilgileniyorum. Öğrendiğime göre futbolcular dünyanın her yerine gidebiliyorlar, para kazanıyorlar. Para kazandığımda her fakire yardım eder, çocuklara top alır, imzalı forma yollardım (Ö2).”

“Tasarımcı olmayı hayal ediyorum (Ö3).”

“Kendimi pilot olarak hayal ediyorum. Pilot olduğumda üniformayla gelip hocalarımın teşekkür edeceğim yardımları için (Ö19).”

Öğrenciler, kendinizi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz, niçin, sorusuna karşılık verdiği cevaplarda, gelecekte olmayı hayal ettikleri ve kendilerini yetenekli gördükleri mesleklere benzeterek cevap vermişlerdir.

4.10.2.’ye göre, öğrencilerin %15’i, kendini hayvanlara benzetmişlerdir. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Kendimi yılan gibi görüyorum. Birisi bana çok kötülük yaparsa bende karşılığını veririm (Ö8).”

“Kendimi kuşa benzetiyorum. Gerektiğinde hızlı, gerektiğinde sakın (Ö12).”

“Muhabbet kuşuna benzetiyorum. Evin içinde özgürce uçabiliyorlar. Kanatları güzel, dertleri yok (Ö14).”

Öğrenciler, kendinizi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz, niçin, sorusunun cevabı olarak kendilerini ve karakterlerini hayvanlara benzettiklerini belirtmişlerdir.

4.10.3.’e göre, öğrencilerin %15’i, kendilerini cansız nesnelere benzetmişlerdir. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Çok bir şey yapmadığım için kendimi cansız nesne olarak görüyorum. Dans etmek istiyorum ama bilmiyorum ve utaniyorum (Ö9).”

“Cansız bir varlığa benzetirdim. Sınıfta o kadar sessizim ki bazen beni bile unutuyorlar (Ö17).”

“Herhalde matematik kitabı olurdu. Çünkü matematiği çok seviyorum (Ö18).”

Öğrencilere kendinizi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz, niçin, sorusuna verdikleri cevaplarda kendilerini cansız nesneye benzettikleri olmuştur. Öğrencilerin bir kısmı kendilerini tepkisiz ve utangaç oldukları için bu cevabı verirken bir öğrenci de Matematik dersini sevdiği için kendini Matematik kitabına benzetmiştir.

4. 10. 4.'e göre, öğrencilerin bir kısmı kendini tarihi karakterlere benzetmiştir (%10). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Atatürk’e benzetirdim. Kahraman olduğu ve derslerde hep onun adı geçtiği için (Ö5).”

“Kendimi Nasrettin Hocaya benzetiyorum. Komik ve akıllı olduğu için (Ö20).”

Öğrencilere, kendinizi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz, niçin, sorusuna verdikleri cevap, tarihi karakterlere benzetmek olmuştur. Öğrenciler, kendilerini, bir kahraman olduğu için ve adının sıkça geçmesinden dolayı Atatürk’e benzetirken bir diğer öğrenci de komik ve akıllı olduğu için Nasrettin Hocaya benzetmiştir.

4. 10. 5.'e göre de, bir öğrenci (%5) kendini fantastik bir kahramana benzetmiştir. Öğrencinin bu konudaki görüşü şu şekildedir:

“Örümcek adama benzetirdim. Kimsenin kendisini üzgün görmesini istemiyor, dışarıya hep neşeli davranıyor (Ö16).”

Öğrencinin, kendinizi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz, niçin, sorusuna verdiği cevap, kendisini herkese mutlu gösteren ve neşeli davranan örümcek adama benzetmek olmuştur.

Öğrenciler, kendinizi neye benzetirdiniz sorusuna, gelecekte olmak istedikleri meslek erbabına, kişisel özelliklerini özdeşleştirdikleri hayvanlara ve cansız varlıklara, tarihi karakterler ile fantastik kahramanlara benzetiyorum, şeklinde cevaplar vermişlerdir.

4.A.12. Bunların Dışında Eklemek İstediğiniz Bir Şey Var mı Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

Öğrencilere son olarak, kendilerine sorulan sorular dışında eklemek istedikleri herhangi bir şey var mı sorusu? sorulmuştur. Bu soruya öğrencilerin %30'u cevap verirken %70'i ise herhangi bir şey eklemek istemediklerini belirtmişlerdir. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“ Fen öğretmenim sürekli bana bakıyormuş gibi. Kendimi kötü hissediyorum (Ö1).”

“Burayı çok sevdim, kendi ülkem gibi gördüm (Ö2).”

“Haksız yere dayak yedim. Moralim çok bozuldu (Ö4).”

“Burayı sevdim (Ö12).”

“Sürekli bana buraya neden geldiniz diye sorular sorulması hoşuma gitmiyor (Ö15).”

“Eğitim sistemi daha iyi olabilirdi. Çok fazla ders var (Ö17).”

Öğrenciler, eklemek istedikleri bir şey olarak Antalya’yı çok sevdiğini belirtirken haksızlığa uğradığını, kendisine bakılıyormuş gibi hissettiklerini ve kendilerine sorulan sorulardan rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Bir öğrenci de derslerin fazlalığından şikâyetçi olup eğitim sisteminin daha iyi olabileceğini dile getirmiştir.

4.B. Öğrenci Velilerinin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Bulgular

4.B. 1. Öğrenci Velilerinin Antalya’ya Gelme Sebeplerine ve Velilerin Antalya’da Mutlu Olduklarına Dair Görüşleri

4.B.1.a. Öğrenci Velilerinin Antalya’ya Gelme Sebeplerine Dair Görüşleri

Araştırmaya katılan velilere, Antalya’ya hangi sebeplerden dolayı geldikleri sorulmuş ve elde edilen bulgular, Tablo 4. 11.’ de gösterilmiştir.

Tablo 4.11. Öğrenci Velilerinin Antalya’ya Gelme Nedeni

Gelme Nedeni	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.Ekonomik	✓		✓	✓		✓						✓	✓					✓			7	35
2.Ailevi Nedenler					✓			✓			✓			✓						✓	5	25
3.Kendi Ülkelerindeki Sorunlar		✓							✓	✓	✓										4	20
4.Antalya’nın Çekiciliği										✓					✓		✓				3	15
5.Sağlık							✓									✓					2	10
6.Eğitim																			✓		1	5

4.11.1.’ den elde edilen bulgulara göre, veliler Antalya’ya gelme nedenlerinin ekonomik nedenler olduğunu belirtmişlerdir (%35). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“İş nedeniyle buraya geldik. Burada iş kurmak için (V1).”

“Kazakistan’da çalıştığım iş bitti. Ailecek Türkiye’ye gelme isteğimiz oldu ve geldik (V3).”

“Eşimin Azerbaycan’da bürosu ofisi kapandı. O yüzden buraya geldik (V4).”

“İş nedeniyle geldim (V6).”

“İş imkânları daha iyi olduğu için geldim (V12).”

“Buraya çalışmak için geldim (V13).”

“Eşimin işi burada, O burada çalıştığı için bizde buraya geldik (V18).”

Öğrenci velileri, Antalya’ya gelme nedenlerinin iş şartları olduğunu belirtmişlerdir.

4.11.2.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri Antalya’ya gelme nedeni olarak ailevi nedenlerin olduğunu belirtmişlerdir (%25). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Antalya’ya gelme sebepim aile hayatı kurmaktı (V5).”

“Annem burada olduğu için geldim (V8).”

“Çocuklarımla daha çok vakit geçirebilmek ve Türkiye’de daha özgür, 2. sınıf vatandaş olmadan yaşayabileceğimizi düşündüğümüz için geldik (V11).”

“Kardeşim davet etti. Türkmenistan’da kimsemiz kalmadı, yalnız kalmayalım diye. Burada evlendim ve kaldım (V14).”

“Evlendiğim için buradayım. Eşim buralı ve bende doğal olarak burada kaldım (V20).”

Öğrenci velileri, Antalya’ya gelme nedeni olarak, eşlerden birinin Antalyalı olması ve eş durumundan ötürü, aile üyelerinden birinin Antalya’da bulunması ve aileleriyle burada daha iyi vakit geçirebileceklerine inandıkları için Antalya’ya yerleştiklerini belirtmişlerdir.

4.11.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya’ya gelme nedenlerinin kendi ülkelerindeki sorunlardan kaynaklandığını belirtmişlerdir (%20). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

‘‘Irak’ta durumlar çok kötü. Her şey kötüye gidiyor daha da. Yaşayabileceğimiz tek yer Türkiye, o yüzden buraya geldik (V2).’’

‘‘Ülkemizdeki sorunlar yüzünden Antalya’ya geldik (V9).’’

‘‘... Bizim ülkede hoş olmayan şeyler var. Çocuk ticareti, seks kölesi sorunları vs. Birçok yere gittim ama Türkiye, Müslüman bir ülke olduğu için çocuklar için uygun bir yer, o yüzden geldik (V10).’’

‘‘... Türkiye’de daha özgür 2. sınıf vatandaş olmadan yaşayabileceğimizi düşündüğümüz için geldik (V11).’’

Öğrenci velileri, ülkelerinde yaşadıkları sorunlardan dolayı Türkiye’nin (Antalya) kendi yaşamları için uygun olduğunu düşünmüşler ve bu nedenden ötürü Antalya’ya yerleştiklerini belirtmişlerdir.

4.11.4.’ den elde edilen bulgulara göre, veliler, Antalya’ya gelme nedenlerinin Antalya’nın çekiciliğinden kaynaklandığını belirtmişlerdir (%15). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

‘‘Burası çok rahat. Çocuklar için çok rahat. Benim orada çok iyi işim vardı ama çocuklar için geldik (V10).’’

‘‘Biz önce İstanbul’a gittik. Orada 3 ay kaldık ama çok kalabalıktı. Antalya biraz daha sakin olduğu için geldik. Güzel bir yer burası. Ben birçok yere gittim birçok yeri gördüm ama hiçbiri burası gibi değil (V15).’’

‘‘Türkiye çok iyi bir yer. Müslüman bir ülke. İnsanlar nazik davranıyorlar. Antalya’da turistik sakin bir yer, İstanbul gibi kalabalık değil (V17).’’

Öğrenci velileri, Antalya’nın sakin ve rahat bir yer olduğunu, turistik bir şehir olduğunu belirtmişler ve bu nedenle Antalya’ya yerleştiklerini dile getirmişlerdir.

4.11.5.’ ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya’ya gelme nedenlerinin sağlık olduğunu belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

‘‘Kızım hasta. Onun hastalığının iyileşmesi için buraya geldik (V7).’’

‘‘Çocuğumun hastalığından ötürü buraya geldik (V16).’’

Öğrenci velileri, kendi ülkelerindeki sağlık imkânlarının yetersizliği ve Antalya'daki sağlık imkânlarının gelişmişliğinden ötürü Antalya'ya yerleştiklerini dile getirmişlerdir.

4.11.6.' dan elde edilen bulgulara göre öğrenci velileri, Antalya'ya gelme nedenlerinin eğitim olduğunu belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Çocukların eğitimi için geldik buraya (V19).”

Öğrenci velisi Antalya'nın eğitim imkânlarından yararlanmak için Antalya'ya geldiklerini dile getirmişlerdir.

Öğrenci velileri, Antalya'ya gelme nedenlerinin ekonomik, ailevi nedenler, kendi ülkelerinde yaşadıkları sorunlar, Antalya'nın çekiciliği, sağlık ve eğitim olduğunu belirtmişlerdir.

4.B.1.b. Öğrenci Velilerinin Antalya'da Mutlu Olduklarına Dair Görüşleri

Öğrenci velilerine sorulan Antalya'da yaşamaktan mutlu musunuz? sorusuyla elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin %95'i, Antalya'da yaşamaktan mutlu olduğunu belirtirken %5'i ise mutlu olmadığını belirtmiştir.

Antalya'da yaşamaktan mutlu olmayan veli görüşü şu şekildedir:

“Pek alışamadım buraya, havasını sevemedim (V1).”

Öğrenci velisi, iklim koşullarından ötürü Antalya'da yaşamaktan mutlu olmadığını dile getirmiştir. Antalya'da yaşamaktan mutlu olan veli görüşleri:

“Burada olmaktan mutluyuz. Buranın havası, yaşam koşulları güzel (V3).”

“Evet, burada olmaktan ötürü çok mutluyum. Birçok yere gittim ben ama burası bir başka, Müslüman ülkesi burası (V10).”

“Antalya güzel bir yer, burada olmaktan mutluyum (V13).”

“Evet, mutluyum burada, Memleketimde kimsem kalmadı ama burada komşularım ikinci ailem oldu (V14).”

“Yeterince güzel bir yer burası, yeşillik, Türkler zararsız insanlar (V15).”

“Evet, mutluyuz. Kimse rahatsız etmiyor burada sizi. İyi yaşıyoruz (V19).”

Öğrenci velileri, Antalya’da yaşamaktan mutlu olduklarını, Antalya’nın iklim şartlarını, insanını, misafirperverliğini sevdiklerini dile getirmişlerdir.

4.B.2. Öğrenci Velilerinin, Antalya’nın İmkânlarından Faydalandıklarına ve Yaşam Koşullarının Farklılığından Dolayı Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

4.B.2.a. Öğrenci Velilerinin, Antalya’nın İmkânlarından Faydalandıklarına İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, Antalya’nın imkânlarından faydalandığınızı düşünüyor musunuz? sorusuyla elde edilen bulgular, Tablo 4.12.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.12. Antalya’nın İmkânları

İmkânlar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.Evet			✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓		13	65
2.Hayır	✓	✓			✓											✓					4	20
3.Fikrim Yok								✓										✓		✓	3	15

4.12.1.’den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri Antalya’nın imkânlarından faydalandığını belirtmiştir (%65). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Her türlü imkânlarından yararlanıyoruz ama çok fazla gezemiyoruz iş yoğunluğundan dolayı (V3).”

“Evet yararlanıyoruz. Biz Azerbaycan’dan Adana’ya gelmiştik önce. Orada iş olmayınca Antalya’ya geldik ve burada bir işimiz var (V4).”

“İşten fırsat buldukça yararlanıyoruz (V6).”

“Evet yararlandık. Kızım yürüyemiyordu. Burada daha iyi oldu (V7).”

“Yararlanmaya çalışıyoruz (V9).”

“Evet yararlanıyorum. Pakistan’a gidip evimi satacağım, buradan bir ev alacağım (V10).”

“Evet, yararlandığımı düşünüyorum (V11).”

“Evet yararlanıyoruz. Fırsat buldukça bir yerlere gitmeye çalışıyoruz (V12).”

“Kızım için evet. O öğrensin, yaşasın diye (V14).”

“Evet, yararlandığımı düşünüyorum. Her yeri geziyorum (V15).”

“Evet, sosyal yaşama katılabiliyoruz (V19).”

4.12.2.’den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri Antalya’nın imkânlarından faydalandıklarını düşünmediklerini belirtmişlerdir (%20). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Hep evde oturuyorum arada bir dışarı çıkıyorum ama yaptığım başka bir şey yok (V1).”

“Antalya’nın imkânlarından faydalanamıyoruz (V2).”

“Antalya’nın imkânlarından yararlandığımı düşünmüyorum (V5).”

“Hayır, yararlanamıyoruz, bürokratik nedenlerden ötürü (V16).”

Öğrenci velileri, Antalya’nın imkânlarından yararlanamadıklarını belirtirlerken sadece bir veli bunun nedenine ilişkin açıklama- bürokratik engeller, kimlik işlemlerinin yapılamaması- yapmıştır.

4.12.3’e göre de öğrenci velilerinin %15’i de Antalya’nın imkânlarından yararlanma konusunda fikirlerinin olmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Daha yeni geldim, o yüzden bir şey söyleyemeyeceğim (V18).”

“Hiç düşünmedim. Antalya’yı pek tanımadım daha (V20).”

Öğrenci velileri Antalya’nın imkânlarından faydalanma konusunda, Antalya’ya yeni geldikleri ve Antalya’yı daha öğrenemedikleri gerekçesiyle fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

4.B.2.b. Öğrenci Velilerinin, Yaşam Koşullarının Farklılığından Dolayı Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, Antalya’nın yaşam koşullarının farklılığından dolayı zorluk yaşadınız mı? sorusu sorularak elde edilen bulgular, Tablo 4.13.’te gösterilmiştir.

Tablo 4. 13. Yaşam Koşullarının Zorlukları

Zorluklar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%	
1.Dil							✓		✓						✓		✓			✓	5	25	
2.İş Bulma					✓								✓									2	10
3.İklim	✓													✓								2	10
4.Pahalılık					✓														✓			2	10
5.Sosyal Yaşam								✓			✓											2	10
6.Çalışma Şartları							✓															1	5

4.13.1.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin %25' i Antalya'da dilden ötürü zorluk yaşadığını dile getirmiştir. Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

"... Yaşadığımız zorluklar oldu. Dil bilmediğimiz için gidecek olduğumuz yere başta da hastaneye gitmek çok zor oluyordu (V7)."

"Dil farklılığından ötürü zorluk yaşıyorum (V9)."

"... Önceleri dil sorunu yaşıyordum. Suriyeliler tercümanlık yapıyorlardı bize ama Suriyelilerle anlaşmak Türklerle anlaşmaktan daha zor (V15)."

"... Dil farklılığından ötürü zorluk yaşıyoruz (V17)."

Öğrenci velileri, Antalya'da yaşadıkları zorlukların başında dil farklılığından kaynaklanan zorluklar olduğunu belirtmişlerdir.

4.13.2.'ten elde edilen bulgulara göre öğrenci velileri, Antalya'da iş bulmada zorlandıklarını ifade etmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

"... Mesleğime bağlı aileme katkı için iş bulunmamasından memnun değilim (V5)."

"... İlk başlarda iş bulmak çok zor oldu (V13)."

Öğrenci velileri, Antalya'da iş bulmada zorlandıklarını dile getirmişlerdir.

4.13.3.'den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin yaşadığı zorluklardan biri de iklim kaynaklı zorluklardır (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

"Az önce de dediğim gibi buranın havasını sevemedim, alışamadım bir türlü (V1)."

"... Sadece yazın çok sıcak oluyor burası, bazen dayanamıyorum (V14)."

Öğrenci velileri, Antalya'da yaşadıkları zorlukların iklim kaynaklı zorluklar olduğunu ve Antalya'nın sıcak havasına alışamadıklarını belirtmişlerdir.

4.13.4.'ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya'nın pahalı bir yer olduğunu belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşü şu şekildedir:

“Bazı yaşam koşulları zor geliyor. Pahalılıktan ve mesleğime bağlı aileme katkı için iş bulunmamasından memnun değilim (V5).”

“... Antalya çok pahalı bir yer (V19).”

Öğrenci velileri, Antalya'da yaşam koşullarının pahalılığından dolayı zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.13.5.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya'da sosyal yaşam ile ilgili zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Çok zorluk yaşamadım ama Azerbaycan'da komşuluk, dostluk, çocuk yetiştirmek, çocuklara sorumluluk vermek çok farklı. Bunlarla ilgili sıkıntı yaşadım birazcık (V5).”

“İlk bir sene alışmak, insanları anlamak, güvenip güvenmeyeceğimiz insan tiplerini ayırt etmekte zorluk çektik. Dürüst olmak gerekirse buradaki maddiyatımız asgari ücret olsaydı toplu taşımadan tutun da eğitimin ücretli oluşuna her semtte değişik yaşlara hitap eden parkların büyük yeşillik alanların olmayışına ve daha birçok düzensizliğe daha çok takılır olurduk. Yaşaması daha zor olabilirdi. Çünkü kıyaslayabileceğimiz başka bir yaşamı gördüğümüz için zor olurdu (V11).”

Öğrenci velileri, Antalya'da sosyal yaşam ile ilgili olarak insanları tanımak, komşuluk ve dostluk ilişkilerinin farklı olmasından ve çocuk gelişimindeki anlayış farklılığından ötürü zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.13.6.' dan elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya'da çalışma şartlarının zorluğunu dile getirmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Çalışma şartları bazen zorluyor. Yurt dışında haftada 5 gün 40 saat çalışıyordum ama burada ailemi haftada bir gün görüyorum (V6).”

Öğrenci velileri, Antalya'da çalışma şartlarının zorluğundan ve çalışma süresinin fazla olmasından dolayı zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Antalya'da yaşam koşullarının farklılığında dolayı yaşadığınız bir zorluk var mı sorusuna, öğrenci velileri; dil farklılığından ötürü zorluklar, iklim farklılığından ötürü zorluklar,

iş bulmada zorluklar ve Antalya'nın pahalı bir yer olmasından ötürü zorluklar, sosyal yaşamdan ötürü ve çalışma şartlarından ötürü zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.B.3. Öğrenci Velilerinin, Türk Kültürü ile Kendi Kültürleri Arasındaki Yakınlığa İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, Türk kültürü ile kendi kültürünüz arasında yakınlığı nasıl değerlendiriyorsunuz? sorusu ile elde edilen bulgular, Tablo 4.14.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.14. Kültürel Yakınlık

Kültürel Yakınlık		V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.Benzer	a. Dil	✓			✓	✓	✓					✓		✓			✓					7	35
	b. Gelenek						✓				✓			✓	✓			✓				5	25
	c. Yeme-içme						✓			✓						✓		✓				4	20
	d. Kelimeler															✓						1	5
2.Farklı	a. Dil		✓					✓		✓												3	15
	b. Gelenek			✓					✓										✓			3	15
	c. Yazı													✓								1	5
	d. Yemek																		✓			1	5

4.14.1.a.' dan elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri Türk kültürü ile kendi kültürleri arasında dil yönünden benzerlik olduğunu söylemişlerdir (%35). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Çok benzerlik var. Aynı dili konuşuyoruz. Ben çok rahat anlıyorum burada konuşulanları (V1).”

“Konuştuğumuz dil birebir aynı (V4).”

“Aslında kültürümüzde bir farklılık görmüyorum. Başta dil olmak üzere birçok şey benzer (V5).”

“Biz zaten Türkçe konuşuyoruz... (V6).”

“Biz hiçbir zaman Alman kültürünü benimsemedik. Kesinlikle bize göre değil. Anadilim Türkçe mesela (V11).”

“Bayağı bayağı benziyor, konuşulanlara bakınca bunu anlamak kolay olsa gerek (V13).”

“Bence aynı. Mesela şu an sizinle çok rahat konuşuyorum (V16).”

Öğrenci velileri, Türk kültürü ile kendi kültürleri arasında dil konusunda yakınlığın olduğunu belirtmişlerdir.

4.14.1.b.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri geleneklerin birbirine benzediğini belirtmiştir (%25). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Bayramlar. Çocukları heyecanlandıracak bayramlar var (V6).”

“Bence aynı. Mesela evlenmek için yapılanlar (V10).”

“Yaptıklarımız, yaşantılarımız aynı. Sonuçta atalarımız ortak (V13).”

“Hiçbir fark yok aramızda geleneklerimiz aynı (V14).”

“... Çok yakın. Halk oyunları, adetler, gelenek, görenekler aynı (V17).”

Öğrenci velileri, Türk kültürü ile kendi kültürleri arasında gelenek görenekler açısından benzerlikler olduğunu bazı öğrenci velileri ise aynı soydan geldiğimizi dile getirmişlerdir.

4.14.1.c.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri yeme- içme konusunda benzerliklerin olduğunu belirtmişlerdir (%20). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“... Yine yemekler hep bildiğimiz yemekler, bunlar benziyor hep (V6).”

“Arap kültürü ile Türk kültürünün yemekleri yakın birbirine (V9).”

“%50 yakın buluyorum. Yemekler çok yakın mesela (V15).”

“... Yemekler aynı (V17).”

Öğrenci velileri, Türk kültürü ile kendi kültürleri arasında yemek türlerinin benzer olduğunu dile getirmişlerdir.

4.14.1.d.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, kullanılan kelimeler konusunda benzerlik olduğunu dile getirmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“...Kelimeler benzer (V15).”

Öğrenci velileri, günlük hayatta kullanılan kelimeler konusunda benzerlik olduğunu belirtmiştir.

4.14.2.a.’ dan elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri Türk kültürü ile kendi kültürleri arasında dil konusunda farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir (%15). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Türkiye ve Irak çok farklı. En başta konuştuğumuz dil farklı (V2).”

“Biz burada konuşulanları pek anlayamıyoruz, diliniz değişik (V7).”

“...ama konuştuğumuz dil çok farklı (V9).”

Öğrenci velileri, konuşulan dil bakımından kendi kültürleri ile Türk dilinin farklı olduğunu dile getirmişlerdir.

4.14.2.b.’den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri geleneklerin farklı olduğunu belirtmişlerdir (%15). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Türkiye’de dini değerler daha fazla tutuluyor. Kazakistan’da öyle değil (V3).”

“Biraz fark var. Adet, gelenek, görenek farklı burada (V18).”

Öğrenci velileri, gelenek ve göreneklerin Türk kültürü ile kendi kültürü arasında farklı olduğunu belirtmiştir.

4.14.2.c.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, yazı konusunda farklılık olduğunu dile getirmiştir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Hiçbir fark yok aramızda sadece yazılarda var (V14).”

Öğrenci velileri, Türk kültürü ile kendi kültürü arasında farklılığın yazı yazmada ve alfabede olduğunu belirtmiştir.

4.14.2.d.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, yemekler konusunda farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“... Yemeklerimiz farklı... (V18).”

Öğrenci velileri, Türk kültürü ile kendi kültürü arasında yemek türleri konusunda farklılık olduğunu dile getirmiştir.

Öğrenci velileri, Türk kültürü ile kendi kültürünüz arasında yakınlığı nasıl değerlendiriyorsunuz sorusunu, iki kültürü birbirine benzer ya da birbirinden farklıdır şeklinde cevaplamışlardır. Öğrenci velileri, Türk kültürü ile kendi kültürü arasında, dil, yeme- içme,

kelimeler, gelenekler konusunda benzerlik olduğunu dile getirirken yine aynı şekilde dil, gelenek, yazı, yemek konusunda farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir.

4.B.4. Öğrenci Velilerinin, Sosyal Ve Kültürel Etkinliklere Katılmalarına İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine sorulan sosyal ve kültürel etkinliklere katılıyor musunuz? sorusu ile elde edilen bulgular, Tablo 4.15.' te gösterilmiştir.

Tablo 4.15. Etkinlik Katılımı

Etkinlikler	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1. Sinema	✓				✓	✓				✓	✓	✓			✓	✓	✓				9	45
2. Düğün			✓					✓						✓		✓		✓			5	25
3.Akraba Toplantıları														✓							1	5
4. Kitap Fuarı	✓																				1	5
5. Bayramlar																				✓	1	5

4.15.1.'e göre öğrenci velilerinin %45'i, Antalya'da sinemaya gittiklerini belirtmişlerdir. Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Kızımın sinemaya, kitap fuarlarına vb. yerlere gidiyoruz (V1).”

“Birkaç defa sinemaya gittim, o kadar (V5).”

“Ayda birkaç defa sinemaya gideriz (V6).”

“Sinemayı çok seviyoruz. Her Pazar dışarı çıkarız (V10).”

“Keyfimize göre sinemaya gideriz (V11).”

“Sinemaya gidiyoruz daha çok (V12).”

“Sinemaya gidiyoruz ara sıra (V15).”

“Sinemaya gidiyoruz... (V16).”

“Sinema türü faaliyetlere katılabiliyoruz sadece (V17).”

Öğrenci velileri, Antalya'da sinema etkinliğine katılabildiklerini belirtmişlerdir.

4.15 2.' ye göre öğrenci velileri, Antalya'da düğün etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir (%25). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

‘‘İşten çok fazla bir şeye katılma şansımız olmuyor, sadece dđđünlere katılabiliyoruz (V3).’’

‘‘Yakınlarımızın dđđünü olursa ona katılıyoruz (V8).’’

‘‘Eşimin akrabalarının toplantılarına katılıyorum. Dđđünlere çağırıyorlar (V14).’’

‘‘... Dđđünlere davet ediyorlar. Kısmen katılıyorum (V16).’’

‘‘Akraba dđđünlerine katılıyorum (V18).’’

Öğrenci velileri, Antalya’da akrabalarının -genellikle de eşlerinin akrabaları- dđđünlerine katıldıklarını belirtmişlerdir.

4.15.3.’ e göre, öğrenci velileri, Antalya’da akraba toplantılarına katıldıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

‘‘Eşimin akrabalarının toplantılarına katılıyorum (V14).’’

Öğrenci velileri, Antalya’da akrabalar arasında olan toplantılara katıldıklarını dile getirmişlerdir.

4.15.4.’ e göre, öğrenci velileri, Antalya’da kitap fuarlarına katıldıklarını dile getirmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

‘‘Kızımın sinemaya, kitap fuarlarına vb. yerlere gidiyoruz (V1).’’

Öğrenci velileri, Antalya’da kitap fuarı etkinliğine katıldıklarını belirtmişlerdir.

4.15.5.’ e göre, öğrenci velileri, Antalya’da bayram etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

‘‘Okuldaki bayram etkinliklerine katılıyorum (V20).’’

Öğrenci velileri, Antalya’da okullarda kutlanan milli bayramlarla ilgili etkinliklere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri; Antalya’da sinema, dđđünler, akraba toplantıları, kitap fuarları ve bayram etkinlikleri gibi sosyal ve kültürel faaliyetlere katıldıklarını, bazı veliler fırsat buldukça bazı veliler ise sıklıkla katıldıklarını dile getirmişlerdir.

4.B.5. Öğrenci Velilerinin, Evlerinde Kullandığını Medya Araçlarının Diline İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, evinizde kullandığınız medya araçları hangi dilde işliyor? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4. 16.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.16. Medya Araçlarının Dili

Diller	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.Türkçe	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	17	85
2.İngilizce		✓				✓				✓						✓					4	20
3.Rusça												✓	✓	✓						✓	4	20
4.Arapça		✓													✓		✓				3	15
5.Farsça							✓														1	5
6.Almanca										✓											1	5

4.16.1.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin %85'i, kullandıkları medya araçlarının dilinin Türkçe olduğunu belirtmişlerdir.

4.16.2.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin %20'si, kullandıkları medya araçlarının dilinin İngilizce olduğunu belirtmişlerdir.

4.16.3.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin %20'si, kullandıkları medya araçlarının dilinin Rusça olduğunu belirtmişlerdir.

4.16.4.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin %15'i, kullandıkları medya araçlarının dilinin Arapça olduğunu belirtmişlerdir.

4.16.5.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin %5'i, kullandıkları medya araçlarının dilinin Farsça olduğunu belirtmişlerdir.

4.16.6.' dan elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin %5'i, kullandıkları medya araçlarının dilinin Almanca olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri; kullandıkları medya araçlarının dilinin, Türkçe, İngilizce, Rusça, Arapça, Farsça ve Almanca olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenci velileri, çocuklarının telefonlarının daha çok Türkçe işlediğini belirtirlerken kendi cihazlarının Türkçe ve diğer dilde işlediklerini belirtmişlerdir.

4.B.6. Öğrenci Velilerinin, Antalya'da Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, Antalya'da yaşadığımız en önemli sorun nedir? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4. 17.'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 17. Antalya’da Yaşadığınız Sorun

Sorunlar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.Bürokratik					✓								✓		✓	✓					4	20
2.Pahalılık		✓	✓																✓		3	15
3.Dil							✓		✓												2	10
4.Dolandırıcılık										✓											1	5
5.Yalnızlık	✓																				1	5
6.Sosyal adaletsizlik											✓										1	5

4.17.1.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya’da bürokratik işlemler ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir (%20). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Memleketten hep fazlaca apostilli evraklar isteniyor (V5).”

“Evrak meseleleri çok zor oluyor burada (V13).”

“Kimlik çıkarma sorunu yaşadım (V15).”

“Vatandaşlık almak için evrak düzenlemesi vs. ile ilgili sorunlar yaşadım hala da yaşıyorum (V16).”

Öğrenci velileri, Antalya’da bürokratik işlemler ve evrak çokluğu ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.17.2.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya’da pahalılık ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir (%15). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Her şeyi alamıyoruz kendimize. Maddi durumumuz yetmiyor (V2).”

“Ev emlak fiyatları çok pahalı (V3).”

“Burası çok pahalı bir yer, başkaca bir sorunum yok. (V19).”

Öğrenci velileri, Antalya’da hayat şartlarının pahalı olması ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.17.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya’da dil ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Yaşadığımız sorunlar dil ile ilgili sorunlar oluyor. Türkçeyi çok bilmiyoruz (V7).”

“Dil problemleri yaşıyoruz genelde (V9).”

Öğrenci velileri, Antalya’da dil ile ilgili sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

4.17.4.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya’da dolandırıcılık sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Çakal gibi insanlar var burada. Dolandırıcılık çok. Benim adıma imza atıp hesap açmışlar. 3600 TL para ödedim durduk yere (V10).”

Öğrenci velileri, Antalya’da dolandırıcılık sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.17.5.’ ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya’da yalnızlık ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Kimsesiz burda, yalnız olunca sıkılıyor insan. Mahalle, çevre yeni olunca yapacak bir şey yok, çare yok. (V1).”

Öğrenci velileri, Antalya’da yalnızlık ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.17.6.’ dan elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, Antalya’da sosyal adaletsizlik sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Fakir, zengin, orta kazançlı insanlar diye semtlerdeki düzenin ayrı tutulması. Bir Lara’daki, Uncalı’daki, Konyaaltı’ndaki düzenin, yeşilliğin Kuzeyyaka, Kızıllık, Fatih mahallesinde olmayışı bizi çok rahatsız ediyor. Münih’te bizim evimiz standart bir evdi ama hemen yanımızda lüks villalarda zenginler oturuyordu. Karşı binalarda da sosyal evler (devlet yardımı alanların oturdukları ev) vardı. Arka sokaklarda da mültecilerin konteynır evleri. Herkes eşit bir şekilde ulaşım araçlarına, Avm’lere, büyük parklara, göl manzarasına ve çevre hizmetine sahipti. Burada onun olmayışı çok üzücü. Arabası olmayan bir insanın çocuğunu değişik parklara, piknik alanlarına götürmesi çok zor. Bu insan kayırmayı biz Müslüman Türklere hiç yakıştıramıyoruz (V11).”

Öğrenci velileri, Antalya’da sosyal adaletsizlik ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri; Antalya’da, evrak işleriyle ilgili bürokratik sorunlar, ekonomik şartlarla ilgili pahalılık, dil, dolandırıcılık, yalnızlık ve sosyal adaletsizlik ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.B.7. Öğrenci Velilerinin, Okul Tercihine İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, bu okulu tercih etme sebebiniz nedir? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.18.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.18. Okul Tercih Sebebi

Tercih Sebebi	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.İkamet	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	15	75
2.Tavsiye											✓						✓				2	10
3.Eğitim										✓						✓					2	10
4.Okul türü								✓													1	5

4. 18. 1.'den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, öğrencilerinin eğitim gördüğü okulu tercih etme sebeplerinin ikamet olduğunu belirtmişlerdir (%75). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Burada oturduğumuz için bu okulu tercih ettik (V1).”

“Evimize yakın olduğu için bu okulu tercih ettik (V2).”

“Eve yakın olduğu için burayı tercih ettik (20).”

Öğrenci velileri, öğrencilerini, evlerine yakın olan okula gönderdiklerini belirtmişlerdir.

4. 18. 2.'den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, öğrencilerinin okulunu tavsiye üzerine tercih ettiklerini belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Fikrine güvendiğim insanların tavsiyesiyle tercih ettik (V11).”

“Çocuğumun önceki okulundan bir öğretmeni tavsiye etti. O yüzden bu mahalleye taşınıp bu okula kaydolduk (V17).”

Öğrenci velileri, öğrencilerinin okullarını tercih etme sebeplerinin, düşüncelerine güvendikleri insanların tavsiyeleri olduğunu belirtmişlerdir.

4.18.3.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, öğrencilerinin okullarını tercih etme sebeplerinin okulun eğitim kalitesi olduğunu belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Bedriye Bileydi’ de disiplin yok. Has Kolejine yolladım. Hiçbir şey öğretmediler. Para aldılar ama. Burada Z. Marsel’ de disiplin var, güzel öğretiyorlar, para almıyorlar. İngilizceyi de güzel öğretiyorlar (V10).”

“Okulun kalitesi. Bu okulu çok methettiler. Bunun için adresimi değiştirdim (V16).”

Öğrenci velileri, öğrencilerinin okullarını tercih etme sebeplerinin okulun eğitim kalitesi ve disiplin olduğunu belirtmişlerdir.

4.18.4.’ ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, öğrencilerinin okullarını tercih etme sebebinin okul türü olduğunu belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Dedem, İmam hatip ortaokulunu tavsiye etti ısrarla, onu kıramadım. Barbaros Ortaokulu’nda imam hatip olmadığı için şimdiki okulumuza kaydettirdik (V8).”

Öğrenci velileri, öğrencilerinin okulunu, imam hatip ortaokul türü olduğu için tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri, öğrencilerinin okuduğu okulları, ikamet ettikleri yere yakın olması, tavsiye üzerine, okulun eğitiminin kalitesi ve okul türünden ötürü tercih ettiklerini dile getirmişlerdir.

4.B.8. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Akademik Başarılarına İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, çocuğunuzun akademik başarısından bahseder misiniz? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.19.’da gösterilmiştir.

Tablo 4.19. Öğrencilerin Akademik Başarısı

Akademik Başarı	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.Başarılı			✓		✓	✓			✓			✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	11	55
2.Orta Derece		✓		✓			✓	✓			✓										5	25
3.Dil sorunu yaşıyor	✓									✓					✓					✓	4	20
4.Ders durumuna göre														✓	✓		✓				3	15

4.19.1.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarını akademik anlamda başarılı bulduklarını belirtmişlerdir (%55). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Çalışıyor, teşekkür alıyor, ilk başlarda uyum sorunu vardı ama çabalyor. Ders başarısı gayet güzel (V3).”

“Benim kızım sorumluluklarını yerine getiren bir çocuktur. Derslerinde başarılı buluyorum (V5).”

“Geldiği ortama çabuk uyum sağladı, gayet başarılı bir çocuk (V6).”

“Türkçe'nin yabancı bir dil olduğunu sayarsak başarılı (V9).”

“Ders başarısı anlamda iyi görüyorum kızımı (V12).

“Başarılı olduğunu düşünüyorum. İlk geldiği zaman zorlanacağımızı düşündüm. En fazla 10 gün yardım ettim. Ondan sonrasını kızım kendisi halletti. İlk başta utanıyordu. Türkçe konuşmak bana yakışmıyor diyordu. Okula başladıktan sonra bütün bunları aştı (V13).”

“Başarılı bir çocuk, zeki bir çocuk (V16).”

“Bana göre iyi, hep kendisi çalışıyor. Biz fazla destek vermiyoruz, dilden dolayı (V18).”

“Çok iyi, okul birincisi (V19).”

“Türkçe olmamasına rağmen iyi diyebilirim. Dersleri kendi yapıyor ben sadece Resim dersine yardım edebiliyorum (V20).”

Öğrenci velileri, çocuklarının akademik durumu için başarılı olduklarını, ilk zamanlar uyum sorunları yaşadıkları sonra bunu aştıklarını belirtmişlerdir.

4.19.2.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri çocuklarının orta derecede başarılı olduklarını belirtmişlerdir (%25). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Çocuğumun ders başarısı orta derece diyelim. Çok başarılı değil başarısız da değil (V2).”

“Çokta iyi değil dersleri (V4).”

“Kızımın başarısı orta derecede sayılır (V7).”

“Bana göre orta derecede (V8).”

“Dersleri idare eder. Daha iyi olabilirdi (V11).

Öğrenci velileri, çocuklarının başarılarını orta derecede olduğunu belirtmişlerdir.

4.19.3.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının akademik başarı durumlarını dil sorunları ile ilişkilendirmişlerdir (%20). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Evde ders çalışıyor, soru çözüyor ama dil problemlerinden ötürü anlamıyor (V1).”

“Fizza için çok zor Türkçe. 5. Sınıfa kadar Pakistan’da okudu. Özel ders alıyor (V10).”

“Türkçe ve Fen dersi orta, İngilizce iyi, Sosyal Bilgiler çok iyi, Matematik kötü durumda. Bu yıl dışında önceki yıllar daha iyi iyiydi. Iraktayken. Bunun en büyük sebebi dil (V15).”

“Türkçe olmamasına rağmen iyi diyebilirim. Dersleri kendi yapıyor ben sadece Resim dersine yardım edebiliyorum (V20).”

Öğrenci velileri, çocuklarının başarı durumunu değerlendirirken öğrencilerin dil sorunlarından ötürü zorluk çektiklerini dile getirmişlerdir.

4.19.4.'ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının akademik başarısını ders durumlarına göre değerlendirmişlerdir (%15). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Matematik ve Yabancı Dil ders notları düşük biraz. Bunları iyileştirmen lazım diyorum. Bunu istiyorum diyorum. Her zaman her yerde lazım diyorum. Normalde ders notları 70’lerde ama ben 100’e yakın olsun istiyorum (V14).”

“Türkçe ve Fen dersi orta, İngilizce iyi, Sosyal Bilgiler çok iyi, Matematik kötü durumda. Bu yıl dışında önceki yıllar daha iyi iyiydi. Iraktayken. Bunun en büyük sebebi dil (V15).”

“İyi maşallah. En başarılı olduğu ders İngilizce dersi (V17).”

Öğrenci velileri, çocuklarının akademik başarısını, ders durumlarına göre değerlendirmişlerdir. Velilere göre öğrenciler bazı derslerde başarılı iken bazı derslerde başarı düzeylerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri, çocuklarının akademik başarı durumları için başarılı, orta derecede başarılı, dil sorunları yaşıyor ve ders durumlarına göre başarılı ve başarısız olduğu dersler şeklinde değerlendirmeler yapmışlardır.

4.B.9. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Okulda Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, çocuğunuz okulda herhangi bir problemle karşılaştı mı? Evet, ise hangi tür problemlerle karşılaştı? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.20’ de gösterilmiştir.

Tablo 4.20. Çocukların Problemleri

Problemler	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1. Dil						✓	✓		✓	✓											4	20
2.Kıskançlık	✓													✓							2	10
3.Alay			✓																	✓	2	10
4.Dışlanma						✓															1	5
5.Argo																✓					1	5

4.20.1.’ den elde edilen bulgulara göre, veliler, çocuklarının, okulda dil problemleri ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir (%20). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Kendini ifade etmekte çok zorlanıyor (V6).”

“Okulda dille ilgili problem yaşıyor (V7).”

“Dil sorunu yaşıyor (V9).”

“Dersler Türkçe olunca anlamakta zorlanıyor (V11).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda dil ile ilgili sorunlar yaşadıklarını, bu yüzden derslerde anlamadıklarını, kendilerini ifade edemediklerini belirtmişlerdir.

4.20.2.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının kıskançlık ile ilgili sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Bazı arkadaşlarıyla kıskançlık oluyor (V1).”

“Sınıftaki kızlar arasında sadece kıskançlık var (V14).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda yaşadıkları problemlerin kızlar arasında kıskançlık olduğunu belirtmişlerdir.

4.20.3.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda karşılaştıkları problemlerin arkadaşları tarafından alay edilmek olduğunu belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Bazen, Kazak- tişört diye dalga geçiyorlarmış (V3).”

“Dil öğrenme sürecinde alay etmeleri oldu sadece (V20).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda karşılaştıkları problemlerin, diğer öğrenciler tarafından alay edilmeleri olduğunu belirtmişlerdir.

4.20.4' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda karşılaştıkları problemlerin arkadaşları tarafından dışlanmak olduğunu belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“... Kendini ifade etmekte zorlanıyor, arkadaşları tarafından dışlanıyor (V6).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda karşılaştıkları problemlerin, arkadaşları tarafından dışlanmak olduğunu belirtmişlerdir.

4.20.5.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda karşılaştıkları problemlerin, argo sözler duymaya maruz kalmak olduğunu belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Ufak-tefek küçük sorunlar yaşıyor. Argo, küfür sözleri duyduğunda bundan hoşlanmıyor (V16).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda karşılaştıkları problemlerin, arkadaşları tarafından argo sözler duyduğunu ve bundan hoşlanmadığını belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda karşılaştıkları problemlerin, dil ile ilgili problemler, kıskançlık, alay edilme, dışlanma ve argo sözler duymaları olduğunu belirtmişlerdir.

4.B.10. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Sorunlarını, Kendileri ile Paylaşımına İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, çocuklarınız sorunlarını sizinle paylaşır mı? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, velilerin tamamı (%100), çocuklarının sorunlarını kendileriyle paylaştığını belirtmişlerdir.

4.B.11. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Eğitimine İlişkin Görüşleri

4.B.11.a. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Eğitiminde Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, çocuğunuzun eğitiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.21.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.21. Eğitimde Karşılaşılan Problemler

Eğitim Problemleri	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.Dil	✓	✓								✓	✓			✓							5	25
2.İletişim									✓												1	5
3.Fiziki yetersizlik						✓															1	5
4.Kişisel Gelişim								✓													1	5

4.21.1.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının eğitiminde karşılaştıkları problemlerin dile bağlı olarak anlama problemleri olduğunu belirtmişlerdir (%25). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Dille ilgili sıkıntılarımız var. Çok iyi anlayamıyor (V1).”

“Derslerde yoruyor bizi. Çok anlayamıyor (V2).”

“Türkçesi çok zayıf Fizza'nın. Çok iyi anlayamıyor (V10).”

“Dersleri anlama da zorluk yaşıyor (V11).”

“Öğretmen hızlı konuşuyor, anlayamıyorum, diyor. Sor o zaman dediğimde de utanıyorum diyor (V14).”

Öğrenci velileri, çocuklarının eğitiminde dile bağlı olarak anlama problemleri yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

4.21.2.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının eğitiminde karşılaştıkları problemlerin iletişim problemleri olduğunu belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Öğretmenleriyle fazla iletişim kuramıyor (V9).”

Öğrenci velileri, çocuklarının eğitiminde karşılaştıkları problemlerin iletişim problemleri olduğunu dile getirmişlerdir.

4.21.3.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının eğitiminde karşılaştıkları problemlerin, okulun fiziki imkânlarının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Spor alanları yetersiz, kapalı spor alanları hiç yok (V6).”

Öğrenci velileri, okullarının spor salonlarının olmadığını, fiziksel açıdan yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

4.21.4.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının eğitiminde karşılaştığı problemlerin, okulun, çocuklara kişisel gelişim imkânı vermediğini belirtmek olmuştur (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Sıkıntı yaşamak değil ama kendi eğitimim ya da Azerbaycan'daki eğitimi düşününce buradaki çocukların kendilerini tanıma ve gerçekleştirme şansları daha az olduğunu düşünüyorum. Azerbaycan'da daha çok hayata dair hazırlanırken çocuklar burada sınav odaklı çalışmalar yapılmakta (V8).”

Öğrenci velileri, okulun, çocukların kişisel gelişimlerini sağlama konusunda yetersiz kaldığını belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri, çocuklarının eğitiminde karşılaştığı problemlerin; dil ve iletişim problemleri, okulların fiziki imkânlarının yetersizliği ve okulun çocukların kişisel gelişimlerine katkısı olmadığı şeklinde görüş belirtmişlerdir.

4.B.11.b. Öğrenci Velilerinin, Verilen Eğitimi Yeterli Bulmasına İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, verilen eğitimi yeterli buluyor musunuz? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, velilerin % 20'si, verilen eğitimi yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Verilen eğitimi yeterli bulmuyorum. (V5).”

“Eğitim de dil ile ilgili sıkıntılar var. Bence İngilizce daha iyi öğretilmeli, az öğretiliyor. Kızımın Türkçesi zayıf, anlayamıyor. Eğitimi yeterli bulmuyorum. Özel öğretmen tutuyorum (V10).”

“Öğretmenler ellerinden geleni yapıyorlar ama Türkiye'de eğitim maalesef yarış atı gibi ve çocuklar anlamadan, anlatabilmeden çok ezber yapıyorlar gibi. Örneğin

pratik neredeyse hiç yok. Bir laboratuvar ortamında bazı şeyler gösterilebilir. Artı veliler derslere ödevlere çok karıştırılıyor. Çocukların sorumluluk alması engelleniyor. Bu ne kadar doğru hala karar verebilmiş değiliz. Üstüne düşmeli miyiz yoksa çalıştığının karşılığını kendisi görüp ona göre kendisi mi plan yapmalı bilemiyoruz. Tamamen başında durmadan yandan destek oluyoruz (V11).’’

‘‘Yeterli bulmuyorum o yüzden özel ders aldırmaq istiyorum (V14).’’

Öğrenci velileri, okulda verilen eğitimin yeterli olmadığını dile getirmişlerdir.

4.B.12. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının, Öğretmenleri ve Okul Yönetimi ile İlişisine Dair Görüşleri

Öğrenci velilerine, çocuğunuzun öğretmenleri ve okul yönetimi ile ilişkisi nasıldır? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, velileri tamamı (%100), çocuklarının öğretmenleri ve okul yönetimi ile ilişkisinin olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

‘‘İyi, hiçbir sorun yaşamıyor, olursa anlatır (V1).’’

‘‘Çocuğum öğretmenleri ve okul yönetimi ile sorun yaşamıyor (V5).’’

‘‘Öğretmenlerini çok seviyor ama Türkçe zayıflığından ötürü çok konuşamıyor (V10).’’

‘‘Çok iyi buluyorum. Yardımcı olmaya çalışıyorlar (V15).’’

‘‘Bana göre çok iyi (V20).’’

Öğrenci velileri, çocuklarının öğretmenleri ve okul yönetimi ile ilişkisinin olumlu olduğunu, öğretmenlerin öğrencilere karşı sıcak samimi olduğunu ve öğrencilere yardımcı olmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

4.B.13. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının, Okulda Katıldığı Sosyal Ve Kültürel Etkinliklere İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, çocuğunuz okulda, sosyal ve kültürel alanda hangi etkinlikler katılıyor? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.22.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.22. Çocukların Katıldığı Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

Etkinlikler	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%	
1.Spor					✓				✓												2	10	
a. Voleybol					✓				✓													2	10
b. Futbol		✓													✓							2	10
c. Basketbol																	✓					1	5
2.Resim										✓		✓				✓						3	15
3.Şiir			✓													✓						2	10
4.Müzik												✓										1	5
5.Tiyatro																✓						1	5
6.Gösteri													✓									1	5

4.22.1.a.’ dan elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının sportif faaliyetlerden voleybola katıldıklarını belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Çocuğum okulda voleybola katıldı (V5).”

“Okul voleybol takımına girdi (V9).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda voleybol sporu ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir.

4.22.1.b.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının sportif faaliyetlerden futbol ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Okulda futbol oynuyor (V2).”

“Futbola katılıyor sadece (V15).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda, sportif faaliyetlerden futbol ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir.

4.22.1.c.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda sportif faaliyetlerden basketbol ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Basketbola katıldı (V17).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda, sportif faaliyetlerden basketbol ile ilgilendiklerini belirtmiştir.

4.22.2.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda, resim faaliyeti ile ilgilendiklerini belirtmiştir (%15). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Resim ile ilgili faaliyetlere katılıyor (V10).”

“...Resim yarışmalarına katılıyor (V12).”

“... Resimle de uğraşılıyor (V16).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda resim faaliyeti ile ilgilendiklerini belirtmiştir.

4.22.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda, şiir ile ilgili faaliyetlere katıldıklarını belirtmiştir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Şiir dinletilerine katılır (V3).”

“... Birkaç kez şiir yarışmalarına katıldı (V16).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda şiir ile ilgili faaliyetlere katıldıklarını belirtmiştir.

4.22.4.’ ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda, müzik ile ilgili faaliyetlere katıldıklarını belirtmiştir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Müzik gösterisine katıldı bir kere (V12).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda, müzik ile ilgili faaliyetlere katıldığını belirtmişlerdir.

4.22.5.’ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda, tiyatro faaliyetlerine katıldığını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Skeç ve tiyatro çalışmalarına katıldı... (V16).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda tiyatro çalışmalarına katıldıklarını belirtmişlerdir.

4.22.6.’ dan elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarının okulda gösteri etkinliğine katıldığını belirtmişlerdir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Geçen yıl yöresel kıyafetler ile ilgili bir gösteri vardı, ona katılmıştı (V13).”

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda gösteri etkinliğine katıldığını belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri, çocuklarının okulda katıldığı faaliyetlerin; sportif faaliyetler, resim, şiir, müzik, tiyatro ve gösteri etkinlikleri olduğunu belirtmişlerdir.

4.B.14. Öğrenci Velilerinin, Çocuklarının Arkadaş Çevresine İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, çocuğunuzun ders dışı etkinliklerinde çevresi, soydaşlarından mı Türklerden mi oluşuyor? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, velilerin tamamı (%100), çocuklarının çevresinin Türklerden oluştuğunu belirtmişlerdir. Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Buradaki Türklerden oluşuyor, soydaş arkadaşı yok burada (V1).”

“Buradaki arkadaşlarından oluşuyor. Zaten Kazak yok burada (V3).”

“Buradaki sınıf arkadaşlarından daha çok (V13).”

“Sadece Türklerden oluşuyor. Okulda başka Arap çocuklar da var ama küçükler (V15).”

“Daha çok okul arkadaşlarından oluşuyor (V18).”

Öğrenci velileri, çocuklarının çevresinin, okul ve sınıf arkadaşları olan Türklerden oluştuğunu belirtmişlerdir.

4.B.15. Öğrenci Velilerinin, Çocukları ile Okul Ortamı Dışındaki İletişimlerine İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, çocuğunuzla eğitim dışında iletişimi hangi dil ile gerçekleştiriyorsunuz? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.23.’te gösterilmiştir.

Tablo 4. 23. Okul Dışı Ortamda İletişim

Diller	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	F	%
1.Karışık	✓					✓	✓			✓	✓	✓	✓								7	35
2.Arapça		✓							✓						✓		✓				4	20
3.Türkçe			✓	✓												✓		✓			4	20
4.Farsça							✓												✓		2	10
5.Azerice					✓																1	5
6.Urduca										✓											1	5
7.Rusça																			✓		1	5

4.23.1.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarıyla eğitim dışında iletişimi, Türkçe, diğer Türk dilleri ve bildikleri diğer dil ile gerçekleştirmektedir (%35). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Özbekçe ve Türkçe konuşuyoruz (V1).”

“İngilizce ve Türkçe konuşuyoruz (V6).”

“Azerice ve Rusça konuşuyoruz (V8).”

“Türkçe ve Almanca konuşuyoruz (V11).”

“Türkçe ve Rusça konuşuyoruz (V12).”

“Türkçe ve Kırgızca konuşuyoruz (V13).”

“Evde Rusça konuşuyoruz. Derslerle ilgili olursa Türkçe (V14).”

Öğrenci velileri, çocukları ile eğitim dışında konuştıkları dil, Türkçe, diğer Türk Dilleri ve bildikleri diğer dillerle (İngilizce- Rusça- Almanca) gerçekleştirmektedir.

4.23.2.’ den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarıyla eğitim dışında iletişimi, Arapça ile gerçekleştirmektedir (%20). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Arapça konuşuyoruz (V2).”

“Arapça konuşuyoruz (V9).”

“Arapça konuşuyoruz (V15).”

“Arapça konuşuyoruz (V17).”

Öğrenci velileri, çocukları ile eğitim dışında konuştıkları dilin Arapça olduğunu belirtmişlerdir.

4.23.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarıyla eğitim dışında iletişimi, Türkçe ile gerçekleştirmektedir (%20). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Türkçe konuşuyoruz (V3).”

“Türkçe konuşuyoruz (V4).”

“Türkçe konuşuyoruz (V16).”

“Türkçe konuşuyoruz (V18).”

Öğrenci velileri, çocukları ile eğitim dışında konuştıkları dilin Türkçe olduğunu belirtmişlerdir.

4.23.4.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarıyla eğitim dışında iletişimi, Farsça ile gerçekleştirmektedir (%10). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Farsça konuşuyoruz (V7).”

“ Farsça konuşuyoruz (V19).”

Öğrenci velileri, çocukları ile eğitim dışında konuştukları dilin Farsça olduğunu belirtmişlerdir.

4.23.5.' ten elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarıyla eğitim dışında iletişimi, Azerice ile gerçekleştirmektedir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Azerice konuşuyoruz (V5).”

Öğrenci velileri, çocukları ile eğitim dışında konuştukları dilin Azerice olduğunu belirtmişlerdir.

4.23.6.' dan elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarıyla eğitim dışımda iletişimi, Urduca ile gerçekleştirmektedir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Urduca konuşuyoruz (V10).”

Öğrenci velileri, çocukları ile eğitim dışında konuştukları dilin Urduca olduğunu belirtmişlerdir.

4.23.7.' den elde edilen bulgulara göre, öğrenci velileri, çocuklarıyla eğitim dışımda iletişimi, Rusça ile gerçekleştirmektedir (%5). Bu konudaki veli görüşleri şu şekildedir:

“Rusça konuşuyoruz (V20).”

Öğrenci velileri, çocukları ile eğitim dışında konuştukları dilin Rusça olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenci velileri, çocukları ile eğitim dışında konuştukları dilin karışık (Türkçe, diğer Türk dilleri ve bildikleri diğer dil), Arapça, Türkçe, Farsça, Urduca ve Rusça olduğunu belirtmişlerdir.

4.B.16. Öğrenci Velilerinin, Okul Ziyaretine İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, hangi sıklıkta okula gidiyorsunuz? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, öğrenci velilerinin tamamı (%100), okula toplantıdan toplantıya geldiklerini belirtmişlerdir.

4.B.17. Öğrenci Velilerinin, Okul Yönetimi ve Öğretmenleri ile İletişimlerine ve Onlardan İstek- Beklentilerine İlişkin Görüşleri

4.B.17.a. Öğrenci Velilerinin, Okul Yönetimi Ve Öğretmenleri ile İletişimine İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, okul yönetimi ve öğretmenlerle ne derece iletişim kuruyorsunuz? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, velilerin tamamı (%100), öğretmen ve okul yönetimi ile çok rahat bir şekilde iletişim kurabildiklerini, öğretmen ve idarecilerin kendilerine yardımcı olmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular ve veli görüşlerinin bir kısmı şu şekildedir:

“Rahatlıkla konuşabiliyorum (V1).”

“Rahat konuşabiliyoruz. Telefonla konuştuğumuz zamanlar oluyor. Herhangi bir şey olursa arayıp konuşabiliyoruz (V3).”

“Önemli olan her konuda rahat bir şekilde iletişim kurabiliyoruz (V5).”

“Hiç beklemediğimiz sıcaklıkla yardımcı oluyorlar. Mesai dışında bile yardımcı olmaya çalışıyorlar (V11).”

“Gayet rahat konuşuyorum (V13).”

Öğrenci velileri, okul yönetimi ve öğretmenlerin kendilerine yardımcı olduklarını, çocukları ile ilgili konularda çok rahat bir şekilde iletişim kurabildiklerini dile getirmişlerdir.

4.B.17.b. Öğrenci Velilerinin, Okul Yönetimi ve Öğretmenlerinden İstek ve Beklentilerine İlişkin Görüşleri

Öğrenci velilerine, okul yönetimi ve öğretmenlerden istek ve beklentileriniz nelerdir? sorusu sorulmuştur. Öğrenci velilerinin %20 ‘si, bir istek belirtirken %80’i, herhangi bir istek belirtmemiştir. Elde edilen bulgular ve veli görüşleri şu şekildedir:

“Çocuğumla ilgilenmelerini isterim (V2).”

“Okul yönetiminden ve öğretmenlerden, çocuklara kendini tanıma ve gerçekleştirme adına daha çok sunum fırsatı vermelerini isterim (V8).”

“Sadece çocuğumun eğitimi ile ilgili isteklerim olabilir, onu da ellerinden geldiğince iyi yapmaya çalışıyorlar (V13).”

“Çocuğumu iyi yetiştirmelerini, dersleri iyi öğretmelerini isteyebilirim sadece (V15).”

Öğrenci velileri, okul yönetimi ile öğretmenlerinden, çocuklarıyla ilgilenmelerini, dersleri ve eğitimi konusunda iyi yetiştirmelerini, çocukların kendini gerçekleştirme adına fırsatlar verilmesini istediklerini dile getirmişlerdir.

Öğrenci velilerine, çocuğunuzun yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir, sorusu ile bunların dışında eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı, sorusu sorulmuştur. Öğrenci velilerinin bu sorulara ilişkin bir cevapları olmamıştır.

4.C. Öğretmenlerin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Bulgular

4.C.1. Öğretmenlerin, Sınıflarında Yurt Dışı Türkler Ve Akraba Topluluklara Ait Öğrenci/Öğrenciler Olması Konusundaki ve Öğrencilerin Özelliklerine İlişkin Görüşleri

4.C.1.a. Öğretmenlerin, Sınıflarında Yurt Dışı Türkler Ve Akraba Topluluklara Ait Öğrenci/Öğrenciler Olması Konusundaki Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrenciler ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.24.’ te gösterilmiştir.

Tablo 4.24. Öğretmenlerin Düşünceleri

Düşünceler	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1.Kültürel	a.Tanıma	✓	✓	✓	✓					✓			✓			6	40,2
	b.Yakınlık				✓											1	6,7
	c.Çeşitlilik						✓									1	6,7
	d.Etkileşim												✓			1	6,7
2.Zenginlik						✓		✓							✓	3	20,1
3.Farklılık									✓					✓		2	13,4
4.Empati							✓									1	6,7
5.Canlı kaynak														✓		1	6,7
6.Renk			✓													1	6,7

4.24.1.a.' dan elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, kültürel anlamda birbirlerini tanımaları açısından olumlu bulduklarını belirtmişlerdir (%40,2). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

"... Kendi öğrencilerimizin bu tarz öğrencilerin kültürlerini tanıması onların farkına varması açısından iyi buluyorum (H1)."

"Onları tanımamız açısından iyi avantajlı bir şey (H2)."

"Birbirimizi tanımak açısından çok güzel bir şey, olumlu buluyorum (H4)."

"Sınıfımızda bu öğrencilerin olması, çocukların öz kültürlerini tanımaları, kültürel ve tarihi bağlarımızın olduğu ülkeleri öğrenmeleri ve aslında bahsi geçen topluluklarla kültürel manada ne kadar yakın olduğumuzu görmeleri açısından olumlu buluyorum (H5)."

"Bu öğrencilerin ülkemize bakış açısını ve bizim de onları tanımamız açısından olumlu bir durum olarak nitelendirilebilir (H10)."

"Bu topluluklardan öğrencilerin olması, sınıfta kültürel etkileşimi artırır ve kültür aktarımı olur. Bu durum farklı kültürlerin tanınmasını sağlar (H13)."

Öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunması konusunda, öğrencilerin kültürlerini ve birbirlerini tanıması açısından olumlu düşündüklerini belirtmişlerdir.

4.24.1.b.' den elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, kültürel yakınlık açısından olumlu bulduklarını belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

"Sınıfımızda bu öğrencilerin olması, çocukların öz kültürlerini tanımaları, kültürel ve tarihi bağlarımızın olduğu ülkeleri öğrenmeleri ve aslında bahsi geçen topluluklarla kültürel manada ne kadar yakın olduğumuzu görmeleri açısından olumlu buluyorum (H5)."

Öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunması konusunda, öğrencilerin birbirlerini, kültürel olarak yakın olduklarını fark etmeleri açısından olumlu düşündüklerini belirtmişlerdir.

4.24.1.c.' den elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, kültürel çeşitlilik olarak görmektedirler (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfımızda Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklardan öğrencilerin olması, Türk kültürünün nüans farklılıklarını öğrenme açısından olumlu bir sonuç oluşturuyor. Farklılıklarla yaşam kültürünü öğrenme ve empati duygusunun oluşmasına katkı sağlıyor (H7).”

Öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, Türk kültürünün kendi içindeki farklı özelliklerinin farkına varılması ve öğrenilmesi açısından olumlu bulduklarını belirtmişlerdir.

4.24.1.d.' den elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, öğrencilerin kültürel etkileşimine olanak tanıdığı için olumlu bulduğunu belirtmiştir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Bu topluluklardan öğrencilerin olması, sınıfta kültürel etkileşimi artırır ve kültür aktarımı olur. Bu durum farklı kültürlerin tanınmasını sağlar (H13).”

Öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasının öğrenciler arasında kültürel etkileşime olanak tanıdığını ve kültür aktarımı sağladığını belirtmişlerdir.

4.24.2.' den elde edilen bulgulara göre öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, öğrencileri ve sınıfları açısından zenginlik olduğunu belirtmişlerdir (%20,1). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Bugüne kadar çok fazla olmamakla birlikte Kafkasya, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden öğrencilerim oldu. Ben bu öğrencilerin sınıfımız için bir zenginlik olduğunu düşünüyorum (H6).”

“Öğrencilerin varlığı benim için problem olmuyor. Derslerimiz için zenginlik olduğunu düşünüyorum (H8).”

“Sınıfımızda bu öğrencilerin varlığını, dersimiz ve bizim için bir zenginlik olarak görüyorum (H15).”

Öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, öğrencileri ve Sosyal Bilgiler dersi açısından zenginlik olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

4.24.3.' den elde edilen bulgulara göre öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, öğrencileri ve sınıfları açısından bir farklılık oluşturduğunu belirtmişlerdir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfımızda böyle öğrencilerin olmasının öğrencilerimiz açısından farklılık olduğunu düşünüyorum (H9).”

“Farklılıkları severim. Sınıfımızda bu öğrencilerin olması bir artı değer, hem benim gibi hem de farklı. Branşım gereği konu anlatımlarında kendilerinden canlı kaynak olarak yararlanıyoruz (H14).”

Öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasının, sınıfları için farklılık oluşturduğunu belirtmişlerdir.

4.24.4.' ten elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, öğrencilerin empati duygusunun gelişime katkı sağladığını belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Farklılıklarla yaşam kültürünü öğrenme ve empati duygusunun oluşmasına katkı sağlıyor (H7).”

Öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasının, öğrencilerde empati duygusunun geliştirdiğini belirtmişlerdir.

4.24.5.' ten elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, öğrencilerin derslerde canlı kaynak niteliği olacak şekilde yardımcı olmaları açısından, olumlu bulduklarını belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Branşım gereği konu anlatımlarında kendilerinden canlı kaynak olarak yararlanıyoruz (H14).”

Öğretmenler, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, derste canlı kaynak olarak katkı sağladıklarını belirtmişlerdir.

4.24.6.’ dan elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasını, derslerine renk katmaları sebebiyle olumlu bulduklarını belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Renk kattığını düşünüyorum. Özellikle konu işlerken farklı kültürler hakkında bilgi veriyorlar (H3).”

Öğretmenler, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, farklı kültürlerin paylaşılması konusunda derse renk kattıklarını belirtmişlerdir.

4.C.1.b. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, bu öğrencilerin özelliklerinden bahseder misiniz diye soru sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4. 25.’te gösterilmiştir.

Tablo 4. 25. Öğrenci Özellikleri

Özellikler	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1. Dil ve İletişim	✓	✓		✓				✓		✓					✓	6	40,2
2. Sosyal	✓		✓		✓		✓		✓		✓					6	40,2
3.Çekingen	✓			✓				✓				✓	✓			5	33,5
4.Çalışkan			✓			✓								✓		3	20,1

4.25.1.’ den elde edilen bulgularda Sosyal Bilgiler öğretmenleri, bu öğrencilerin özelliklerini dil ve iletişim açısından değerlendirmişlerdir (%40,2). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Kendilerini ifade edemedikleri zaman sessiz ve donuk kalıyorlar, ifade edebildikleri zaman ise yaramaz olmaya başlıyorlar (H1).”

“... Farklı coğrafyada büyümeleri nedeniyle iletişim konusunda sıkıntılı oluyorlar. Okuduklarını anlamıyorlar (H2).”

“Bu öğrencilerin kendi sıkıntıları oluyor. Türkçeyi anlayamama nedeniyle derste başarısız oluyorlar. Bu yüzden de çekimser kalıyorlar (H4).”

“ Öğrencilerin varlığı benim için problem olmuyor ancak iletişim problemi yaşamaları beni tedirgin ediyor (H8).”

“... Öğrenciler kendilerini ifade etmekte zorlanıyorlar (H10).”

“Bu öğrencilerimiz, genel olarak dil ile ilgili sıkıntılar yaşıyorlar ilk zamanlar (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin, dil ve iletişim konusunda- kendini ifade etme, okuduğunu anlama ve iletişim kurma- sorun yaşayan ve buna bağlı olarak da çekingen olduklarını dile getirmişlerdir.

4.25.2.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin, sosyal olduklarını belirtmişlerdir (%40,2). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Öğrenciler kendilerini ifade edebildikleri zaman yaramaz oluyorlar (H1).”

“... Öğrencilerin çalışkan ve sosyal olduklarını söyleyebilirim (H3).”

“Sınıfımızdaki bu öğrenciler yabancılık hissetmiyorlar (H5).”

“... Bu öğrencilerimiz aynı kültürel özelliklere sahip oldukları için diğer uyruklu öğrencilere göre daha rahat daha girişken oluyorlar (H7).”

“... Öğrencilerimiz, genelde sosyal öğrencilerdir (H9).”

“... Bu öğrencilerin dikkatimi çeken tarafı, rahat, sosyal öğrenciler olmalarıdır (H11).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin okul ve sınıf ortamında rahat ve sosyal öğrenciler olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin, sosyal öğrenciler diye niteledikleri öğrenciler genelde Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerden oluşmaktadır.

4.25.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin çekingen öğrenciler olduklarını belirtmişlerdir (%33,5). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“ ... Kendilerini ifade edemedikleri zaman sessiz ve donuk kalıyorlar, ifade edebildikleri zaman ise yaramaz olmaya başlıyorlar (H1).”

“ “Bu öğrencilerin kendi sıkıntıları oluyor. Türkçeyi anlayamama nedeniyle derste başarısız oluyorlar. Bu yüzden de çekimsiz kalıyorlar (H4).”

“İlk geldiklerinde öğrenciler daha çekingen iken zamanla daha rahat oluyorlar (H8).”

“İlk zamanlar biraz geri planda durmaya çalışıyorlar (H12).”

“Bu öğrenciler ortama alışana kadar genelde sessiz ve çekinik oluyorlar (H13).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin sınıf ortamında, ilk geldikleri zamanlar ve kendilerini dil konusunda yetersiz hissettikleri zaman çekingen tavırlar sergilediklerini belirtmişlerdir.

4.25.4.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin çalışkan öğrenciler olduklarını dile getirmişlerdir (%20,1).Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Öğrencilerin çalışkan ve sosyal olduklarını söyleyebilirim (H3).”

“... Kafkasya, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden öğrencilerim oldu. Geneli çalışkan öğrencilerdi(H6).”

“Benim karşılaştığım öğrenciler, çabuk öğrenen çalışkan öğrenciler genel olarak (H14).”

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin çalışkan öğrenciler olduklarını belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasının, öğrencileri ve dersleri için zenginlik ve farklılık olduğunu, öğrencilerin dersler için canlı kaynak olarak katkı sağladığını, empati duygusunun gelişmesini sağladığını bu öğrencilerin kültürel özellikleri ile kendi kültürel özelliklerimizin farklı ve benzer yönlerini tanımak, kültürel yakınlığın farkına varmak adına olumlu bir durum olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, bu öğrencilerin özelliklerinden bahsederken öğrencilerin dil ve iletişim yönünden sıkıntılar yaşadıklarını, dil ve iletişim problemi yaşayan öğrencilerin çekimser kaldıklarını, dil yönünden kendini ifade edebilenlerin sosyal öğrenciler olduklarını dile getirmişlerdir. Yurt Dışı Türkler ve Akraba topluluklara ait öğrencileri, çalışkan öğrenciler olarak da nitelendiren öğretmenler de olmuştur.

4.C.2. Öğretmenlerin, Sınıflarındaki Diğer Öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına Ait Öğrencilere Yaklaşımına İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, sınıfınızdaki diğer öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere yaklaşımı nasıldır? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.26.' da gösterilmiştir.

Tablo 4. 26. Öğrencilerin Birbirlerine Yaklaşımı

Yaklaşım	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1.İletişimci				✓			✓	✓	✓						✓	5	33,5
2. Sahiplenici	✓				✓	✓				✓					✓	5	33,5
3.Sıcak-samimi			✓								✓	✓	✓	✓		5	33,5
4.İlgi çekici	✓									✓						2	13,4
5. Dışlayıcı		✓												✓		2	13,4

4.26.1.' den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerinin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı iletişimci bir yaklaşım sergilediklerini belirtmişlerdir (%33,5). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Özellikle 7. sınıflar çok sakinler. İletişimleri çok güzel, bir şekilde adapte olmuşlar (H4).”

“Diğer öğrenciler bu öğrencilerle son derece güzel bir ilişki içindeler, iletişimleri çok iyi (H7).”

“Öğrenciler normal karşılıyor. Genelde iletişim kurmaya çalışıyorlar (H8).”

“Diğer öğrencilerle bu öğrencilerin iletişimi çok iyi genelde (H9).”

“Antalya’da farklı milletlerden insanlar olduğu için genelde öğrenciler de konuşmaya çalışıyorlar (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerinin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere yaklaşımlarının iletişimci olduklarını belirtmişlerdir.

4.26.2.' den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerinin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı, sahiplenici bir yaklaşım sergilediklerini belirtmişlerdir (%33,5). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfımızdaki öğrenciler, bu öğrencilere karşı sahiplenici oluyorlar. Farklı kültürden öğrenciler ilgilerini çekiyor, dışlamıyorlar (H1).”

“Diğer öğrencilerimiz, bu öğrencilere sınıftaki diğer arkadaşlarından farklı bir tutum içine girmezler. İlk geldikleri zamanlarda ellerinden gelen yardımı yaparlar (H5).”

“Daima olumlu olmuştur. Ötekileştirmemişlerdir (H6).”

“Diğer öğrenciler çok farklı görmüyorlar. Sadece konuşurken kullandıkları kelimeler dikkatlerini çekiyor (H10).”

“... Bu öğrencilere karşı bir ayrımcılık yapmıyorlar (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıflarında öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı sahiplenici yaklaşım içerisinde olduklarını dile getirmişlerdir.

4.26.3.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıflarındaki öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı yaklaşımlarının sıcak- samimi olduğunu belirtmişlerdir (%33,5). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Önceleri mesafeli olsalar da sonradan kaynaşıyorlar. Farklı gördükleri için tanımak istiyor ve arkadaşlık kurmaya çalışıyorlar (H3).”

“Genel olarak samimi yaklaşıyorlar. Aralarında bir problem görmedim (H11).”

“Misafirperver ve arkadaş canlısı yaklaşıyorlar (H12).”

“Diğer öğrenciler ilk başta kaynaşmaya çekinse de birbirlerini tanıdıkça daha yakın olmaya başlıyorlar (H13).”

“5. 6. sınıflarda öğrenciler diğer arkadaşlarına davrandıkları gibi hatta biraz daha yakinken 7. ve 8. sınıflarda biraz daha yabancıymış gibi davranıyorlar (H14).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıflarındaki öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı sıcak ve samimi bir yaklaşım sergilediklerini belirtmişlerdir.

4.26.4.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıflarındaki öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı yaklaşımlarının, öğrencileri ilgi çekici bulduklarını belirtmişlerdir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfımızdaki öğrenciler, bu öğrencilere karşı sahiplenici oluyorlar. Farklı kültürden öğrenciler ilgilerini çekiyor, dışlamıyorlar (H1).”

“Diğer öğrenciler çok farklı görmüyorlar. Sadece konuşurken kullandıkları kelimeler dikkatlerini çekiyor (H10).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıflarındaki öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencileri ilgi çekici bulduklarını dile getirmişlerdir.

4.26.5.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıflarındaki öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı dışlayıcı bir yaklaşım sergilediklerini belirtmişlerdir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Net bir yaklaşımı yok. Bazı çocukların yaklaşımı olumlu iken bazı öğrenciler de neden buradasınız, niye geldiniz tarzı yaklaşımları oluyor (H2).”

“5. 6. sınıflarda öğrenciler diğer arkadaşlarına davrandıkları gibi hatta biraz daha yakinken 7. ve 8. sınıflarda biraz daha yabancıymış gibi davranıyorlar (H14).”

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sınıflarındaki öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı dışlayıcı bir tavır sergilediklerini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıflarındaki öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere karşı yaklaşımlarının, iletişimci, sahiplenici, sıcak-samimi, ilgi çekici ve dışlayıcı yaklaşımlar olduklarını belirtmişlerdir.

4.C.3. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Öğrenme Öğretme Sürecinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrenciler, öğrenme- öğretme sürecinde ne gibi sorunlar yaşıyor? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4. 27.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.27. Öğrenme- Öğretme Süreci Sorunları

Sorunlar	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1.Dil ve İletişim	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			✓		✓	11	73,7
2. Akademik	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓				✓	✓		9	60,3
3.Disiplin		✓														1	6,7

4.27.1.' den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, öğrenme- öğretme sürecinde, dil ve iletişim ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir (%73,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“İletişim sorunu oluyor. Türkçe yetersizliğinden dolayı öğrenme de zorluk yaşıyorlar ama disiplin sorunu olmuyor (H1).”

“İletişim konusunda ve öğrenmede sorun yaşıyoruz (H2).”

“İlk olarak iletişim problemi yaşıyoruz. Anlaşamıyoruz (H3).”

“Türkçeyi konuşuyor öğrenciler ama derste konuşma hızına yetişemiyor. Bilmediği mecazlar, deyimler olduğunda anlamada sorun oluyor(H4).”

“Özellikle dil konusunda sıkıntı yaşanmakta ve akademik öğrenmeyi de zorlaştırmaktadır (H6).”

“Bu öğrenciler dile hâkimiyet anlamında problemler yaşadıkları için dersi anlamada birtakım problemler yaşayabiliyorlar (H7).”

“En büyük sorun dilden kaynaklı iletişim sorunu (H8).”

“Benim öğrencilerimin disiplin, uyum konusunda sıkıntıları yok ama öğrenme konusunda dilden dolayı zorlanıyorlar (H9).”

“Genellikle öğrenciler, Türkçe bazı cümleleri anlamakta zorlanıyorlar (H10).”

“İletişimde bazı deyim ve kavramları anlama da güçlük çekiyorlar... (H13).”

“Yeni gelenler dilden dolayı öğrenme güçlüğü yaşıyor. Uyum ve disiplin konusunda bizim öğrencilerden farkları yok, çok uyumlular (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, öğrenme- öğretme sürecinde, dil ve iletişim ile ilgili özellikle de anlamaya bağlı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.27.2.' den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, öğrenme- öğretme sürecinde, akademik sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir (%60,3). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“İletişim sorunu oluyor. Türkçe yetersizliğinden dolayı öğrenme de zorluk yaşıyorlar ama disiplin sorunu olmuyor. Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrenciler öğrenme sorununu pek yaşamazlarken Akraba Topluluklardan gelen öğrenciler öğrenme güçlüğü yaşıyorlar (H1).”

“İletişim konusunda ve öğrenmede sorun yaşıyoruz (H2).”

“İlk olarak iletişim problemi yaşıyoruz. Anlaşmıyoruz. Sosyal Bilgiler dersi için öğrenciler kültür ve tarih konularında zorluk yaşıyorlar (H3).”

“Özellikle dil konusunda sıkıntı yaşanmakta ve akademik öğrenmeyi de zorlaştırmaktadır (H6).”

“Bu öğrenciler dile hâkimiyet anlamında problemler yaşadıkları için dersi anlamada birtakım problemler yaşayabiliyorlar (H7).”

“En büyük sorun dilden kaynaklı iletişim sorunu. Akademik sorunlar yaşıyor çoğu. Disiplin sorunu yaşanmıyor pek (H8).”

“Benim öğrencilerimin disiplin, uyum konusunda sıkıntıları yok ama öğrenme konusunda dilden dolayı zorlanıyorlar (H9).”

“... Derlerde bize özgü kültürel durumları anlamakta zorlanıyorlar (H13).”

“Uyum konusunda belirgin bir sorun yaşamıyorlar, Sosyal Bilgiler dersinde Coğrafya konularını çabuk öğrenirlerken Tarih konularında biraz daha fazla zorlanıyorlar (H14).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, öğrenme- öğretme sürecinde akademik sorunlar yaşadıklarını bunun da dil problemlerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

4.27.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, öğrenme- öğretme sürecinde, disiplin sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“İletişim konusunda ve öğrenmede sorun yaşıyoruz. Öğrenci anlayamayınca sorun çıkarmaya arkadaşlarına sataşmaya başlıyor (H2).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, öğrenme- öğretme sürecinde, öğrencilerin derste boşluğa düşüp arkadaşlarını rahatsız ettiklerini dile getirmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, öğrenme- öğretme sürecinde, dil- iletişim sorunları, akademik sorunlar ve disiplin sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre öğrencilerin sorunlarının temelinde dilden kaynaklı sorunlar yatmaktadır. Öğrenciler anlama yetersizliğinden ötürü derslerde zorluk çekmekte ve arkadaşlarını rahatsız etmektedir.

4.C.4. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Sosyal Ortama, Sınıf ve Okul Kültürüne Katılımına İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin sosyal ortamda, sınıf ve okul kültüründe, diğer arkadaşlarıyla eşit rol alımını nasıl sağlıyorsunuz? Bu dengeyi nasıl kuruyorsunuz? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.28.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.28. Öğrencilerin Eşit Rol Alımı

Yaklaşım	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1.Eşit Yaklaşım				✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓			9	60,3
2. Pozitif Ayrımcılık		✓	✓						✓						✓	3	20,1
3.Bireysel Görevlendirme	✓															1	6,7
4.Akran Dayanışması														✓		1	6,7

4.28.1.' den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ortamda, sınıf ve okul kültüründe eşit rol alımını nasıl sağladıklarına ilişkin olarak eşitlikçi yaklaşıtlarını belirtmişlerdir (%60,3). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Genelde hepsine eşit davranmaya, herkese söz vermeye çalışıyorum. Pozitif ayrımcılık yapmıyorum. Bir sorun olursa da dikkatli davranmaya çalışırım (H4).”

“Bu öğrenciler zaten kültürel benzerlik taşıdıkları için okul kültürüne uyma konusunda sorun yaşamıyorlar. Bizim sınıfımızdaki öğrencimiz geçen yıl sınıf başkanı seçilmişti. Yani eşit katılım söz konusu (H5).”

“Benim için diğer öğrencilerimden hiçbir farkları yoktur. Her türlü etkinliğe eşit bir şekilde katılmaktadırlar (H6).”

“Bu öğrencilere karşı pozitif bir ayrımcılık yapmıyorum. Bunun da geriye ket vurduğunu düşünüyorum açıkçası. Onların diğer öğrencilerle aynı standartlara sahip olduğunu hissetmeleri için normal davranışlar sergiliyorum (H7).”

“Onlara diğer öğrencilerle aynı şekilde davranıyorum. Anlaşabilecekleri kişilikteki öğrenciler ile konuşarak aralarında iletişim ve arkadaşlık kurulması için bu konuda arabuluculuk yapmaya çalışıyorum. Ayrıca eşit ölçüde görev ve sorumluluklar veriyorum (H8).”

“Yani onlara zaten farklı bir öğrenciymiş gibi davranmadığım için diğer öğrencilerle aralarında herhangi bir fark oluştuğunu sanmıyorum (H11).”

“Bütün haklar konusunda onlar da diğer öğrenciler gibi eşit. Özellikle değil eşitlikçi davranıyorum (H12).”

“Derse katılımda eşit davranarak ve grup çalışmalarında bu öğrencileri gruplarda kaynaştırarak katılımlarını sağlıyorum (H13).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, sosyal ortama, sınıf ve okul kültürüne katılımları konusunda bu öğrencilere, diğer öğrencilere davrandıkları gibi eşit bir şekilde davrandıklarını özellikle pozitif ayrımcılık yapmadıklarını belirtmişlerdir.

4.28.2.’ den elde edilen bulgularda Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal, sınıf ve okul kültüründe eşit rol alımını nasıl sağladıklarına ilişkin olarak pozitif ayrımcılık yaptıklarını belirtmişlerdir (%20,1). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfta öğrencilerin nereden geldiğine bakmıyoruz. Hatta özel olarak kendilerini göstermek için görev alıyorlar. Ayırıştırma yapılmıyor. Pozitif ayrımcılık yapıyoruz. Başarılı olduklarında da motive olmaları için sınıfta dile getiriyoruz (H2).”

“İlk yıllar alışmaları gerekiyor. Daha sonraki yıllar kendileri alışıp katılabiliyorlar. Parsa da biraz zor oldu. Türkçe öğretmeni arkadaş çok uğraştı Türkçeyi öğretmek için (H3).”

“Ben öğrencilerimin okul ve sınıf kültürüne uyum sağlaması için diğer öğrencilerime göre daha fazla söz hakkı tanıyarak kendilerini daha rahat ifade etmelerine yardım ediyorum (H9).”

“Öğretmenlik farklılıkları ortadan kaldırmayı gerektirir. Bu yüzden ben bu öğrencilerimize fazladan görev vermek olsun derslerde onlara öncelikle söz vermek olsun elimden gelen neyse onu yapmaya çalışıyorum (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, sosyal ortama, sınıf ve okul kültürüne katılımları konusunda bu öğrencilere pozitif ayrımcılık yaptıklarını onlara diğer öğrencilere nazaran daha fazla söz hakkı tanıdıklarını ve başarılı oldukları zamanda bunu dile getirerek öğrencileri motive ettiklerini belirtmişlerdir.

4.28.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal, sınıf ve okul kültüründe eşit rol alımını nasıl sağladıklarına ilişkin olarak bireysel görevlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Bireysel görevlendirme yaptığım için denge sorunu yaşamıyorum (H1).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, sosyal ortama, sınıf ve okul kültürüne katılımları konusunda, öğrencilere bireysel ödevler verildiği için denge sorunu yaşamadıklarını dile getirmiştir.

4.28.4.’ ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ortamda, sınıf ve okul kültüründe eşit rol alımını nasıl sağladıklarına ilişkin olarak akran yardımı aldıklarını belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfın en uyumlu ve başarılı öğrencileriyle tanıştıyorum. Onlara rehberlik yapmalarını istiyorum. Bir çeşit akran buluşması. Farklılığın bir zenginlik olduğunu arkadaşlarının bu zenginlikten yararlanmalarını istiyorum (H14).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, sosyal ortama, sınıf ve okul kültürüne katılımları konusunda, başarılı ve uyumlu öğrencilerden yardım aldığını ve onlara yardım etmelerini istediğini belirtmiştir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, sosyal ortama, sınıf ve okul kültürüne katılımları konusunda öğrencilere, diğer öğrencilerden farklı davranmadıklarını eşit bir yaklaşım sergilediklerini, yine bir diğer öğretmen grubunun ise pozitif ayrımcılık yaptıklarını, bu öğrencilere diğer arkadaşlarından daha fazla söz hakkı tanıdıklarını belirtmişlerdir. Bir diğer öğretmen ise öğrencilere bireysel görevlendirmeler yaptığından denge sorunlarının olmadığını belirtmiştir. Bir başka öğretmen ise öğrencilerden yardım aldığını belirtmiştir.

4.C.5. Öğretmenlerin, Farklı Kültürlere Sahip Öğrencilerimizin Sınıf Ortamına Yansıtılmasına İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, farklı kültürlere sahip bu öğrencilerimizin özelliklerini sınıfta ne ölçüde ve nasıl kullanıyorsunuz? sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerden elde edilen bulgular, Tablo 4. 29.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.29. Öğrenci Özelliklerinin Sınıf Ortamına Yansıtılması

Yaklaşım	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1.Kültürel Karşılaştırma	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	14	93,8
2. Öğrencilerin rol model olması				✓											✓	2	13,4

4.29.1.' den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, farklı kültürlere sahip bu öğrencilerimizin özelliklerini, sınıfta ne ölçüde ve nasıl kullanıyorsunuz sorusuna ilişkin olarak derslerde kültürel özelliklerin dile getirilmesi için öğrencilere söz hakkı verilmesi şeklinde kullandıklarını belirtmişlerdir (%93,8). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Bize çok fazla katkı sağlayacak bilgi birikimleri olmuyor, 5. ve 6. sınıfların. 7. sınıf ve üzeri olup da, ülkelerine gidip gelenler, gidip gördükleri yerleri karşılaştırıyorlar. Kültürel konularda benzerlik çıkınca mutlu oluyorlar. Söz hakkı veriyorum onlara bu konuda (H2).”

“Evet, yararlanıyoruz. Kendi ülkelerinden örnek verebiliyorlar. Yönetim biçimleri gibi mesela. Kültürel özellikleri anlatıyorlar. Diğer öğrencilerin dikkatini çekiyor (H3).”

“Ben Sosyal Bilgiler dersi öğretmeni olarak kendi dersim için konuşacak olursam örneğin gelenek ve göreneklerimizden bahsederken önce bu öğrencilere söz verip konuşmasını sağlıyorum. Daha sonra diğer öğrencilerden onun anlattıklarını benzer ve farklı yönlerini söylemelerini istiyorum. Böylece öğrenciler buradaki

benzerliği fark ederken diğer öğrencilerde diğer Türk topluluklarındaki benzerliği far etmiş oluyor (H5).’’

’’Sonuçta farklılıklarımızdan yola çıkarak bir olmaya çalışıyoruz. Davranışları, kültürel özellikleri sınıf içinde farklılık yaratıyor. Özellikle Türk öğrencilerin anlattıkları, paylaşımları başka yerlerdeki Türk gelenek ve görenekleri ile ilgili bilgi sahibi olmamızı sağlıyor ders içinde (H6).’’

’’Genelde branşım gereği farklı kültürlerden bahsederken bu öğrencilere söz hakkı veriyorum. Böylece farklı kültürlerin özelliklerini birinci ağızdan öğrenme fırsatı bulmuş oluyoruz (H7).’’

’’Özellikle farklı kültür ve ülkelerin, dillerin, tarihin tanıtımı gibi durumlar söz konusu olunca onları bu sürece dâhil ediyorum. Sosyal Bilgiler dersinde etkili oluyor (H8).’’

’’Sosyal Bilgiler dersinde farklı kültürlere ait bilgiler verilirken bu öğrencilerime de söz hakkı vererek kendi kültürlerinden bahsetmelerini sağlıyorum (H9).’’

’’Ben derslerimde, kendi kültürlerine uygun olarak anlatılanların benzer ya da farklı yönlerini tespit etmelerini istiyorum (H10).’’

’’Dersimiz Sosyal Bilgiler dersi olduğu için farklı kültürleri tanıma konusunda açıkçası bize fırsat sağlıyor. Kültürümüzle ilgili konuları işlerken onların geleneklerini de birinci ağızdan öğrenme fırsatı buluyoruz (H11).’’

’’Kültürel etkileşim konularında verdikleri örneklerle biz onları tanırken onlarda bizi tanımış oluyorlar (H12).’’

’’Farklı kültürlerin tanınmasında öğrencilere katkı sağladığını düşünüyorum. Onlara bu tür konular işlenirken özellikle söz veriyorum (H13).’’

’’Önceden de belirttiğim gibi branşım gereği derslerde konusu geldiğinde canlı kaynak olarak yararlanıyorum. Geldiği ülkedeki izlenimlerini, oraya ait bilgileri paylaşımlarını isterim. Bu şekilde öğrencilerin olaylara farklı bakış açıları getirmelerini istemiş oluyorum (H14).’’

“Kültür, dil yapısı, yaşayış tarzları ile ilgili karşılaştırmalar yapmaları için onlara söz hakkı veriyorum (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, farklı kültürlere sahip bu öğrencilerimizin özelliklerini sınıfta ne ölçüde ve nasıl kullanıyorsunuz sorusuna ilişkin olarak derslerde, kültürel özelliklerin dile getirilmesi, kültürel benzerlik ya da farklılıkların öğrenciler tarafından tespit edilmesi ve öğrencilerin kendi kültürleri hakkında bildiklerini paylaşması için öğrencilere söz hakkı tanınması şeklinde cevaplar vermişlerdir.

4.29.2.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, farklı kültürlere sahip bu öğrencilerimizin özelliklerini sınıfta ne ölçüde ve nasıl kullanıyorsunuz sorusuna ilişkin olarak öğrencilerin diğer öğrenciler için örnek rol model olduklarını belirtmişlerdir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Bu öğrenciler başarılı olmaya isteklidir. Görevlerini yerine getirmeye çalışıyorlar. Uyarılmak zorunda kalmıyorum. Dersle ilgili eksikliklerini kapatmak için çaba sarf ediyorlar. Onların bu çabası bizim öğrencilere de etkisi oluyor (H4).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, farklı kültürlere sahip bu öğrencilerimizin özelliklerini sınıfta ne ölçüde ve nasıl kullanıyorsunuz sorusuna ilişkin olarak sınıftaki diğer öğrenciler için sarf ettikleri çaba doğrultusunda örnek teşkil ettiklerini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, farklı kültürlere sahip olan bu öğrencilerin özelliklerinden yararlanma konusunda, onlara derslerde söz hakkı vererek kendi kültürleri ile paylaşımlar yapmalarına olanak sağlamıştır. Kendi kültürlerine ait olan özelliklerinin farklı ve benzer yönlerinin keşfedilmesine ve kendi öğrencilerimizin bu kültürleri tanımalarını sağlamıştır. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklardan gelen öğrencilerin çabalarının bizim öğrenciler için örnek teşkil etmesi gibi durumlarda faydalandıklarından bahsetmişlerdir.

4.C.6. Öğretmenlerin, Öğrencilerinin Ders Başarılarına İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerinizin başarısı hakkında ne düşünüyorsunuz? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular ve öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin Türkçeye hâkimiyetinden dolayı ders başarıları orta seviyelerde iken, Akraba Topluluklardan gelen öğrencilerin başarı düzeyleri düşüktür (H1).”

“Türkçesini geliştirenler daha başarılı oluyorlar. Yeni gelenler başarısı düşük oluyor doğal olarak. Bir tane öğrencim kendini tanıtmasa, ben fark edemedim. O kadar güzel konuşuyor. Öğrenciden öğrenciye değişiyor (H2).”

“Genellikle ders başarıları iyi, bir sorun yok. Daha önce Sosyal Bilgiler dersi görmemiş bir öğrencinin İnkılap Tarihinden 100 alması çok şaşırtıcı (H3).”

“Orta düzeyde ama tamamen ilgisiz alakasız değiller, boş vermişlik yok. Dinliyorlar, yapmaya çalışıyorlar (H4).”

“Ben, öğrencilerimin buradaki başarıları neyse her yerde aynı başarıyı göstereceklerini düşünüyorum (H5).”

“Değişkenlik gösteriyor. Çok iyi olan öğrencilerim de var. Başarısı düşük olanda. Başarısı düşük olanlar genelde dil problemi yaşayanlar (H6).”

“Dile yatkınlıkları olduğu için kısa zamanda adapte oluyorlar ve ders başarıları da çalışma ve sorumluluklarını yerine getirmeye bazen bizim öğrencilerimize fark atma durumlarıyla karşılaşabiliyoruz (H7).”

“Ders başarısı genellikle diğer öğrencilerin gerisinde kalıyor ama ailenin Türkiye’de bulunduğu süre ve dil konusundaki gelişimlerine göre bu başarı değişiyor (H8).”

“Benim öğrencilerin başarıları genelde ortalama düzeydedir (H9).”

“Genellikle orta düzeyde ancak istekli öğrencilerden oluşuyor (H10).”

“Yurt Dışı Türklere ait öğrencilerim şimdiye kadar başarı konusunda bir sıkıntı yaşamadılar. Hatta Sosyal Bilgiler dersi için buldukları sınıfların en başarılı öğrencileri arasında olduklarını söyleyebilirim (H11).”

“Diğer öğrenciler gibi başarılı olanda var başarısız olanda (H12).”

“Dil sorunu olmadığı sürece eğitimde geri kalmıyor ve katılım artıyor (H13).”

“Bu öğrencilerimiz çok hızlı ilerliyor, çabuk öğreniyor. Dersimizin içeriği onların dikkatini çekiyor (H14).”

“Başarılı, orta halli, başarısız her tür öğrenci var. Aile belirleyici oluyor (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin başarısı hakkında, öğrencilerin Türkçeye hâkimiyetleri oranında, Türkiye’de bulunma sürelerine ve dersler için gösterdikleri azim ve kararlılık doğrultusunda başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin, Akraba Topluluklardan gelen öğrencilere nazaran avantajlı olduklarını belirtmişlerdir.

4.C.7. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Sosyal İlişkilerine İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ilişkileri nasıldır? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.30.’ da gösterilmiştir.

Tablo 4.30. Öğrencilerin Sosyal İlişkileri

Özellikler	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1. Sosyal	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓				9	60,3
2. Uyumlu	✓	✓		✓	✓		✓						✓		✓	7	46,9
3.Çekingen		✓								✓	✓			✓		4	26,8

4.30.1’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ilişkileri için, sosyal öğrenciler olduklarını, belirtmişlerdir (%60,3). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sosyal ilişkileri çok iyi, uyumlu, herhangi bir sorun yaşanmıyor (H1).”

“Arkadaş ilişkileri güzel, okul faaliyetlerine katılıyorlar. Bazıları fazla sosyal hatta(H3).”

“Arkadaşlarıyla ilişkileri güzel, uyumlu, seviyeli (H4).”

“Gayet iyi, sosyal öğrenciler genelde (H6).”

“ Benim öğrencilerim gayet sosyal ve uyum sorunu yaşamayan öğrenciler (H7).”

“Kızlar daha çabuk sosyalleşiyor, kendi sınıflarındaki öğrencilerle ama bu durum öğrencinin kişiliğine de bağlı. Sosyal kişiliği olanlar daha çabuk sosyal ilişkiler kuruyorlar (H8).”

“Benim öğrencilerim sosyal öğrenciler genel olarak (H9).”

“Sosyal ilişkiler konusunda dil yönünden çok büyük sıkıntıları olmadığı için herhangi bir problem yaşamadılar ama Suriye’den gelen öğrenciler, Afganistan’dan gelen öğrenciler dil konusunda sıkıntılar yaşadıkları için sosyal ilişkiler konusunda çekimser kalıyorlar (H11).”

“Öğrencilerimin, sosyal ilişkiler açısından pek sıkıntısını görmedim bu zamana kadar (H12).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencileri, sosyal ilişkiler konusunda başarılı bulduklarını belirtmişlerdir.

4.30.2.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ilişkiler bakımından uyumlu öğrenciler olduklarını dile getirmişlerdir (%46,9). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sosyal ilişkileri çok iyi, uyumlu, herhangi bir sorun yaşanmıyor (H1).”

“Uyumlular, sıkıntıları yok. Küçük sınıflar kendilerini geri çekiyorlar ama büyüdükçe bilinçleniyorlar, rahatlıyorlar, uyumları artıyor (H2).”

“Arkadaşlarıyla ilişkileri güzel, uyumlu, seviyeli (H4).”

“Kabul görme ve adapte olma konusunda bir sorun yaşamıyorlar (H5).”

“ Benim öğrencilerim gayet sosyal ve uyum sorunu yaşamayan öğrenciler (H7).”

“Birçok kültürel özellikler aynı olduğu için sosyal ilişkilerde uyumlu oluyorlar (H13).”

“İlk başlarda pek olmasa da zaman içinde uyum sağlıyorlar (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ilişkiler bakımından uyumlu öğrenciler olduklarını dile getirmişlerdir.

4.30.3.' ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ilişkiler bakımından çekingen öğrenciler olduklarını dile getirmişlerdir (%26,8). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Uyumlular, sıkıntıları yok. Küçük sınıflar kendilerini geri çekiyorlar... (H2).”

“Arkadaşlık kurmakta zorlanıyorlar. Çünkü biraz çekingenler (H10).”

“... Suriye’den gelen öğrenciler, Afganistan’dan gelen öğrenciler dil konusunda sıkıntılar yaşadıkları için sosyal ilişkiler konusunda çekimser kalıyorlar (H11).”

“Daha bireysel yaşamayı tercih ediyorlar. Kalabalığa çok karışmak istemiyorlar. Ailelerinin çalışma şekli ve ilgisizliği sorunun temelini oluşturuyor (H14).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ilişkileri hakkında, öğrencilerin, sınıf düzeylerinin küçüklüğünden ve dil problemlerinden ötürü çekingen olduklarını belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ilişkileri hakkında öğrencilerinin sosyal, uyumlu öğrenciler olduklarını dile getirirken bazı öğrencilerin de dil yetersizliğinden ve sınıf düzeylerinin küçüklüğünden ötürü çekingen öğrenciler olduklarını dile getirmişlerdir.

4.C.8. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ders Başarısı ve Sosyal İlişkilerde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.31.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.31. Öğrenci Sorunlarına Yönelik Çözüm Önerileri

Öneriler	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1.Akran desteği				✓				✓		✓			✓	✓		5	33,5
2. Dil problemi çözümü						✓		✓	✓		✓					4	26,8
3.Ek görevler	✓						✓			✓				✓		4	26,8
4.Kitap önerisi		✓						✓			✓					3	20,1
5.Veli işbirliği		✓						✓								2	13,4
6.Öğrenci ile birebir görüşme		✓		✓												2	13,4
7. Sınıf öğretmeni ile işbirliği		✓											✓			2	13,4
8. Grup ve Etkinlik Çalışması															✓	1	6,7

4.31.1.'den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinden biri akran desteğidir (%33,5). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Arkadaşlarından yardımcı olmalarını isterim (H4).”

“... Arkadaşlık kurma sürecinde onlara destek olunması gerektiğini düşünüyorum (H8).”

“... Grup çalışmalarına yönelik aktiviteler düzenlerim (H10).”

“Diğer öğrencilerle işbirliği yapmalarını ve akranlarından yardım almalarını sağlıyorum (H13).”

“Sosyal ilişkilerinde rol model olacak öğrencilerle oturmalarını, arkadaşlık etmelerini istiyorum (H14).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak öğrencilerin arkadaşlarından yardım alınması gerektiğini önermişlerdir.

4.31.2.' den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinden biri de dil problemlerinin çözülmesidir (%26,8). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Türkiye’ye geldiklerinde dil sorununu çözdükten sonra eğitim hayatlarına devam etmeleri daha sağlıklı olur düşüncesindeyim (H6).”

“Ben ilk etapta dil problemlerinin çözülmesi, aile ile iletişim kurulması, öğrencilerin arkadaşlık kurma sürecinde onlara destek olunması, akademik açıdan daha çok destek verilmesi, bolca kitap okutulması gerektiğini düşünüyorum (H8).”

“Sorunların çözümüne ilişkin en önemli önerim çocukların dil öğrenmesini tam anlamıyla sağlamaktır (H9).”

“Problemlerin çözümü için dil öğrenmeleri ve Türkçe kaynakları okumaları sağlanmalıdır (H11).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak öğrencilerin dil konusunda problemlerinin çözülmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.31.3.' ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinden biri de öğrencilere ek görevler verilmesidir (%26,8). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

"... Ders başarısızlıkları için ek aktiviteler veriyorum (H1)."

"Sorun yaşayan öğrencilerime daha aktif ve fazladan görevler veririm (H7)."

"Öğrencilere derslerde daha fazla katılım hakkı ve kendilerini ifade etme şansı veririm (H10)."

"... Yazma becerileri ve okuduğunu anlamaya yönelik becerilerini geliştirecek ödevler verilebilir. Eksiklerinin giderilmesine yönelik basitten zora doğru ek materyaller hazırlanabilir (H14)."

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak öğrencilere daha fazla görev ve sorumluluk verilmesini, derslerde daha fazla söz hakkı verilmesini önermişlerdir.

4.31.4.' ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinden biri de kitap önerileridir (%20,1). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

"... Çocuklara kitap önerisinde bulunuyorum gelişimleri için (H2)."

"... Bolca kitap okutulması gerektiğini düşünüyorum (H8)."

"... Türkçe kaynakları okumaları sağlanmalıdır (H11)."

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak öğrencilere kitap okuma önerisinde bulduklarını belirtmişlerdir.

4.31.5.' ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinden biri de veli ile işbirliği yapılması gerektiğidir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Ailesi ile konuşup bağ kurmaya çalışıyorum (H2).”

“... Aile ile iletişim kurulması gerektiğine inanıyorum (H8).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak öğrencilerin aileleri ile görüşülmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.31.6.’ dan elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinden biri de öğrenci ile birebir görüşülmesi önerisidir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Birebir ilgileniyorum. Örneğin üzgünse ayrıca çekip derdini soruyorum (H2).”

“Öğrencilerle birebir konuşmalar yaparım (H4).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak öğrencilerle birebir ilgilenilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.31.7.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinden biri de sınıf öğretmeni ile işbirliği önerisidir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Öncelik olarak sınıf öğretmeni ile iletişime geçiyorum... (H2).”

“Sınıf rehber öğretmeninden yardım alıyorum (H13).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak öğrencilerin sınıf rehber öğretmenleri ile iletişime geçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.31.8.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerinden biri de grup ve etkinlik çalışması önerisidir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Oyun grupları ve ders içi etkinliklerle kazanım sağlanabilir (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak grup çalışmaları ve ders içi etkinlikler yapılabileceğini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak, akran desteğini, dil problemlerinin çözülmesini, ek görevler verilmesini, kitap okuma tavsiyesini, veli-öğrenci-sınıf öğretmeni ile işbirliğini ve de grup ve etkinlik çalışmaları önerdiklerini belirtmişlerdir.

4.C.9. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Velileri ile İşbirliğine ve Veliler ile Görüşülen Konulara İlişkin Görüşleri

4.C.9.a. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Velileri ile İşbirliğine İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin velileri ile işbirliği ne durumdadır? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular ve öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Veli toplantılarına katılırlarsa, ders başarıları hakkında bilgi veriyorum (H1).”

“Veli toplantılarına geliyorlar, tanışıyoruz, ilgililer. Hiç tanımadığım veliler de var. Rus veliler daha aktif (H2).”

“Parsa'nın ailesi sürekli uğruyor (H3).”

“Velilerle görüşüyoruz, çok düzgünler. Çocukların eğitimine önem veriyorlar ama hepsi değil (H4).”

“Velilerle görüşüyoruz (H5).”

“Veliler işbirliğine yakın, öğrencileri ile çok ilgililer (H6).”

“Whatsapp gruplarımız var, telefonla velilerle sürekli iletişim halindeyim (H7).”

“Velilerle iletişim kuruyoruz ama talep genelde okul idaresi ve öğretmenlerden geliyor (H8).”

“Velilerle, öğrencilerin dersleri ve okul uyumları hakkında görüşüyoruz (H9).”

“Veliler çok ilgili, sürekli bilgi almak istiyor (H10).”

“Velilerle öğrencilerin genel başarı durumlarını görüşüyoruz (H11).”

“Velilerle, öğrencilerin ders ve davranış durumları ile ilgili görüşüyoruz (H12).”

“Öğrenci-öğretmen- veli işbirliğinin kesinlikle olması gerektiğini düşünüyorum. Öğrencinin sosyal uyumu ve eğitim durumu hakkında görüşüyoruz (H13).”

“Veliler genelde turizmde çalıştıklarından veli işbirliği zayıf. Belki de en büyük sorun veli ile doğru iletişim kurulamamasıdır. Velinin iletişime kapalı olması, işleri gereği okula gelip gitmemesi ve öğrenciyle ilgilenememesi en büyük sorunumuz (H14).”

“Genelde veli toplantılarında görüşüyoruz (H15).

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileri ile işbirliği hakkında, velilerin toplantılara katıldıklarını, ilgili olan veliler kadar tanımadıkları veliler de olduğunu dile getirmişlerdir.

4.C.9.b. Öğretmenlerin, Öğrenci Velileri ile Görüştükleri Konulara İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine velilerle hangi konuları görüşüyorsunuz? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4. 32.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.32. Veliler Görüşülen Konular

Konular	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1. Ders Başarısı	✓		✓					✓	✓		✓	✓	✓		✓	8	53,6
2. Uyum					✓			✓	✓				✓			4	26,8
3.Duyurular								✓								1	6,7
4.Davranışlar												✓				1	6,7

4.32.1.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileriyle, öğrencilerin ders başarısı hakkında görüşüklerini belirtmişlerdir (%53,6). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Veli toplantılarına katılırlarsa, ders başarıları hakkında bilgi veriyorum (H1).”

“Parsa’nın ailesi sürekli uğruyor. Genellikle sınav konusunda görüşüyoruz. Başarının daha da artması yönünde (H3).”

“Akademik durumları, uyum problemleri, bazı duyurular söz konusu olunca veli ile iletişim kuruyoruz... (H8).”

“Velilerle, öğrencilerin dersleri ve okul uyumları hakkında görüşüyoruz (H9).”

“Velilerle öğrencilerin genel başarı durumlarını görüşüyoruz (H11).”

“Velilerle, öğrencilerin ders ve davranış durumları ile ilgili görüşüyoruz (H12).”

“...Öğrencinin sosyal uyumu ve eğitim durumu hakkında görüşüyoruz (H13).”

“... Öğrencilerin başarı durumları ile ilgili konuları konuşuyoruz genel olarak (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileri ile öğrencilerin ders başarıları hakkında görüştiklerini belirtmişlerdir.

4.32.2.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileriyle, öğrencilerin okula uyumları hakkında görüştiklerini belirtmişlerdir (%26,8). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Velilerde öğrencilerin okula uyumları konusunda kaygıları var. Bu konuları konuşuyoruz genelde (H5).”

“Akademik durumları, uyum problemleri, bazı duyurular söz konusu olunca veli ile iletişim kuruyoruz... (H8).”

“Velilerle, öğrencilerin dersleri ve okul uyumları hakkında görüşüyoruz (H9).”

“... Öğrencinin sosyal uyumu ve eğitim durumu hakkında görüşüyoruz (H13).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileri ile öğrencilerin okul kültürüne uyumları hakkında görüştiklerini belirtmişlerdir.

4.32.3’ ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileriyle, okul duyuruları hakkında görüştiklerini belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Akademik durumları, uyum problemleri, bazı duyurular söz konusu olunca veli ile iletişim kuruyoruz... (H8).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileri ile okul duyuruları hakkında bilgilendirmek amacıyla görüştiklerini belirtmişlerdir.

4.32.4.' ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileriyle, öğrencilerin davranışları hakkında görüşüklerini belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Velilerle, öğrencilerin ders ve davranış durumları ile ilgili görüşüyoruz (H12).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrenci velileri ile öğrencilerin davranışları hakkında görüşüklerini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin velileri ile veli toplantılarında görüşüklerini, ilgili veliler kadar ilgisiz velilerin de olduğunu hatta bazı velilerle hiç tanışmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenler, öğrenci velileri ile öğrencilerin genel başarı durumunu, öğrencilerin okula uyumunu, öğrenci davranışları ve okul ile ilgili duyurular hakkında konuştuklarını belirtmişlerdir.

4.C.10. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Sorunlarının Çözümü için Yardım Almalarına İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerinizin sorunlarını çözümü için herhangi bir kurumdan yardım almasını sağlıyor musunuz, sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin % 86,5'i, öğrencilerin sorunları olduğunda rehberlik servisine yönlendirdiğini belirtirken %13,5'i ise rehberlik servisi veya herhangi bir kuruma yönlendirecek kadar sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerini rehberlik servisine yönlendiren öğretmenlerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

“Sorun olduğu zaman Rehber öğretmenine yönlendiriyorum (H1).”

“Sorun olduğu zaman Rehberlik servisinden yardım alıyoruz (H5).”

“Genelde Rehber öğretmenimizle koordineli bir iletişim halindeyiz (H7).”

“Çözemediğim bir problem olursa okulumuzun Rehberlik öğretmenine yönlendiriyorum(H8).”

“Sınıf rehber öğretmeni ve rehberlik servisi ile işbirliği yapıyorum (H13).”

“Rehber öğretmene yönlendiriyoruz. Aile ilgisizliği öğrenciyi yalnızlaştırıyor. Rehber öğretmen üzerinden veli ile iletişim kurmaya tercih ediyorum (H14).”

“Gerektiğinde rehberlik servisinden yardım alıyorum (H15).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, ihtiyaç duyduklarında öğrencinin sorunlarının çözümü için okul Rehber öğretmeninden yardım aldıklarını belirtmişlerdir.

4.C.11. Öğretmenlerin, Öğrencilerle İlgili Eklemek İstediklerine İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerle ilgili eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.33.’ te gösterilmiştir.

Tablo 4.33. Öğretmenlerin Eklemek İsteddiği Görüşleri

Eklemek istenen görüşler	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11	H12	H13	H14	H15	F	%
1. Zenginlik			✓				✓				✓					3	20,1
2. Dil Eğitimi	✓							✓								2	13,4
3.İlgi-alaka				✓		✓										2	13,4
4.Aktivite düzenleme								✓								1	6,7
5.Veli desteği														✓		1	6,7

4.33.1.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin okullarında ve sınıflarında bulunmalarının bir zenginlik olduğunu belirtmişlerdir (% 20,1). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

‘Renk kattıklarını düşünüyorum. Dikkat çekiyorlar. Keşke her okulda bir tane olsa. Sosyal Bilgiler dersi için iyi geliyor (H3).’

‘Kültürel zenginlik anlamında bu tarz öğrencilerin daha fazla olması kültürler arası ilişkiler ve sosyalleşme adına önemsendiğim bir konu (H7).’

‘Türkiye’de doğmuş büyümüş öğrenciler gibi bu öğrencilerimizin de olması okulumuza her zaman farklı renkler katıyor. Öğretmenler de öğrenciler onları aramızda görmekten dolayı gayet mutluuz (H11).’

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, okullarında ve sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasının bir zenginlik olduğunu dile getirmişlerdir.

4.33.2.’ den elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri öğrencilerinin dil ile ilgili problemlerinin çözülmesi gerektiğini belirtmişlerdir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Milli Eğitim, Halk Eğitim merkezlerinde, zorunlu ve ücretsiz, takibi yapılabilecek şekilde Türkçe eğitimi vermelidir (H1).”

“Gerek bu öğrenciler, gerekse diğer yabancı kökenli öğrencilerin öncelikle dil ve iletişim sorunlarının çözülmesi gerektiğini düşünüyorum (H8).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, okullarında ve sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin dil ile ilgili problemlerinin çözülmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.33.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, bu öğrencilere ilgi alaka gösterilmesi gerektiğini belirtmişlerdir (%13,4). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Bu tür öğrencilere daha dikkatli bakmak gerekiyor. Bu görüşmeden sonra bunu anladım. Özel ilgi alaka göstermek gerekiyor (H4).”

“Sonuçta bu öğrenciler de bizim öğrencilerimiz. Türk milletinin bir ferdi olarak en iyi şekilde yetişmelerini sağlamak için ilgilenmemiz üzerlerinde durmamız gerekiyor (H6).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere ilgi alaka gösterilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

4.33.4.’ ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, bu öğrenciler için aktiviteler düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“... Aileler ve öğrenciler birbirleriyle tanıştırılabilir. Akademik kurslar, sosyal etkinlikler, sanat ve spor aktivitelerine daha çok dâhil edilip bu konudaki eksiklikleri giderilebilir. Ayrıca evrensel olgular olan spor ve sanat aktivitelerinin daha aktif kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Örneğin futbol, basketbol turnuvaları veya kursları, resim kursları veya sergileri düzenleme, belirli gün ve haftalarda dans gösterilerine dâhil etme gibi aktiviteler düşünülebilir. Böylece öğrencilerde aidiyet duygusu geliştirilip, okul kültürüne dâhil edilirlerse yavaş yavaş diğer alanlarda da daha başarılı olacaklarını düşünüyorum (H8).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrenciler için aktivitelerin düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.33.5.' ten elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenleri, veli desteğinin sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir (%6,7). Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Bu öğrencilere okula uyum sürecinde veli desteğinin artırılması önemlidir. En eksik nokta aile ilgisizliğinden dolayı öğrencinin eğitimden uzaklaşması olmaktadır (H14).”

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okul ve sınıf ortamına uyum sağlaması noktasında veli desteğinin sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerle ilgili olarak, bu öğrencilerin okul ve sınıf ortamı için bir zenginlik olduğunu, dil problemlerinin çözülmesi gerektiğini, bu öğrencilere ilgi alaka gösterilmesi gerektiğini ve bu öğrenciler için aktiviteler düzenlenip veli desteğinin sağlanması gerektiği konusunda düşüncelerini eklemek istemişlerdir.

4.D. Okul İdarecilerinin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Bulgular

4.D.1. Okul İdarecilerinin, Öğrencilerin Okul ile Yaşadıkları Güçlüklerle ve Güçlüklerin Çözümüne İlişkin Görüşleri

4.D.1.a. Okul İdarecilerinin, Öğrencilerin Okul ile Yaşadıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okul idaresi ile yapılan görüşmelerde, yöneticilere, öğrencilerinin yaşadığı güçlükler sorusu sorulmuş ve elde edilen bulgular, Tablo 4.34.' te gösterilmiştir.

Tablo 4. 34. Öğrencilerin Okul ile Yaşadığı Güçlükler

Güçlükler	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	F	%
1.Dil	✓	✓			✓	✓	4	66,8
2.Kültür Çatışması			✓				1	16,7
3.Uyum Sorunu						✓	1	16,7
4.Kayıt Sorunları					✓		1	16,7

4.34.1.' den elde edilen bulgulara bakıldığında okul yöneticileri, okullarında bulunan öğrencilerin yaşadığı güçlüklerin dil ile ilgili olduklarını söylemişlerdir (%66,8). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“En önemlisi dil sorunu oluyor. Akraba topluluk olsa da dil problemi oluyor illaki. Derslerinde iletişim, kaynaşma zorlaşıyor, dışlanıyorlar. Gördüğüm en önemli problem bu (Y1).”

“Kültürel anlamda sorun yaşamıyoruz pek ama dil ile ilgili problemler var. Mesela Türkçe derslerinde netleri daha az oluyor (Y2).”

“Öncelik olarak yaşadığımız problem dil problemi oluyor. Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin bazıları az da olsa konuşabiliyor ama Ortadoğu ülkelerinden gelen öğrenciler dil konusunda sıkıntı yaşıyorlar. Davranışları ile ilgili sorunlarımız olmadı bu zamana kadar (Y5).”

“... Konuşma- yazı dilinde farklılıklardan olumsuz etkilenmektedirler (Y6).”

Okul yöneticileri Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadığı güçlükler olarak dil problemlerinden bahsetmişlerdir. Okul yöneticileri öğrencilerin konuşmada zorluk yaşadıklarını bu yüzden de diğer öğrencilerle iletişim kurmada ve ders başarılarında bir takım sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.34.2.’ den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, öğrencilerin kültürel alanda sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir (%16,7). Bu konudaki yönetici görüşü şu şekildedir:

“Kültürel olarak daha farklılar. Kültür çatışması zaman zaman yaşanabiliyor. Başka yerden gelen öğrencilerin algıları - özellikle de Avrupa’dan gelen Türkler ve Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrenciler- daha farklı. Aradıklarını burada bulamadıkları zaman hırçınlaşıyorlar. Bu öğrencilerin oturmuş düzenleri var ve bizleri eleştiriyorlar hep. Buradaki sistemi beğenmeyebiliyorlar ama bu Ortadoğu’dan gelenler için geçerli değil (Y3).”

Okul yöneticileri Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunların kültürel alanda algı ve anlayış farkından kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Özellikle Avrupa ülkelerinden gelen Türk öğrencilerin ve Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin buradaki sistemi, işleyişi beğenmediklerini dile getirmişlerdir.

4.34.3.’ ten elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, öğrencilerin uyum sorunu yaşadıklarını dile getirmişlerdir (%16,7). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerimiz genellikle uyum sorunları yaşamaktadır. Ayrıca eğitim sisteminin farklı olmasından ve konuşma-yazı dilinde farklılıklardan olumsuz etkilenmektedirler (Y6).”

Okul yöneticileri öğrencilerle yaşadıkları problemlerin, eğitim sistemi ve konuşma-yazı dili farklılığından kaynaklanan uyum sorunları olduğunu belirtmişlerdir.

4.34.4.’ den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, öğrencilerin kaydı esnasında sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir (%16,7). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“... Öğrenciler okula ilk geldiklerinde kayıt sırasında evrak problemleri yaşıyoruz. Denklik sorunları yazışmalar, belgelerin zamanında ulaşmaması, belge çeşitliliği ve sınıf düzeylerinin net olarak belli olmaması gibi sıkıntılar oluyor (Y5).”

Okul yöneticileri öğrencilerle yaşadıkları problemler olarak öğrencilerin kaydı esnasında belge eksikliğinden ve belge çeşitliliğinden kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.D.1.b. Okul İdarecilerinin, Güçlüklerin Çözümüne İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin okul yönetimince neler yapıldığı sorulmuştur. Okul yöneticilerinden elde edilen bulgular, Tablo 4.35.’ de gösterilmiştir.

Tablo 4.35. Okul Yönetiminin Çözümü

Çözümler	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	F	%
1.Dil Sınıfı	✓						1	16,7
2.Takviye Dersler		✓				✓	1	16,7
3.Doğal Ortam					✓		1	16,7

4.35.1.’ den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, öğrencilerin yaşadıkları problemlerin çözümüne yönelik dil sınıfı açtıklarını belirtmiştir (%16,7). Bu konudaki yönetici görüşü şu şekildedir:

“Ben bu okulda yeniyim. Daha önceki okulumuzda yaptıklarımız oldu. Unesco vasıtasıyla Türkçe sınıfı açılıp Türkçe eğitimi verildi. Aslında bu sınıflar Suriyeli öğrenciler için açılmış olsa da biz diğer öğrencileri de bu sınıflara dâhil ettik. Kitaplar dağıtıldı. Özel dersler aldı öğrenciler (Y1).”

Okul yöneticileri öğrencilerin yaşadıkları problemlerin çözümü için dil sınıfları açıldığını ve bu sınıflarda öğrencilere Türkçe eğitimi verildiğini, öğrenciler kaynak kitaplar dağıtılarak yardım edildiğini belirtmiştir.

4.35.2.' den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, dil konusunda problem yaşayan öğrencilere yönelik çözüm önerisi olarak takviye dersler verildiğini belirtmiştir (%16,7). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Biz öğrencilerimize Türkçe konusunda yeterli olabilmeleri için takviye dersler veriyoruz. Türkçe kursları açıyoruz öğrenciler için (Y2).”

“Öğrencilerin Türkçeyi doğru bir şekilde telaffuz etmesi ve yazabilmesi için bu öğrencilere kurslar düzenledik (Y6).”

Okul yöneticileri, dil konusunda problem yaşayan öğrencilere yönelik Türkçe dil kursları açtıklarını belirtmiştir.

4.35.3.' den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, öğrencilerin dil problemlerine yönelik sorunların çözümü için öğrencilerin doğal yollarla dil edinimini sağladıklarını belirtmiştir (%16,7). Bu konudaki yönetici görüşü şu şekildedir:

“... Pilot okullar ulaşım açısından zor olduğu için veliler tarafından pek tercih edilmiyor, o yüzden bize geliyorlar. Biz de öğrencilerin yaşadığı dil problemlerini kendi içimizde halletmeye çalışıyoruz. Bunun için de öğrenciyi sınıfa tanıtır durumunu sınıf arkadaşlarına ve öğretmenlerine net bir şekilde anlatıyoruz. Öğrenci sınıf arkadaşlarının ve öğrencilerinin yardımıyla hızlı bir şekilde Türkçeyi okulda öğreniyor (Y5).”

Okul yöneticileri, dil ile ilgili problem yaşayan öğrencilere yönelik çözümlerinin, öğrencilerin sınıf arkadaşlarının yardımı ile birlikte doğal bir yolla öğrendiklerini ve bu konuda öğrencilerin sınıf arkadaşlarından ve öğretmenlerinden yardım istemek şeklinde olduğunu belirtmiştir.

Okul yöneticilerine Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları güçlüklerle ilişkin olarak öğrencilerin genellikle dil problemleri yaşadığını, kültürel olarak çatışmalar yaşandığını ve buna bağlı olarak da öğrenci ve velilerin aradıklarını bulamayıp sistem eleştirisi yaptıklarını, eğitim sistemi ile konuşma-yazı dili farklılığından kaynaklı uyum sorunları ve son olarak da kayıt esnasında bir takım bürokratik sıkıntıların

yaşadığını dile getirmişlerdir. Okul yöneticilerine, sizce bu sorunlar neden kaynaklanıyor sorusu sorulduğunda ise bu konuda herhangi bir görüş belirtmemişlerdir. Son olarak öğrencilerin yaşadıkları bu güçlükler ne gibi çözümler ürettikleri ile ilgili bir soru sorulduğunda ise yöneticiler, daha çok, öğrencilerin dil problemleri üzerine çözüm ürettiklerini belirtmişlerdir. Bunlar; dil sınıfı açmak, Türkçe dil kursu vermek ve öğrencinin Türkçeyi arkadaşlarıyla birlikte olduğu doğal bir ortamda öğrenmesini sağlamak şeklinde görüşlerdir.

4.D.2. Okul İdarecilerinin, Öğrencilerin Velileriyle Yaşadıkları Güçlükler ve Bu Güçlüklerin Çözümüne İlişkin Görüşleri

4.D.2.a. Okul İdarecilerinin, Öğrencilerin Velileriyle Yaşadıkları Güçlükler İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin velileriyle yaşadığımız güçlükler nelerdir? sorusu sorulmuştur. Yöneticilerin %83,5' i, bu soruya, velilerle dil ve dile bağlı olarak iletişim kurmada sorun yaşıyoruz derken %16,7' si ise herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmiştir. Velilerle iletişim kurmakta zorlanan yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Anne- babadan biri farklı uyruklardan oluyor. Genelde anne uyruğu farklı oluyor. Babaya ulaşamadığımız zaman anne yeterince Türkçeyi bilmediği için iletişim kuramıyoruz (Y1).”

“Dil problemleri yaşıyoruz. Özellikle de Suriyeliler ile. Avrupa’dan gelen veliler için İngilizce öğretmenlerimizden yardım alabiliyorken, Ortadoğu’dan gelen velilerle iletişim kurmak çok zor oluyor (Y3).”

“İletişim yok. Türkçe bilmiyorlar. Kültürel anlamda bir sorun yaşamıyoruz ama özellikle de anneler ile iletişim kurmak onlara ulaşmak zor oluyor (Y4).”

“Dil problemi var. Özellikle Arap topluluklardan gelen velilerle. Türki Cumhuriyetlerden gelen velilerimizle sıkıntı yaşamıyoruz pek (Y5).”

“Bir kısım öğrenci velileri Türkçeyi çok iyi bilmediği için iletişim kurmada sıkıntı yaşıyoruz. (Y6).”

Velilerle herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirten yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Veliler gayet ılımlı. Hiçbir güçlük yaşamıyoruz. İtiraz etmezler, söyleneni yaparlar. Toplantılara katılırlar. Bizim velilere göre daha disiplinliler (Y2).”

4.D.2.b. Okul İdaresinin, Öğrenci Velileri ile Yaşadıkları Güçlüklerin Çözümüne İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, veliler ile yaşadıkları güçlüklerin çözümüne yönelik neler yapılmaktadır? sorusu sorulmuş ve elde edilen bulgular, Tablo 4.36.’ da gösterilmiştir.

Tablo 4.36. Okul Yönetiminin Veliler ile Sorunlara İlişkin Çözümleri

Çözümler	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	F	%
1.Öğrenci ve öğretmen	✓		✓	✓		✓	4	66,8
2.Çeviri programları					✓		1	16,7

4.36.1.’ den elde edilen bulgulara göre, yöneticiler velilerle iletişim problemlerinin çözümü olarak öğretmen ve öğrencilerden yararlanmak olduğunu belirtmişlerdir (%66,8). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Farklı ülkelerden gelen velilerimizle özellikle de annelerle anlaşmak zor oluyor. Yabancı dil öğretmenlerimiz bu konuda yardımımıza koşuyorlar (Y1).”

“Dil problemleri yaşıyoruz. Özellikle de Suriyeliler ile. Avrupa’dan gelen veliler için İngilizce öğretmenlerimizden yardım alabiliyorken, Ortadoğu’dan gelen velilerle iletişim kurmak çok zor oluyor. Öğrenciler bir zaman sonra Türkçe öğrenmiş oluyorlar ve aileleri ile aramızda aracı oluyorlar (Y3).”

“Velilere ulaşmak bizim için zor. Ulaşabildiğimiz de Türkçe bilmedikleri için anlayamıyoruz, öğrenciler yardımcı oluyor (Y4).”

“Öğrencilerin babaları çalıştığı için daha çok anneler ilgileniyor. Bu yüzden onlara derdimizi daha iyi anlatabilmek için bazen dil öğretmenlerimizden yardım alıyoruz, öğrenci dil konusunda gelişim gösterdiyse eğer anneye aramızdaki iletişimi sağlıyor (Y6).”

Okul yöneticileri, öğrenci velileri ile yaşadıkları dil ve iletişim problemlerini öğretmenler ve öğrenciler yardımıyla çözmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

4.36.2.' den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, dil bilmeyen velilerle iletişim problemlerinin çözümü için çeviri programlarından yararlandıklarını belirtmişlerdir (16,7). Bu konudaki yönetici görüşü şu şekildedir:

“Dil problemleri var. Çeviri programlarıyla halletmeye çalışıyoruz. Özellikle Arap ülkelerinden gelen velilerle. Türki Cumhuriyetlerden gelen velilerle bu sorunu yaşamıyoruz pek (Y5).”

Okul yöneticileri, öğrenci velileriyle yaşadıkları dil ve iletişim problemlerinin çözümü için çeviri programlarından yararlandıklarını dile getirmişlerdir.

Okul yöneticileri, öğrenci velileriyle yaşadığınız güçlüklerin dil yetersizliğine bağlı iletişim problemleri olduğunu belirtmişlerdir. Anne ve babanın farklı uyruklardan olduğu ailelerde -özellikle annenin- Türkçe anlama ve konuşmada yetersiz olduğunu ve bu yüzden iletişim kuramadıklarını, Ortadoğu'dan gelen ailelerde de dil problemlerinden ötürü zorluklar yaşadığını belirtmişlerdir. Velilerle ilgili dil problemlerinin çözümüne yönelik olarak ise yabancı dil öğretmenleri ile Türkçeyi belli bir seviyede öğrenmiş öğrencilerden ve de çeviri programlarından yardım alarak çözdüklerini belirtmişlerdir.

4.D.3. Okul İdaresinin, Öğrencilerin Başarı Profiline İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin başarı profili nasıldır? sorusu sorulmuştur. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre, öğrencilerin başarılı olabilmesi için birtakım şartların yerine gelmesi gerekmektedir. Okul yöneticilerinin belirttiği şartlar, Tablo 4.37.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.37. Okul Yöneticilerine Göre Öğrencilerin Başarı Profili

Şartlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	F	%
1.Dil yeterliliği	✓		✓		✓	✓	4	66,8
2.Aile yapısı	✓	✓			✓	✓	4	66,8

4.37.1.' den elde edilen bulgulara göre, yöneticiler, öğrencilerin dil problemini çözdükten sonra başarıya ulaşabildiklerini belirtmişlerdir (%66,8). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Dil sorununu aştıktan sonra sorun yok. Diğer öğrenciler gibi başarılı oluyorlar (Y1).”

“Avrupa’dan gelenler ve Orta Asya’dan gelen öğrenciler dil bildikleri takdirde daha başarılı oluyorlar ve çabuk öğreniyorlar (Y3).”

“Dil sorunu yaşamayan öğrenciler genelde başarılı oluyorlar. Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler ile Akraba Topluluklarından gelen öğrenciler için aynı (Y5).”

“Öğrencilerin büyük çoğunluğu dil konusunda sıkıntı yaşadıkları için başarıları da ona göre oluyor. Zamanla dil sorunu aşıldıkça doğal olarak başarı puanları da yükselmeye başlıyor (Y6).”

Okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin, dil problemlerini çözdükten sonra başarı profilini yakaladıklarını belirtmişlerdir.

4.37.2.’ den elde edilen bulgulara göre, yöneticiler, öğrencilerin başarılı olabilmeleri için ailelerinin destek olmaları gerektiğini belirtmişlerdir (%66,8). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir.

“Bizim okulda farklı uyruklardan öğrenci ve velileri var. Velilerimiz arasında ülkesinde sorun yaşayan insanlarda var. Sorun yaşayıp geldikleri için ya da suça karıştıkları için genelde dışarıya karşı kapalı oluyorlar. Bu durum öğrencilerinde dışarıya karşı kapalı bir tavır sergilemesine neden oluyor. Tabii bu da öğrencinin ders başarısını olumsuz etkiliyor. Bu durumu aşabildiğimiz zaman öğrenci başarılı bir performans sergileyebiliyor (Y1).”

“Veliler gayet ılımlı. Hiçbir güçlük yaşamıyoruz. İtiraz etmezler, söyleneni yaparlar. Toplantılara katılırlar. Bizim velilere göre daha disiplinliler. Dolayısıyla öğrencilerimizde başarılı oluyorlar. Daha çok sayısal derslerde iyiler. İranlı bir öğrencimiz çok iyi mesela, çok şaşırdım (Y2).”

“Öğrencilerin aile yapıları çok önemli. Ülkemize göç etme sebepleri başarıyı da etkiliyor. Savaştan ya da ülkesindeki problemlerden kaçan velilerin öğrencileri başarısız olurken sosyoekonomik durumu iyi olanlar, iş nedeniyle ülkemize gelen velililerin öğrencileri başarılı oluyor (Y5).”

Ailelerin sosyoekonomik durumlarının iyi olmaması öğrenciye de yansıyor. Öğrenci bazı şeylerden eksik kaldığı için başarılı olamıyor. (Y6).”

Okul yöneticileri, öğrencilerin başarılı olmasındaki şartlardan birinin de aile durum ve yapısına bağlı olduğunu belirtmişlerdir.

Okul yöneticileri, öğrencilerin dil problemlerini çözdükleri takdirde okuldaki diğer öğrenciler gibi başarılı olduklarını, aile yapılarının ve ailelerin göç etme nedenlerinin de öğrencinin başarısını olumlu ya da olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

4.D.4. Okul İdaresinin, Öğrenci Velilerinin Okulla İlişkilerine İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin veli- okul ilişkisi nasıldır? diye sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.38.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.38. Okul Yöneticilerine Göre Veli- Okul İlişkisi

Veli-Okul İlişkisi	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	F	%
1.İlgi		✓	✓		✓	✓	4	66,8
2.İletişim sorunu	✓			✓		✓	3	50

4.38.1.' den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, öğrenci velilerinin okul ile ilgili olduklarını dile getirmişlerdir (%66,8). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Velilerimiz sıklıkla gelirler, okula karşı ilgilidirler. Toplantı olmasa da gelirler, geldiklerinde de bizi görürler (Y2).”

“Başarılı öğrencilerin velileri ilgili iken başarısız öğrenci velileri ise çok ilgili değiller (Y3).”

“Veliler genelde okula karşı sıcaklar. Bir problem yaşamıyoruz. Öğretmen ve idareye karşı saygılı davranırlar (Y5).”

“Velilerimizin büyük bir kısmı okula karşı ilgisiz iken geriye kalan küçük bir kısmı ise ilgilidir. İlgisiz olan velilerle ne kadar iletişime geçmeye çalışsak da okula getiremiyoruz. Fakat ilgili olan kısım veli toplantısı olmadığı zamanlarda bile okula gelirler (Y6).”

Okul yöneticileri, öğrenci velilerinin okula karşı genelde ilgili olduklarını, okula gelip okul idaresiyle görüştiklerini ve saygılı davrandıklarını belirtmişlerdir.

4.38.2.'den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, öğrenci velileri ile okul ilişkisini, iletişim kurma sorunları olduğu şeklinde olduğunu dile getirmişlerdir (%50). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Baba Türk anne farklı bir uyruk olunca anneye iletişime kurmak zor oluyor. Bazılarıyla hiç iletişim kuramıyoruz. Kapalı insanlar oluyor genelde (Y1).”

“Anneye iletişim kurmaya çalışıyoruz ama Türkçe bilmiyorlar. Ulaşabilirsek babayla çözmeye çalışıyoruz. Anne dâhil olmak istiyor ama Türkçe yetersizliğinden ötürü olamıyor (Y4).”

“ Babadan çok anneye iletişime geçiyoruz. Bazı annelerde dil konusunda sorun yaşadığı için iletişim kurmakta zorlanıyoruz (Y6).”

Okul yöneticileri, öğrenci velileri ile okul ilişkisinin iletişim konusunda sorunlu olduğunu belirtmişlerdir.

Okul yöneticileri, veli- okul ilişkisini, velilerin okula karşı ilgili olduklarını okula gelip gittiklerini ve öğretmen- idareye karşı saygılı olduklarını belirtirken bazı öğrenci velilerinin ise okul ile iletişim kurmada sorunlar yaşadığını belirtmişlerdir.

4.D.5. Okul İdaresinin, Okul İklimi İçinde Farklı Kültürlere Sahip Bu Öğrencilerin Bulunmasının Avantajlarına İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, okul iklimi içinde farklı kültürlere sahip öğrencilerin bulunmasının avantajları nelerdir? sorusu sorulmuş ve elde edilen bulgular, Tablo 4.39.’ da gösterilmiştir.

Tablo 4.39. Farklı Kültüre Ait Öğrencilerin Bulunmasının Avantajları

Avantajlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	F	%
1.Farklı kültürleri tanıma		✓	✓	✓		✓	4	66,8
2.Rol model olma			✓	✓	✓		3	50
3.Etkileşim				✓	✓	✓	3	50
4.Empati		✓					1	16,7
5.Hoşgörü	✓						1	16,7

4.39.1.’ den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okulda bulunmasının, kendi öğrencilerinin farklı kültürleri tanıma açısından fırsat olduğunu dile getirmişlerdir (%66,8). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Var tabii. Örneğin bir öğrenci kendi kültürüne ait bir yemek yaptı kermeste. Onları tanımış oluyoruz (Y2).”

“... Farklı kültürlerin tanıtımını yapıyorlar sınıflarında. Kendi ülkeleriyle paylaşımlar yapıyorlar illaki (Y3).”

“Kültür açısından bizim öğrencilerin onlardan aldıkları bilgiler var, onları tanımaya çalışıyorlar (Y4).”

“Evet var. Kendi yaşadıkları ülkeye ait olan gelenek ve görenekler hakkında paylaşımlarda bulunuyorlar (Y6).”

Okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okulda olmalarının farklı kültürleri tanıma açısından avantaj olduğunu belirtmişlerdir.

4.39.2.’ den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri okul içinde Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin olmasının, rol model açısından avantaj olduğunu dile getirmişlerdir (%50). Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Farklı kültürlerden gelip başarılı olan öğrencilerin, okulumuzda kendi öğrencilerimize pozitif yansıması var. Farklı bir dil öğrenip başarılı olunabiliyor. Bunun imajını çiziyorlar burada başarısız öğrenciler için (Y3).”

“... Bu tarz öğrencilerin, bizim öğrenciler üzerinde olumsuz bir etkisi yok. Bazı öğrencilerimiz üzerinde, İngilizce dil gelişimine olumlu katkılar sağladıklarını gördüm (Y4).”

“Bana göre var. Nedeni kendi anadillerinin yanında 2. bir dil biliyorlar. Belli bir seviyenin üstünde olan öğrenciler için söylüyorum. Kendi öğrencilerimizden çok daha iyi İngilizce biliyorlar. 6. sınıf öğrencisi mesela. Anadilinin yanında İngilizce bir de Türkçe öğreniyor. Bu bizim öğrenciler için örnek olacaktır (Y5).”

Okul yöneticileri Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okullarında kendi öğrencileri için rol model oluşturduğunu kendi öğrencilerinin yabancı dil öğrenimine ve okul başarısına olumlu katkıları olduklarını belirtmişlerdir.

4.39.3.’ den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticilerinin Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin avantajlarından birinin de etkileşim olduğunu belirtmişlerdir (%50). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“... Okulumuzda bu tarz öğrencilerin olması öğrenciler arasında etkileşime yol açıyor. Merak ediyorlar (Y4).”

“Bizim öğrencilerimizin farklı bir kültür ve farklı ülkelerden gelen öğrencilerle arkadaşlık kurmaları farklı bir deneyim yaşamalarına ve etkileşim içinde olmalarına sebep oluyor (Y5).”

“Farklı ülkelerden geldikleri için bizim öğrencilerimiz üzerinde merak uyandırıyorlar. Onlarla arkadaşlık kurmak ve onları tanımak istiyorlar (Y6).”

Okul yöneticilerinin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okullarında bulunmalarının, öğrencilerin etkileşim içinde olmalarına yol açtıkları için avantaj oluşturduğunu belirtmişlerdir.

4.39.4.’ den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okullarında bulunmasının empati yeteneğini geliştirdiğini belirtmişlerdir (16,7). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“... Öğrencilerin empati yeteneği geliyor (Y2).”

Okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okullarında bulunmalarının, öğrencilerin empati yeteneğinin gelişimine olumlu etkisi olduğunu dile getirmişlerdir.

4.39.5.’ ten elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okullarında bulunmasının öğrencilerde hoşgörünün gelişimine etkisi olduğunu belirtmişlerdir (%16,7). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Avantaja dönüştürülecek bir konu ama biz bunu yapamıyoruz. Dezavantaj olarak düşünüyoruz. Farklı bir kültür, farklı bir dil. Farklılıklara saygı hoşgörü açısından avantaja dönüştürülebilir aslında. Aşılması gerek (Y1).”

Okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okullarında bulunmalarının, öğrenciler için hoşgörü kültürünün kazanılabileceği bir avantaj olduğu belirtilmiştir.

Okul yöneticileri, okullarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunmasının kendi öğrencileri için bir avantaj olduğunu belirtmişlerdir. Okul yöneticilerine göre bu avantajlar; farklı kültürleri tanıma, öğrenciler için rol model olma, öğrencilerin etkileşim içinde olmaları ve öğrencilerde empati ve hoşgörü anlayışının gelişmesidir.

4.D.6. Okul İdaresinin, Öğrencilerin Uyum Sorunlarının Çözümü ve Okula İntibaklarının Sağlanmasına İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin uyum sorunlarının çözümü ve okula uyumlarının sağlanması hakkında, soru sorulmuştur ve elde edilen bulgular, Tablo 4.40.' da gösterilmiştir.

Tablo 4.40. Öğrencilerin Uyum Sorununun Çözümü

Çözümler	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	F	%
1. Rehberlik servisine yönlendirme			✓	✓		✓	3	50
2.Kapsayıcı eğitim	✓				✓		2	33,4
3.Uyum sınıfları			✓				1	16,7
4.Ev ziyaretleri	✓						1	16,7

4.40.1.' den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okula uyum sorunlarının çözümü için rehberlik servisi ile çalıştıklarını belirtmiştir (%50). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“ Rehberlik öğretmenlerimiz öğrenci ve velileriyle görüşmeler yaparak öğrencilere psikososyal destekte bulunmaya çalışıyorlar, öğrencilerin katılımı oranında (Y3). ”

“Yaşadığımız sorunlar yok denecek kadar çok az. Herhangi bir sorun olduğunda da Rehber öğretmenimizle olayı çözmeye çalışıyoruz. Bizim velilerimiz genelde uyumlu oluyorlar (Y4). ”

“Rehberlik servisimizde düzenli olarak öğrencilerimizle ilgili gerekli çalışmalar yapılmaktadır (Y6). ”

Okul yöneticileri, öğrenci ve velilerine yönelik rehberlik çalışmalarıyla öğrencilerin okula uyum sorunlarını çözmeye çalıştıklarını belirtmiştir.

4.40.2.' den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okula uyum sorunlarının çözümü için yapılanlardan birinin ‘Kapsayıcı Eğitim’ adı verilen eğitim süreci olduğunu belirtmişlerdir (%33,4). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Biz bu süreçte, Milli eğitim tarafından eğitimi de verilen Kapsayıcı eğitim sürecine göre öğrencilerin uyum sorunlarını çözmeye ve öğrencilerin okula katılımını sağlamaya çalışıyoruz (Y1). ”

“Biz özel bir çalışma yapmıyoruz. Her şey doğal ortamında kendiliğinden geliyor. Sen farklısın, sen yabancısın tarzı bir yaklaşımda bulunmuyoruz. Ötekileştirmeden kendi içimizde doğal ortamında uyum sağlamasına çabalıyoruz. Kapsayıcı eğitim dediğimiz eğitim ortamına sokmaya çalışıyoruz (Y5).”

Okul yöneticileri, öğrencilerin okul ortamına uyumlarını sağlamak amacıyla ‘Kapsayıcı Eğitim’ adı verilen bir eğitim ortamı sunmaya çalıştıklarını belirtmiştir.

4.40.3.’ den elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okula uyum sorunlarının çözümü için uyum sınıfları açtıklarını belirtmiştir (%16,7). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Milli eğitim tarafından okullarda uyum sınıfları açılması istendi. Bu uyum sınıflarında çocuklara daha sade müfredat ve dil kazanımı verildi. Bu uygulama bir nebze de olsa öğrencilerin akranlarına yakınlaşmasını sağladı (Y3).”

Okul yöneticileri, öğrencilerin okula uyumlarını sağlamak amacıyla okullarında uyum sınıfları açtıklarını belirtmiştir.

4.40.4.’ ten elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okula uyum sorunlarının çözümü için veli ziyaretleri gerçekleştirdiklerini belirtmiştir (16,7). Bu konudaki yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Biz uyum sorunu olan öğrencilerimizin kendi öğrencilerimizde de aynı şekilde dersine giren öğretmenlerimizle velilerini evlerinde ziyaret etmeye çalışıyoruz (Y1).”

Okul yöneticileri, öğrencilerin uyum sorunlarının çözmek amacıyla veli ziyaretleri gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

Okul yöneticileri, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okula uyum sorunlarının çözümü için Kapsayıcı eğitim sürecini uyguladıklarını, öğrencilerin rehberlik servisine yönlendirilmesi, okullarda uyum sınıflarının açılması ve velilere ev ziyaretleri gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

4.D.7. Okul İdaresinin, Öğrencilerin Yaşadığı Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerle ilgili olarak yaşanan sorunlarının çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir? sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular ve yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Yaşanan sorunlardan bir tanesi, hiçbir okul idarecisi bu öğrencileri okula kaydetmek istemiyor. Bu konuyla ilgili eğitim verilmeli idareci ve öğretmenlere. Dışlanmamalı bu öğrenciler. Problemi savuşturuyoruz sadece. Toplumsal olarak da önyargılarımız var. Toplumsal eğitim verilmeli, kamu spotları gibi. Devlete de çok iş düşüyor. Son çare olarak Türkiye’ye gelmiş bu insanlar, onları anlamak lazım (Y1).”

Okul yöneticisi, ülkemize göç etmiş bu insanlara karşı toplum olarak önyargılar olduğunu aynı önyargılı tutumların okul yöneticilerinde de görüldüğünü belirtmiş ve çözüm olarak da bu önyargıların kırılması gerektiğini, önyargılara karşı toplumsal bilinçlenmenin sağlanması ve buna yönelik eğitimlerin olması gerektiğini belirtmiştir:

“Ortadoğu ülkelerinden gelen sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerde sorunlar yaşanıyor genelde. Bu çocukların ülkelerinden geldikleri gibi normal bir okula verilmesi çok yanlış. Bundan önce bir hazırlık süreci olmalı. Bunun bir merkezi olup oradan onay aldıktan sonra normal okullara katılımı sağlanmalı. Kalabalık sınıf ortamlarında 10- 15 öğrenciye özel olarak eğitim sağlanamıyor (Y3).”

Okul yöneticisi, özellikle Ortadoğu ülkelerinden gelen öğrenci ve velileriyle sorunlar yaşandığını belirtmiştir. Bu sorunun da öğrencilerin ülkelerinden geldiği gibi herhangi bir hazırlığı olmadan doğrudan sınıf ortamlarına verilmesi olduğu dile getirilmiştir. Çözüm olarak ise bu öğrencilerin öncesinde Türkiye’deki okul ve sınıf ortamlarına uyum sağlayabileceği kadar bir ön eğitimden geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

“İlk etapta dil sorunu yaşıyoruz. Bu yaklaşık 4-5 ay ay sonra ortadan kalkıyor ama bu süreçte de bizi çok yoruyor. Çözüm olarak Milli Eğitim Müdürlükleri’nde bunun için bir masa oluşturulabilir. Öğrencinin kaydı esnasında da MEB tarafından bir cetvel oluşturulabilir öğrencilerin sınıf düzeyini belirlemek için. İdarecilere neler yapılması gerektiği ile ilgili seminerler verilebilir (Y5).”

“Öncelikle öğrencilerin dil sorununun kesin olarak çözülmesi gerekmektedir. İletişim tam olarak sağlanamadığı durumlarda yol kat edebilmek zor olmaktadır (Y6).”

Okul yöneticileri, öğrenci ve velilerle dil problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir. Çözüm olarak ise Milli Eğitim Müdürlükleri’nde dil probleminin çözümüne yönelik bir masa oluşturulabileceği belirtilmiştir. Öğrencilerin kaydı esnasında da denklik bilgileri ile yetersizlikler olduğu ve bunun sınıf düzeyini belirlemede sorun oluşturduğu belirtilmiş ve çözüm önerisi olarak da Milli Eğitim Bakanlığının belirlediği kıstaslara göre bir cetvel oluşturulması gerektiği dile getirilmiştir.

4.D.8. Okul İdaresinin, Öğrencilerle İlgili Eklemek İstediklerine İlişkin Görüşleri

Okul yöneticilerine, eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı, sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular ve yönetici görüşleri şu şekildedir:

“Okullarımızda farklı öğrencilerin olması bana göre olumlu bir şey. Bir zenginlik diyebilirim. Öğrenciler yurtdışına gitmeden farklı kültürleri tanımış oluyorlar. Aileler de aynı şekilde. Olaylara farklı bir yönden bakabiliyoruz (Y2).”

Okul yöneticisi, okullarında farklı uyruklardan öğrencilerinin bulunmasının öğrencileri için kültürel bir zenginlik olduğunu belirtmiştir.

“Bu öğrencilere güzel mesajlar verildiği takdir de ülkemize katkı sağlayacaklardır. Ülkelerine geri dönseler bile ülkemizin tanıtımını yapacakları için yine kazançlı olacağız. O yüzden üzerinde durulması gereken bir şey ama yeterince eğilemiyoruz ne yazık ki (Y3).”

Okul yöneticisi, farklı uyruklardan öğrencilerin ülkemizde bulunmalarının eğer doğru politikalar uygulanırsa bizim için geri dönüşü olumlu olabileceğini belirtmiştir.

“Bu öğrencilerle bizim öğrencilerimizi –özellikle- yaz kamplarında bir araya getirmeliyiz. Bunu okul ortamında değil de okul dışında bir yerlerde yapılması gerekir. Bu çocuklarımız arasında kültür alış verişini sağlayacaktır. Yabancı uyruklu öğrencilerin kaynaşmasını sağlayacaktır (Y5).”

Okul yöneticisi farklı uyruklara sahip öğrencilerle kendi öğrencilerimizin kaynaşmasını sağlamak ve kültürel etkileşim olması için okul dışı ortamlarda öğrencilerin bir arada olabileceği etkinliklerin yapılması gerektiğini dile getirmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Öğrencilerin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Sonuç

Öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre, öğrenciler aileleri ile birlikte, Antalya'ya 2010 ile 2019 yılları arasında gelmiş olup 2017 ve 2018 yılları yerleşmenin en fazla olduğu zamandır.

Öğrenciler, Antalya'ya ekonomik nedenlerle geldikleri görülürken Antalya'nın çekici bir şehir olması, Antalya'nın iklim koşulları, göç ettiği yerde yaşadıkları sorunlar, ailevi nedenler, eğitim ve sağlık gibi nedenlerden ötürü de Antalya'ya yerleştikleri saptanmıştır. Bozan (2014), çalışmasında öğrencilerin göç etme nedenlerinin ekonomik- iş bulma, eğitim, ailevi nedenler olduğunu belirtmesi bizim çalışmamızla örtüşmektedir.

Öğrencilerin Antalya'da karşılaştığı problemlerin en başında dil ile ilgili problemler yaşadıkları görülmüştür. Bunun yanında arkadaş çevresi ile iklim ortamına uyumda problem yaşayan öğrenciler görülürken kültürel anlamda da yeme- içme, selamlaşma ve yazı konusunda problem yaşayan öğrenciler de belirlenmiştir. Bir öğrenci de bürokratik işlemlerden ötürü problem yaşadığı saptanmıştır. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında öğrencilerin dil ile ilgili problemler yaşaması, Sarıahmetoğlu (2019), Güngör ve Şenel (2018), Alpaslan (2019)' ın çalışmaları ile örtüşmektedir.

Öğrenciler, elde edilen bulgulara göre, sosyokültürel alanda bir takım güçlükler yaşamışlardır. Öğrencileri yaşadıkları güçlüklerin, trafikten ve buldukları yere uzak olduğundan dolayı sosyal faaliyetlere katılamamak, iletişim kurmakta zorlanmak, ayrımcılık- dışlanma ve önyargı gibi psikososyal sorunlar ile karşılaşmak, çevresel ve kültürel güçlükler olduğu saptanmıştır.

Öğrenciler, okul ortamlarından ve öğretmenlerinin kendilerine karşı olumlu yaklaşımlarından ötürü memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Araştırmamızın bu bulguları Sarıahmetoğlu (2019)' nun çalışmasıyla kesişmektedir.

Öğrencilerin sınıf arkadaşları ile yaşadıkları problemlerin disiplin problemleri olduğu görülmüştür. Öğrenciler disiplin anlamında yaşadıkları sorunların fiziksel anlamda kavga

etmek, tartışmak şeklinde olduğunu belirtirlerken yaklaşım olarak ise kıskançlık ve dışlama şeklinde de olduğunu belirtmişlerdir. Sınıf arkadaşlarıyla dil konusunda da sorun yaşayan öğrenciler de olmuştur. Duygu (2016), Delen (2018), Sarıahmetoğlu (2019) çalışmalarında öğrencilerin arkadaşlarıyla sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler, şimdiki arkadaş çevresi ile geldikleri ülkedeki arkadaş çevresi arasında farklar olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilere göre, yakın- eğlenceli ve paylaşımcı şeklinde şimdiki arkadaş çevresi lehine farklar olduğu saptanırken olumsuz davranışlar, ayrımcılık ve dışlanma şeklinde de şimdiki arkadaş çevresinin aleyhine farklar olduğu saptanmıştır. Her iki arkadaş çevresi için 'fark yok' diyen öğrenciler de olmuştur.

Öğrencilerin sınıflarında eğitimle ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin olarak dil ile ilgili sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Dil ile ilgili sorun yaşayan öğrenciler dersleri anlayamadıklarını dile getirmişlerdir. Dil ile ilgili sorun yaşayan öğrencilerin çoğunluğunu Akkraba Topluluklara ait öğrencilerden Arap kökenli öğrencilerin oluşturduğu saptanmıştır. Öğrencilerin bir kısmı sınıf arkadaşlarının dersteki olumsuz davranışlarından ötürü de problemler yaşadıkları dile görülmüştür. Duygu (2016) ve Sarıahmetoğlu çalışmalarında öğrencilerin Türkçeyi bilmedikleri için sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Öğrenciler, okul başarıları ve eğitimleri ile ilgili olarak ise ailelerinden derslerinde yardımcı olmalarını ve materyal temin etmelerini istediklerini belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler ailelerinin kendilerini ödüllendirmesini isterken bazı öğrenciler ise ailelerinin kendilerine dil konusunda yardımcı olmalarını istediklerini belirtmiştir. Bir öğrenci ise ailesinin kendisini özel okula göndermesini istediğini belirtmiştir. Duygu (2016), çalışmasında Türkçeyi az bilen ya da bilmeyen ailelerin çocuklarına derslerinde yardımcı olamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Sarıahmetoğlu (2019), çalışmasında yabancı uyruklu öğrencilerin ailelerinden kısıtlı da olsa destek alabildiği sonucuna ulaşmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin ailelerinin de dil ile ilgili problemler yaşamaları ve bu yüzden çocuklarına bazı derslerde yardım edememeleri bizim çalışmamızla örtüşmektedir.

Öğrencilerin öğretmenleri ile iletişimlerinin olumlu olduğu, öğretmenlerinin kendilerine iyi davrandıkları ve yardımcı oldukları görülürken öğrencilerin bazıları öğretmenleri ile ders içi etkinlikler yaptıklarını bazıları ise ders dışı etkinlikler yaptıklarını dile getirmişlerdir.

Öğrencilerin okullarında katıldıkları faaliyetlerin sportif faaliyetler (futbol- voleybol- basketbol) ile sanatsal faaliyetler olduğu (müzik- resim- drama- şiir) görülmüştür. Faaliyetlere katılmayan ya da katılamayan öğrenciler olduğu da görülmüş ve bunun nedeni olarak da

derslerinden geri kalmak istemedikleri, sınavlara hazırlanmaya çalıştıkları, faaliyetlere ilgi duymadıkları ve sportif faaliyetler ile ilgili seçmelerde yetenekli bulunmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılması ve bu konuda herhangi bir ayrımcılığa uğramaması ile ilgili sonuçlar Sarıahmetoğlu (2019) ve Duygu (2016)' nun çalışmalarıyla örtüşmektedir.

Öğrencilerin kendilerini herhangi bir şeye benzetmesini istendiğinde cevap olarak gelecekte sahip olmak istedikleri meslek üyelerine, özellikleri gereği hayvanlar ile cansız varlıklara ve tarihi kişilikler ile fantastik kahramanlara benzettikleri görülmüştür.

Öğrenciler eklemek istediği herhangi bir şey olarak ise, Antalya'yı sevdiklerini dile getirirken kendilerine karşı olumsuz tavırlardan ötürü de rahatsız oldukları görülmüştür.

Özet olarak öğrenciler, sosyal hayatlarında ve okulda dil ile ilgili problemler yaşarken ayrımcılığa uğradığını, dışlandığını söyleyen öğrenci sayısı çok azdır. Öğrenciler okul ortamlarından ve öğretmenlerinden memnun olduklarını dile getirirken arkadaş çevresi ile ilgili olarak sorun yaşayan öğrenci sayısı da azdır. Öğrenciler okullarında sosyal faaliyetlere katılım konusunda da herhangi bir ayrımcılığa uğradıklarından bahsetmemişlerdir.

5.1.2. Öğrenci Velilerinin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Sonuç

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulguların sonuçlarına göre, velilerin çalışma ve iş kurma gibi ekonomik nedenlerle Antalya'ya geldiklerini belirtmişlerdir. Veliler, aile kurma ya da eşlerden birinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması sebebine bağlı olarak da Antalya'ya geldiklerini belirtmişlerdir. Ailevi nedenlere ve ekonomik nedenlere bağlı olarak gelenler daha çok Türki Cumhuriyetlerden olurken ülkelerinde yaşadıkları bir takım problemlerden ötürü gelen veliler, Iraklı ve Pakistanlı veliler olmuştur. Velilerin Antalya'ya gelmelerinin bir diğer nedeni ise Antalya'nın çekiciliği, sağlık ve eğitim imkânlarıdır. Velilerin büyük çoğunluğu Antalya'da yaşamaktan mutlu olduklarını dile getirmişlerdir. Alan yazın çalışmaları incelendiğinde Bozan'ın (2014) çalışmasında da velilerin göç etme sebepleri arasında ekonomik sebepler olduğu görülmüştür ve bizim çalışmamızla örtüşmektedir.

Veliler, Antalya'nın imkânlarından yararlandıklarını dile getirirken dil, iş bulma, iklim, pahalılık, sosyal yaşam ve çalışma şartları gibi konularda güçlükler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Duygu'nun (2016) çalışmasının sonuçlarına göre ise Türkçe'nin zor olması ve sağlık sisteminin pahalı olması gibi sonuçlar bizim araştırmamızın sonuçlarıyla kesişmektedir.

Veliler, Türk kültürü ile kendi kültürleri arasında dil, gelenek, yeme- içme ve kullanılan kelimeler konusunda benzerlikler olduğu dile getirmişlerdir. Aynı şekilde dil, gelenek, yazı ve yemek gibi konularda farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir.

Veliler, Antalya’da katıldıkları sosyal etkinlikler içinde en fazla sinema yer alırken az sayıda da olsa sırasıyla düğünlere, akraba toplantılarına, kitap fuarına ve bayram etkinliklerine katıldıkları da görülmüştür. Duygu’nun (2016) çalışmasının sonuçlarına göre veliler sosyokültürel etkinliklere katılımlarını yetersiz ve seyrek düzeyde diye belirtmişlerdir.

Velilerin evlerinde kullandıkları medya araçlarının dili olarak en çok Türkçeyi tercih ettikleri görülmüştür. Türkçenin yanında bildikleri bir diğer dili olan İngilizce, Rusça Arapça, Farsça ve Almancayı da kullandıklarını da belirtmişlerdir.

Velilerin Antalya’da yaşadığı problem olarak bürokratik problemler yaşadıkları görülmüştür. Sürekli evrak temin etmek zorunda kalmaları, resmi kurumlardaki işlemlerinin çözülememesi yaşadıkları bürokratik problemlerdir. Bürokratik problemin yanı sıra Antalya’nın pahalı bir yer olduğunu düşünen velilerin olduğu görülmüştür. Az sayıda da olsa dil, yalnızlık, dolandırıcılık ve adaletsizlik gibi durumlardan dolayı problem yaşayan veliler de vardır. Duygu (2016)’nun çalışmasına göre, yabancı uyruklu öğrencilerin velileri, Türkiye’de sağlık sisteminin pahalı ve kötü olması, oturma ve çalışma izni gibi konularda problemler yaşanması, Türklerin randevularına dikkat etmeyip disiplinsiz ve sorumsuz olmaları, Türkçe’nin zor olması ve trafikte sorunlar yaşamaları gibi sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Velilerin, çocuklarını, buldukları okula gönderme sebebi ile ilgili bulgular yorumlandığında velilerin büyük bir kısmının evlerine yakın olan okulu tercih ettiği görülmüştür. Okul türü ve eğitim kalitesi ile tavsiye üzerine de buldukları okulun tercih edilme sebepleri arasında yer almıştır. Velilerin eve yakın olması nedeniyle çocuklarını buldukları okula gönderme isteği Duygu’nun (2016) çalışmasıyla da örtüşmektedir.

Veliler, çocuklarının akademik başarılarını değerlendirirken başarılı ve orta derecede başarılı diye nitelendirdikleri görülmüştür. Çocuklarının dil problemlerinden ötürü de akademik anlamda sorun yaşadıklarını belirten veliler vardır.

Veliler, çocuklarının okulda yaşadığı problemler ile ilgili görüşleri yorumlandığında dil problemi yaşadıkları görülmüştür. Bunun yanında az sayıda da olsa kıskançlık, alay edilme, dışlanma ve argo sözler duymak zorunda kalma gibi sorunlardan bahseden veliler olmuştur.

Velilerin tamamı, çocuklarının bir problem yaşadıklarında kendileriyle paylaştıklarını belirtmişlerdir.

Veliler, çocuklarının eğitiminde karşılaştığı sorunlarla ilgili görüşleri yorumlandığında çocuklarının dil problemlerinden ötürü dersleri anlamakta zorluk çektikleri görülmüştür. Bunun yanında iletişim sorunu yaşayan, okulun fiziksel koşullarını yetersiz bulan velilerinde olduğu görülmüştür.

Velilerin bir kısmına göre okulda verilen eğitimin yeterli olmadığı, dil eğitiminin yetersiz olduğu ve eğitimin pratikten çok ezbere dayalı olduğu görülmüştür. Eğitimi yeterli bulan veli sayısı (%80), yeterli bulmayanlara (%20) göre fazladır ve bu sonuç Duygu'nun (2016) çalışmasının sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Veli görüşlerine göre öğrencilerin öğretmenleri ve okul idaresi ile iletişimi konusunda sorun yaşamadıkları görülmüştür. Velilerin okul idaresi ve öğretmenleriyle rahat iletişim kurabildikleri sonucu Duygu'nun (2016) çalışmasıyla da kesişmektedir.

Velilere göre öğrenciler, voleybol, futbol, basketbol gibi sportif faaliyetlere, resim, müzik, şiir, tiyatro gibi sanatsal faaliyetlere ve gösterilere katılmıştır.

Velilerin görüşlerine göre, çocukların arkadaş çevresi sınıf ve arkadaş çevresinden oluştuğu görülmüştür.

Veli görüşlerine göre, çocuklar velileri ile okul dışı ortamda Türkçe kullanmakta olduğu görüşülmüştür. Türkçesi olmayan velilerin çocukları ile iletişimi kendi dillerinde sağlamaya çalıştıkları görülmüştür. Duygu'nun (2016) çalışmasının sonuçlarına göre de veliler evlerinde çocuklarıyla kendi anadillerinde iletişim kurmaktadır. Bizim çalışmamızda yer alan Akriba Topluluk diye nitelendirdiğimiz Arap ülkelerinden, İran, Afganistan ve Pakistan'dan gelen velilerde çocuklarıyla evlerinde iletişim dili olarak anadillerini kullanmakta ve bizim çalışmamızla örtüşmektedir.

Velilerin okula, veli toplantıları zamanında gittikleri, öğretmen ve idarecilerle rahat bir şekilde iletişim kurabildikleri görülmüştür. Velilerin toplantıdan toplantıya okulu ziyaret etmeleri okul idaresi ve öğretmenlerle seyrek görüşmeleri sonucu Duygu'nu (2016) çalışmasının sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Veliler, öğretmen ve idarecilerden çocukların eğitimi ile ilgili olarak daha fazla ilgilenmelerini istediklerini belirtmişlerdir.

Özet olarak öğrenci velilerine göre, öğrenciler, münferit durumlar haricinde sorunlar yaşamaz iken eğitim durumları ile ilgili olarak dil konusunda ve dile bağlı akademik başarı konusunda sorunlar yaşamaktadırlar.

5.1.3. Öğretmenlerin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Sonuç

Araştırma bulgularına bakıldığında öğretmenlerin, sınıflarında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin bulunması konusunda olumlu düşündükleri görülmüştür. Öğrenciler kültürel olarak birbirlerini tanıma, kültürlerinin benzer ve farklı yanlarını fark etme etkileşime girme imkânı buldukları sonucu saptanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler, sınıflarında bu öğrencilerin bulunmasını bir zenginlik, farklılık olarak görürken empati duygusunun gelişimine katkı sağladıkları ve ders için canlı kaynak niteliğinde oldukları saptanmıştır. Alan yazın çalışmalarına baktığımızda ise, Duygu (2016), öğretmenler açısından farklı kültürlelere sahip olan öğrencilerin sınıf ortamında bulunmasının bir avantaj olduğunu, birlikte yaşama duygusunu güçlendirdiğini, kültürel çeşitliliği ve zenginliği olduğunu saptamıştır. İmamoğlu ve Çalışkan (2017) ise çalışmalarında öğretmenler açısından, sınıf ortamında yabancı uyruklu öğrencilerin bulunmasının olumlu bir durum olduğunu saptamışlardır. Tosun, Yorulmaz, Tekin ve Yıldız (2018)'in çalışmasına göre, öğretmenler, farklı kültürden öğrencilerin bir arada bulunmasını, farklı kültürlerin birbirlerini tanıması, tanışıp kaynaşma, öğrencilerin diğer ülkelerden haberdar olmalarını sağlama ve kültürel zenginlik olarak değerlendirmişlerdir.

Öğretmenlere göre bu öğrenciler dil ve iletişim konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Öğrenciler duruma göre sosyal veya çekingen davranış sergileyebiliyorlarken bu öğrencilerin çalışkan olduğunu belirten öğretmenlerde olmuştur. Sarıtaş, Şahin, Çatalbaş (2016), Tosun vd. (2017), Şimşir ve Dilmaç (2018), Turan ve Polat (2017), İmamoğlu ve Çalışkan (2017), Alpaslan (2019), Duygu (2016), Sarıahmetoğlu (2019) çalışmalarında, öğrencilerin dil ile ilgili problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. İçöz (2019) ise çalışmasında, öğretmenler açısından yabancı uyruklu öğrenciler için yapılması gerekenlerin, yabancı uyruklu öğrencileri dil kursuna göndermek olarak belirttiklerini saptamıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler, sınıftaki diğer öğrencilerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilere yaklaşımı konusunda iletişimci, sahiplenmeye çalışan, sıcak ve samimi yaklaşımlar sergilediklerini belirtirken az sayıda öğretmen de dışlayıcı bir tavır sergilediklerini belirtmiştir. Sarıahmetoğlu (2019) çalışmasında yabancı uyruklu öğrencilerin ilk zamanlar dışlandıkları bulgusunu saptarken zaman içinde

yabancı uyruklu öğrencilerin Türk arkadaş çevresi tarafından kabul edildiğini saptamıştır. Sarıahmetoğlu 'nun bu çalışması bizim çalışmamızla örtüşmektedir. Duygu (2016) ise yabancı uyruklu öğrencilerin arkadaş çevresi açısından yalnız kaldıklarını, kendi milletlerinden arkadaşları olmadığı zaman kimseyle diyalog kurmadıklarını ve teneffüslerde yalnız vakit geçirdiklerini belirtmektedir. Duygu'nun bu bulguları ise bizim çalışmamızla örtüşmemektedir.

Öğretmenlerin Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerle dil ve iletişim konularında sıkıntılar yaşadıkları görülmüştür. Disiplin konusunda öğretmenlerin çoğunluğu sorun yaşamazken sadece bir öğretmen yaşadığını dile getirmiştir. Sarıahmetoğlu (2019), çalışmasında öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrenciler ile dil ve dile bağlı iletişim problemleri yaşadığını belirtmektedir. Araştırmanın bu kısmı bizim çalışmamızla örtüşürken aynı şekilde yabancı uyruklu öğrenciler dil yetersizliği ve diğer nedenlerden ötürü davranış problemleri yaşaması bizim çalışmamızla çatışmaktadır. Duygu (2016) ise çalışmasında öğretmenlerin öğrencilerle dil problemi yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Alpaslan (2019) ise öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle yaşadıkları sorunlardan birinin de dil problemleri olduğu bulgusunu saptamıştır.

Öğretmenlerin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin eşit rol alımının sağlanması konusunda öğrencilere eşit yaklaştıkları, pozitif ayrımcılık yaptıkları, bireysel görevlendirme ve akran dayanışması gibi yöntemlerle dengeyi sağlamaya çalıştıkları tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin, bu öğrencilerden sınıfta, kültürlerin benzer ve farklı yönlerinin karşılaştırılması, bu öğrencilerin diğer öğrencilere rol model olması şeklinde faydalandıkları görülmüştür.

Öğretmen görüşlerine göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin başarı durumlarının öğrenciden öğrenciye değiştiği, dil problemini çözen öğrencilerin başarı düzeylerinin artmaya başladığı saptanmıştır. Alpaslan (2019)'ın çalışmasına göre Suriyeli öğrenciler akademik anlamda dersleri anlama derslere katılma açısından sorun yaşamaktadırlar. Sarıahmetoğlu (2019)'nun çalışmasına göre yabancı uyruklu öğrenciler akademik anlamda bizim öğrencilerimiz gibi başarılı ve başarısız öğrenciler bulunmaktadır ve bu sonuç bizim araştırmamızla örtüşmektedir. Duygu (2016)'nın çalışmasına göre de öğrenciler, dil problemlerini çözdükleri oranda akademik başarıyı yakalayabilmektedirler. Delen (2018)'in çalışmasında, yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu okullarda ve Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarısının olumlu ve olumsuz etkilendiğini belirten öğretmen görüşleri

saptanmıştır. Güngör ve Şenel (2018), öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarının düşük olduğunu belirttikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmen görüşlerine göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrenciler, sosyal ve uyumlu oldukları görülmüştür. Akraba Topluluklardan gelen öğrencilerde ve sınıf düzeyi küçük olan öğrencilerde az da olsa çekingenliklerin olduğu saptanmıştır.

Araştırma bulgularına göre öğretmenler, öğrencilerin ders başarısı ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunlarına yönelik olarak akran desteği, dil problemlerinin çözülmesi, ek görevler verilmesi, kitap önerisinde bulunulması, veli- öğrenci- sınıf rehber öğretmeni ile iş birliği yapılması ve grup çalışmalarlarıyla etkinlikler düzenlenmesi gibi çözümler ortaya attıkları görülmüştür. Duygu (2016)'nın çalışmasına göre öğretmenler, öğrencilerin dil ile ilgili problemleri çözüldüğü takdirde, ders başarısı ve sosyal ilişkiler konusunda yaşadıkları sorunların çözüleceğini belirtmişlerdir. Sarıahmetoğlu (2019), yabancı uyruklu öğrencilerin gelmesiyle beraber ortaya çıkan sorunların çözümü için öğrencilere Türkçe kursunun ve uyum eğitimlerinin verilmesi, öğrencilere gelenek- göreneklerimiz ve milli duygularımızın öğretilmesi ve öğrencilerin etkinliklere katılması şeklinde öneriler saptamıştır. Alpaslan (2019), öğretmenlerin öğrencilerle yaşadıkları sorunları çözümleme de iletişim kurarak, dersi destekleyerek, akran desteği ve uyarı da bulunma gibi yöntemlerle sağladıklarını saptamıştır. İmamoğlu ve Çalışkan (2017) ile Güngör ve Şenel (2018), yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik dil kursları ile farklı sınıfların açılması şeklinde öneriler getirildiği sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmen görüşlerine göre, öğrenci velileri ile öğretmenler, öğrencilerin ders başarısı, uyum problemleri, davranışlar ve duyurular hakkında görüşmeler yaptıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlere göre çocuklarının durumu için ilgili olan veliler olduğu kadar ilgisiz veliler de vardır.

Öğretmenler, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrenciler ile ilgili bir sorun olduğunda rehberlik servisinden yardım aldıkları tespit edilmiştir. Alpaslan (2019) çalışmasında, öğretmenlerin, Suriyeli öğrencilerin sorunlarının çözümünde meslektaşlarından (rehber öğretmen- Türkçe öğretmeni- Sınıf öğretmeni ve Suriyeli öğrencilere temel becerileri kazandıran öğretmen) ve MEB'in seminer ve kurslarından destek aldıklarını saptamıştır. Tosun, Yorulmaz, Tekin ve Yıldız (2018), öğretmenlerin mülteci öğrencilerle ilgili bir sorun olduğunda okul idaresinden ve rehberlik servisinden yardım aldıklarını tespit etmişlerdir.

Öğretmen görüşlerine göre, öğrencilerin okulda ve sınıfta bulunmaları bir zenginlik olarak algılanmakla birlikte bu öğrencilere ilgi alaka gösterilmesi gerektiği, dil problemlerinin çözülmesi gerektiği ve veli desteğinin sağlanması gerektiği saptanmıştır.

Özet olarak, öğretmenlere göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin sınıflarında bulunması, derslerin işlenişi ve diğer öğrenciler açısından olumlu bir durum olarak görülmektedir. Öğretmenlere göre, öğrenciler arasındaki arkadaşlık ilişkilerinin daha çok samimiyet ve dostluk çerçevesinde gerçekleşmektedir. Öğretmenler, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunların ise dil problemleri olduğunu belirtmişlerdir. Akademik başarı konusunda ise, dil problemini çözebilen öğrencilerin başarıya ulaşabildiklerini dile getirmişlerdir. Öğretmenlere göre öğrenciler, uyum konusunda pek sıkıntı yaşamamaktadırlar.

5.1.4. Okul İdaresinin İfade Ettiği Sorunlarla İlgili Sonuç

Okul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen bulguların sonuçlarına göre Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okullarda dil ile ilgili problemler yaşadıkları görülmüştür. Bunun yanında az da olsa kültür çatışması, uyum sorunları ve kayıt esnasında problemler de yaşadıkları saptanmıştır. Sariahmetoğlu (2019), İçöz (2019), Doğan ve Özdemir (2019), Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016) araştırmalarında, yöneticilere göre yabancı uyruklu öğrencilerin dil ile ilgili problemler yaşadıklarını saptamışlardır.

Öğrencilerin okul ortamında yaşadıkları problemlere yönelik olarak okul yöneticileri, dil sınıflarının açılması, takviye kursların verilmesi gibi çözüm ürettikleri görülmüştür. Bunun yanında dil problemi yaşayan öğrencilerin, dili, doğal olarak arkadaş ve okul ortamında öğrenmelerini sağlayan çözümler de tespit edilmiştir. Sariahmetoğlu (2019), İçöz (2019), Takır ve Özerem (2019), Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016), çalışmalarında, yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak yöneticilerin dil kursları ve sınıfları açılması gerektiğini belirttiklerini saptamışlardır.

Okul yöneticilerinin, öğrenci velileri ile özellikle de Akraba Topluluklara ait ülkelerden gelen veliler ile dil problemlerine bağlı olarak iletişim kurmakta zorlandıkları görülmüştür. Veliler ile olan iletişim problemlerini ise, yöneticilerin, öğretmenlerle, Türkçeyi zaman içinde öğrenmiş olan öğrencilerle veya çeviri programları aracılığı ile çözdükleri saptanmıştır. Doğan ve Özdemir (2019), yabancı öğrencilerin okul iklimine etkisi adlı çalışmalarında veli- okul ilişkisi ile ilgili olarak okul yöneticilerinin olumlu ve olumsuz görüşleri olduğunu

saptamışlardır. Bu çalışmaya göre okul yöneticileri veliler hakkında, ‘eğitilmiş, donanımlı, kültürlü velilerimiz var, okulu ciddiye alıyorlar ve okula geliyorlar’ gibi olumlu görüşler belirtirken ‘dil bilmedikleri için okula gelmiyorlar, gelseler de anlayamıyoruz, okula gelmiyorlar, çocuklarını takip etmiyorlar’ gibi olumsuz görüşleri dile getirmişlerdir.

Okul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen bulguların sonuçlarına göre Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin başarı profillerinin dil yeterliliğine ve aile yapısına bağlı olduğu saptanmıştır. Dildeki eksikliklerini gideren öğrencilerin başarıyı yakalayabildikleri görülürken sosyoekonomik düzeyi iyi olan ve ilgili velilerin öğrencileri başarılı olurken tam tersi durumlar da tespit edilmiştir. Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016)’ın çalışmasına göre yöneticiler, Suriyeli öğrencilerin ödev yapmama, ders materyali getirmeme, derse ilgisizlik gibi durumlar sergilediklerini belirtirken Afganlı ve İranlı öğrencilerin derslere karşı ilgili, sorumluluk sahibi başarılı öğrenciler olduklarını belirtmişlerdir. Doğan ve Özdemir (2019)’in çalışmasına göre yöneticiler, çalışkan ve başarılı yabancı öğrenciler olduğu şeklinde olumlu görüş belirtirken dil bilmemeleri akademik başarıyı düşürüyor şeklinde de olumsuz görüş dile getirmişlerdir. Takır ve Özerem (2019), okul yöneticilerinin, dil farklılığından ötürü yabancı öğrencilerin dersleri takip etmede ve anlamada zorlandıkları, görüşünü saptamışlardır.

Okul yöneticilerine göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin velilerinin genel olarak okula karşı ilgili oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Başarılı öğrencilerin velileri daha çok ilgili iken başarısız öğrenci velilerinin de ilgisiz oldukları tespit edilmiştir. Okul yöneticileri, öğrenci velilerinden daha çok anne ile iletişim kurmaya çalıştıkları görülmüştür. Annenin farklı uyruklu olması ve dil yetersizliğinden ötürü iletişim kurmakta zorlanıldığı tespit edilmiştir.

Okul yöneticilerine göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin okullarda bulunmasının, farklı kültürleri tanıma, burada doğup büyüyen öğrenciler için rol model olma, kültürel etkileşim, empati ve hoşgörü kültürü açısından avantaj oluşturduğu saptanmıştır.

Okul yöneticilerinin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin olarak rehberlik servisine yönlendirme, kapsayıcı eğitim çerçevesinde öğrencilerin okul ve sınıf ortamına uyumunu sağlama gibi çözümler ürettikleri saptanmıştır. Uyum sınıflarının açılması ve ev ziyaretleri de çözümler arasındadır. Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016), çalışmalarında yöneticilerin, yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarını rehber öğretmenler vasıtasıyla ve ödül- ceza yöntemiyle çözmeye çalıştıklarını saptamışlardır.

Okul yöneticilerinin, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları problemlere ilişkin olarak, öğrencilerin dil ile ilgili olan problemlerinin çözülmesi gerektiğini, bu öğrencilerin okul ve sınıf ortamına girmeden önce bir hazırlık sürecinden geçirilmeleri gerektiği ve bu öğrencilere yönelik olan önyargıların kırılıp bu öğrencilerin dışlanmaması gerektiği öneriler sundukları tespit edilmiştir.

Özet olarak, okul idarecilerine göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrenciler, dil konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. Dil sorununu çözen öğrenciler akademik başarı konusunda istenen düzeye gelebilmektedirler. Okul idarecileri, bu öğrencilerin, dil problemlerinin çözümü için takviye kurslar düzenleme ve dil sınıfları açma şeklinde bir yaklaşım sergilediklerini belirtmişlerdir. İdareciler, öğrenci velilerinin genel olarak okula karşı ilgili olduğunu fakat iletişim konusunda dile bağlı sorunlar yaşadıklarını söylemişlerdir.

Sonuç itibarıyla Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadığı problemler, katılımcıların görüşlerine göre, dil konusundaki problemler ve dil konusundaki yetersizliğe bağlı akademik başarısızlıktır. Münferit durumlar haricinde öğrenciler herhangi bir uyum sorunu yaşamamışlardır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Öğrenci, veli, öğretmen ve idarecilere göre, öğrenciler, dil ve dile bağlı olarak akademik başarısızlık yaşamaktadırlar. Öğrencilerin dil ile ilgili problemleri çözüldüğü takdirde akademik başarı da gelecektir. Öğrencilerin dil problemi için dil sınıfları açılabilir, ek olarak Türkçe kursları verilebilir.

Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarına ait öğrencilerin uyum sorunlarının görülmemesi ya da az düzeyde görülmesi okullarımız için olumlu bir durumdur. Bu öğrenciler, uyum konusunda bir sorun yaşamamış olsalar da sosyal ve kültürel faaliyetlere daha çok ağırlık verilerek bu öğrencilerin ülkemiz için olumlu tutum geliştirmeleri sağlanabilir. Yapılacak olan sosyal ve kültürel faaliyetler ile öğrencilerin dil gelişimine katkı sağlanabilir.

Öğrenciler okullarında sportif faaliyetlere katılma konusunda herhangi bir ayrımcılık yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Buna rağmen isteği olmasına karşılık elemelerde seçilemeyen ya da uygun fırsatı bulamayan öğrenciler için okullardaki sportif faaliyetlerin artırılması, okul dışında da spor merkezlerinin çoğaltılması sağlanabilir.

Öğrenci velilerinden- özellikle de Ortadoğu'dan gelen- Türkçe bilmeyen veliler için de dil kursları, okul bünyesinde yapılabilir.

Okula ve öğrenciye karşı ilgisiz olan veliler için ev ziyaretleri düzenlenebilir.

İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri'nde, öğretmen, idareci ve veliler için dil yetersizliğinden kaynaklanan iletişim sorunlarının ve bürokrasiden doğan aksaklıkların, öğrencilerin denklik sorunları ve buna bağlı evrak sorunlarının çözümü için bir masa (sosyal iletişim ve danışmanlık birimi) oluşturulabilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırma sonucuna göre, öğrenciler, dil ile ilgili problemler yaşamaktadırlar. Araştırma, konusu gereği çok geniş coğrafyadan gelen öğrencileri kapsamaktadır. Daha detaylı ve derinlemesine sonuçlar için bu kapsam sınırlandırılarak belirli coğrafyadan gelen öğrencilerle (Örneğin, Türki Cumhuriyetler, Ortadoğu, Balkanlar vb.) çalışmalar yapılabilir.

Belirli coğrafyadan gelen öğrencilerle ilgili yapılan çalışmalarda, öğrenciler ile ilgili karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

Yaptığımız bu çalışma, görüşmeye dayalı nitel bir çalışmadır. Daha detaylı bilgiler elde edebilmek için katılımcı öğrenci sayısı sınırlandırılarak gözleme dayalı araştırmalar yapılabilir.

Araştırmamızın katılımcıları, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarından gelen öğrenciler ve velileri, bu öğrencilerin dersine giren Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve okul idarecidir. Bu dört katılımcı grubuna göre, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarından gelen öğrencilerin yaşadıkları problemler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu katılımcılara ilave olarak bu öğrencilerin sınıf ve okul arkadaşlarının da dahil olduğu bir araştırma yapılabilir.

Araştırmamız, Antalya'nın merkez ilçelerinde eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrenciler, bu öğrencilerin velileri, Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve Okul İdarecileri ile yapılmıştır. Antalya'dan daha fazla, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait nüfus barından İstanbul ve Ankara'da da buna benzer bir çalışma yapılarak daha farklı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2019). *Küreselleşme çağında göç*. İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.(http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/sosyoloji_lisans_ao/kuresellesme_caginda_goc.pdf).
- Ağanoğlu, H. Y. (2001). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Balkanlar'ın makûs talihi göç*. (1. Baskı). İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Akdoğan, N. (2019). *Uluslararası göç kavramı çerçevesinde Türkiye'de göç yönetimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social Research* 5(20), 292-303
- Alpaslan, S. (2019). *Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Suriyeli öğrenciler hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Arabacı, H.M. (2015). 1783'ten II. Dünya Savaşı'na kadar Kırım'dan Anadolu'ya yapılan göçler (sebepleri ve sonuçları), <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/> (Erişim Tarihi:25.01.2021), 227-241
- Ateş, H. (2013). *Göçün eğitime ve eğitim yönetimine etkilerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri (Diyarbakır İli Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Aydemir, S. ve Şahin, M.C. (2017). Tek tanrılı dinlerde göç olgusuna sosyolojik bir yaklaşım: Göç teorileri açısından bir analiz. *Journal of Islamic Research*, 28(3), 359-371.
- Ayoub, M.N. (2014). An investigation of the challenges experienced by Somali refugee students in Canadian elementary schools. *Electronic Theses and Dissertations*. 5120
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 5(2), 368-388.
- Bartram, D. Poros, M.V. ve Monforte, F. (2017). *Göç Meselesinde temel kavramlar*. (Çev. I. Ağabeyoğlu Tuncay). Ankara: Hece Yayınları:421
- Barut, I. (2018). Osmanlı Dönemi'nde gerçekleşen göçlerin kurumsallaşma ve göç politikaları üzerindeki etkileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 40(2), 161-190.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *DEUHFED*, 9(1), 23-28.

- Bayraklı, C. (2007). *Dış göçün sosyo-ekonomik etkileri: Görece göçmen konutlarında (İzmir) yaşayan Bulgaristan göçmenleri örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Bozan, İ. (2014). *Türkiye’de iç göç hareketleri ve göçün eğitim üzerinde etkisi: Bir durum çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 17, 67-91.
- Çavuşoğlu, H. (2007). Yugoslavya-Makedonya’ topraklarından Türkiye’ye göçler ve nedenleri. *Bilişim*, 41, 123-154.
- Delen, A. (2018). *Yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu ilkokullarda istenmeyen öğrenci davranışlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Demirhan, Y. ve Aslan, S. (2015). Türkiye’nin sınır ötesi göç politikaları ve yönetimi. *Birey ve Toplum*, 5(1), 23-62.
- Doğan, S. ve Özdemir, Ç. (2019). Sivas ilinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin okul iklimine etkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 124-141.
- Doğanay, H. Şahin, İ. F. ve Özdemir, Ü. (2007). Feminist coğrafya ve kadın göçmenler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12(17), 7-16.
- Duygu, H. (2016). *Alanya örneğinde yabancı uyruklu ortaokul öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Ekici, S. ve Tuncel, G. (2015). Göç ve insan, *Birey ve Toplum Dergisi*, 5(9), 9-22.
- Eroğlu, Ö. B. ve Gülcan, M. G. (2016). Göçle gelen ailelerin ve çocuklarının eğitim sorunları (Mersin ili örneği). K. Beycioğlu, N. Özer, D. Koşar ve İ. Şahin (Editörler), (E- Kitap) *Eğitim yönetimi araştırmaları* (218-238). Ankara: Pegem Akademi.
- Gencer, T. E. (2017). Göç ve eğitim ilişkisi üzerine bir değerlendirme: Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 838-851.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 02.02.2015 tarihli yazı, T.C. İçişleri Bakanlığı, <https://www.goc.gov.tr/kitleesel-akinlar>, Erişim tarihi 11.04.2020

- Göze, M. (2018). *Dış göçle Türkiye'ye gelen öğrencilerin okullarda yaşamış oldukları uyum sorunları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüleri, İstanbul.
- Grünigen, v. R. Ladd, B. K. Perren, S. ve Alsaker, F. D. (2012). Links between local language competence and peer relations among swiss and immigrant children: The mediating role of social behavior. *Journal of School Psychology*, 50(2), 195-213.
- Güngör, F. ve Şenel, E.A. (2018). Yabancı uyruklu ilkököl öğrencilerinin eğitim – öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *AJESI - Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(2): 124-173 DOI: 10.18039/ajesi.454575
- Halaçoğlu, A. (1990). *Balkan harbi sırasında Rumeli'den Türk göçleri (1912-1913)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü. Ankara
- <http://www.lozanmubadilleri.org.tr/mubadele-sozlesmesi/> , Erişim Tarihi 10.01.2021.
- <http://www.turizmdays.com> (Erişim tarihi 01.11.2019).
- IOM, (2013). *Uluslararası Göç Terimleri Sözlüğü*, 2. Baskı
- İçduygu, A. ve Sirkeci, İ. (1999). *Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinde göç hareketleri*. O. Baydar (Editör). 75 Yılda Köylerden Şehirlere (249-268). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları
- İçöz, H. (2019). *İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili karşılaşılan sorunlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- İmamoğlu, H.B. ve Çalışkan, E. (2017). Yabancı uyruklu öğrencilerin devlet okullarında ilkököl eğitime dair öğretmen görüşleri: Sinop ili örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 529-546.
- İnliceliler, N. (2019). *1923 yılından bugüne Türkiye'nin uluslararası göç politikaları ve sosyal-ekonomik etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- İpek, N. Birinci Dünya Savaşı esnasında Karadeniz ve Doğu Anadolu'da cereyan eden göçler, *Bu makale 19 Mayıs ve Millî Mücadelede Samsun Sempozyumu Bildiriler (16-20 Mayıs 1994), adlı eserde yayınlanan metnin gözden geçirilmiş halidir*.
- Kara, P. ve Korkut, R. (2010). Türkiye'de göç, iltica ve mülteciler. *Türk İdare Dergisi*, 467, 153-162.

- Karakoç, R. (2010). *Göç ve siyasal katılma davranışı: Konya örneğinde kentsel bütünleşme ve siyasal katılma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karaman, H.B. ve Bulut, S. (2018). Göçmen çocuk ve ergenlerin eğitim engelleri, psikolojik sorunları ve çözüm önerileri üzerine bir araştırma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 40(2), 393-412.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.
- Kaştan, Y. (2015). Türkiye’de göç yaşamış çocukların eğitim sürecinde karşılaşılan problemler. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 216-229.
- Kirişçi, K. ve Karaca, S. (2015). *Hoşgörü ve çelişkiler: 1989, 1991 ve 2011’de Türkiye’ye yönelen kitlesel mülteci akınları*. M.M. Erdoğan ve A. Kaya (Editörler). Türkiye’nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler (s.295-315). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Koehler, C. ve Schneider, J. (2019). Young refugees in education: the particular challenges of school systems in Europe. *Comparative Migration Studies*. 7(28). <https://doi.org/10.1186/s40878-019-0129-3>. (Erişim Tarihi: 04.09.2021).
- Köksal, Ü. (2004). *Yugoslavya’dan Türkiye’ye göçler (1923-1960)*. (Bilim Uzmanlığı Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Kutlu, E. (1991). *Uluslararası işgücü hareketi teorisi çerçevesinde Türkiye’den AT’ye işgücü göçünün Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin analizi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Matthews, J. (2008). Schooling and settlement: refugee education in Australia. <https://doi.org/10.1080/09620210802195947>. (Erişim tarihi: 04.09.2021).
- Oğuz, A. (2019). Osmanlı devletinin son döneminde Anadolu’ya gelen muhacirler ve muhacirlerin göç ettiği bazı şehirlerdeki iskân politikaları. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 2709-2728.
- Polat, G. (2007). İç göçün çocuk ruh sağlığına etkisi ve sosyal hizmet müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18(1), 89-106.
- Püsküllüoğlu, A. (2000). *Arkadaş Türkçe sözlük* (3. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.

- Sarıahmetoğlu, H. (2019). *Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim sistemine uyumunda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Sarıtaş, E. Şahin, Ü. ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 208-229.
- Satış, İ. (2012). Kırım Savaşı'ndan sonra Kafkasya'dan Anadolu'ya göçler ve Şanlıurfa yöresine iskânlar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, 12(1), 517-531.
- Sayın, Y. Usanmaz, A. Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 18(31), 1-13.
- Sepetcioğlu, T. E. (2010). Türkiye'de anadili Türkçe olmayan göçmen topluluklara yaklaşımlara dair bir örnek: Girit göçmenleri. *ÇTTAD*, 9(20-21), 77-108.
- Şemşit, S. (2018). Avrupa Birliği politikaları bağlamında uluslararası göç olgusu ve türleri: Kavramsal bakış. *Yönetim Ve Ekonomi*, 25(1), 269-289.
- Şimşir, Z. ve Dilmaç, B. (2018). Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim gördüğü okullarda öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *İlköğretim Online*, 17(3), 1719-1737. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> doi 10.17051/ilkonline.2018.466425 (Erişim Tar. 18.06.2020).
- Takir, A. ve Özerem, A. (2019). Göçle gelen yabancı uyruklu öğrencilerin okul ortamında karşılaştıkları sorunlar. *Folklor/edebiyat*, 25(97-1), 659-678.
- Tekir, S.(2016). Birinci Dünya Savaşı'nda Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Rus işgal bölgelerinden yapılan göçler. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, Journal Of Modern Turkish History Studies* 16(32), 43-65.
- Tezcan, M. (1994). Ülkemizde göç ve eğitim sorunları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27(1), 62-191.
- Tosun, A. Yorulmaz, A. Tekin, İ. ve Yıldız, K. (2018). Mülteci öğrencilerin eğitim sorunları, eğitim ve din eğitiminden beklentileri: Eskişehir örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 107-133.
- Türkiye Cumhuriyeti Antalya Valiliği, 02.02.2017 tarihli yazı <http://www.antalya.gov.tr/arama/ara/Rusya%20Federasyonu%209%20bin%2035,%20Almanya%208%20bin%20653,%20Kazakistan%205%20bin%20628> , (Erişim tarihi 11.05.2021).

- Türkiye İstatistik Kurumu, (2019). Uluslararası Göç İstatistikleri, Yayın Tarihi: 17 Temmuz 2020, Sayı: 33709
- Ünsal, A. (2019). Uluslararası göç kavramı ve uluslararası göçün ülke ekonomileri üzerinde muhtemel etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 18, 50-61.
- Walsh, C. A. Este, D. , Krieg, B. Giurgiu, B. (2014). Needs of refugee children in Canada: What can Roma refugee families tell us? <https://doi.org/10.3138/jcfs.42.4.599>. (Erişim tarihi: 04.09.2021).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, A. (2017). Göç olgusu ve göçün ekonomik etkileri: Türkiye örneği. A. Yatkın (Editör), *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı* (s. 1825-1841). Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Yılmaz, Abdurrahman. (2014). Uluslararası göç: Çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1685-1704.
- Yirik, Ş. ve Baltacı, F. (2016). İkinci konut turizmi kapsamında Antalya'ya yerleşen yabancıların demografik özelliklerinin ve Antalya'yı tercih etme nedenlerinin belirlenmesi. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 17(68), 137-156.
- Zhai, L. (2002). Studying international students: Adjustment issues and social support. *Research and Planning Analyst Office of Institutional Research*.

EK-1 ANTALYA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN İZİN BELGESİ

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.9937371

21.05.2019

Konu : Anket Uygulaması

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Turgay ÜZER'in "Antalya İlinde Eğitim Gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait Öğrencilerin Sorunları (Suriyeli Öğrenciler Hariç)" adlı araştırmasını, İlimiz Döşemealtı, Muratpaşa Kepez, Konyaaltı ve Aksu ilçelerinde bulunan Resmi, Özel ve Yabancı Ortaokullarda, uygulama isteği ile ilgili 14/05/2019 tarih 14065 sayılı yazısı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 17/05/2019 tarihinde incelenerek "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, "Antalya İlinde Eğitim Gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait Öğrencilerin Sorunları (Suriyeli Öğrenciler Hariç)" isimli araştırmasını, İlimiz Döşemealtı, Muratpaşa Kepez, Konyaaltı ve Aksu ilçelerinde bulunan Resmi, Özel ve Yabancı Ortaokullarda görev yapan Öğretmen, Yönetici Veli ve Öğrencilere, bahse konu Genelge ve çalışma takvimi doğrultusunda, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmaksızın yapılması,

Söz konusu araştırmanın bitimine müteakip; sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi kaydıyla uygulanması, Komisyonca uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 02/04/2019 tarih ve 12935 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
21.05.2019

Yüksel ARSLAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md. Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e537-6164-369e-a971-c30e kodu ile teyit edilebilir.

EK-2 ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU 1

Antalya İli'nde eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin öğrenci görüşme formu

GİRİŞ

Merhaba Antalya/Kepez Şehit İbrahim Barış Yurtseven Ortaokulu'nda görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler öğretmeni Turgay ÜZER' im. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim dalı/ Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile Antalya ilinde eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçları Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesi ve bu sorunlara getirdikleri çözüm yollarının anlaşılması ile bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu çalışmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir. Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum

I.BÖLÜM

Cinsiyet:

Sınıf:

Yaş:

Doğum Yeri:

Uyruğunuz:

Anne Uyruğu:

Baba Uyruğu:

II. BÖLÜM

1. Antalya'ya ne zaman yerleştiniz? Gelme nedeniniz nedir?
2. Antalya'da yaşarken hangi problemlerle karşılaştınız (iletişim, dil, uyum, kültür vb.)?
3. Antalya'da sosyal kültürel alanda yaşadığınız güçlükler oldu mu? Olduysa nelerdir?
4. Okulunuzdan memnun musunuz?
5. Sınıfında eğitim gören Türk ve diğer milletlerden olan arkadaşlarıyla güçlükler yaşıyor musun(iletişim, dil, uyum kültür vb.)?
6. Sınıfında veya okulunda diğer arkadaşlarıyla ilişkiniz nasıl, geldiğiniz ülkedeki arkadaş çevreniz ile şimdiki arkadaş çevreniz arasındaki farklar nelerdir, uyum konusunda sorunlar yaşadınız mı?
7. Sınıfta eğitiminizle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir(dil, iletişim, disiplin, öğrenme vb.)?
8. Okul başarınız ve eğitiminizle ilgili olarak ailenizin neler yapmasını istersiniz?
9. Öğretmenle (öğretmenlerle) ilişkiniz nasıl? Neler yapıyorsunuz?
10. Okulda sosyal faaliyetlerde (spor, müzik, drama vb.) görev alıyor musunuz? Almıyorsanız nedeni nedir?
11. Bu okulun bir öğrencisi olarak kendinizi herhangi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz(nesne, şekil, canlı, masal kahramanı, tarihsel bir kimlik, bitki vb.)? Niçin?
12. Bunların dışında eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı?

EK-3 VELİ GÖRÜŞME FORMU 1

Antalya İli 'nde eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin veli görüşme formu

GİRİŞ

Merhaba Antalya/Kepez Şehit İbrahim Barış Yurtseven Ortaokulu'nda görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler öğretmeni Turgay ÜZER' im. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim dalı/ Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile Antalya ilinde eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçları Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesi ve bu sorunlara getirdikleri çözüm yollarının anlaşılması ile bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu çalışmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir. Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

I.BÖLÜM

1. Yaşınız?
2. Öğrenciye yakınlık dereceniz nedir?
3. Doğum yeriniz neresidir?
4. Uyruğunuz nedir?
5. Eğitim durumunuz nedir?
6. Mesleğiniz nedir?
7. Nerede ikamet ediyorsunuz?
8. Ailenizin aylık ortalama geliri nedir? Göç ettikten sonra gelirinizde değişiklik oldu mu?
9. Ne sıklıkla ülkenize gidiyorsunuz?
10. Türkiye'de ve Antalya'da iletişim kurduğunuz soydaşınız var mı?
11. Kaç yıldır Türkçe konuşuyorsunuz, Türkçe düzeyinizi genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?
12. Hangi sebeple Antalya'ya geldiniz, burada yaşamaktan mutlu musunuz?
13. Antalya'nın imkânlarından faydalandığınızı düşünüyor musunuz, yaşam koşullarının farklılığından dolayı zorluk yaşadınız mı?
14. Türk kültürü ile kendi kültürünüz arasında yakınlığı nasıl değerlendiriyorsunuz?
15. Düğün toplantı sinema tiyatro gibi sosyal ve kültürel etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?
16. Evinizde kullandığınız medya araçları hangi dilde işliyor?(TV, Bilgisayar, Cep Telefonu vb.)
17. Antalya'da yaşadığınız en önemli sorun nedir?

II. BÖLÜM

1. Bu okulu tercih etme sebebiniz nedir?
2. Çocuğunuzun akademik başarısından biraz bahseder misiniz?
3. Çocuğunuz okulda herhangi bir problem yaşadı mı?
4. Evet ise hangi tür problemlerle karşılaştı?
5. Çocuklarınız sorunlarını sizinle paylaşıyor mu?
6. Çocuğunuzun eğitiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir, (ders başarısı, arkadaşlık ilişkileri okul içi sosyal faaliyetler vb.) , verilen eğitimi yeterli buluyor musunuz?
7. Çocuğunuzun öğretmenleriyle ve okul yönetimi ile ilişkisi nasıldır?
8. Çocuğunuz okulda, sosyal ve kültürel alanda hangi etkinliklere katılıyor?
9. Çocuğunuzun ders dışı etkinliklerde çevresi soydaşlarınızdan mı, Türklerden mi oluşuyor?
10. Çocuğunuzla eğitim dışında iletişimi hangi dil ile gerçekleştiriyorsunuz?
11. Hangi sıklıkta okula gidiyorsunuz?
12. Okul yönetimi ve öğretmenleriyle ne derece iletişim kuruyorsunuz, onlardan istek ve beklentileriniz nelerdir?
13. Çocuğunuzun yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?
14. Bu konuda eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı?

EK-4 YÖNETİCİ GÖRÜŞME FORMU 1

Antalya İl'inde Eğitim Gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Yönetici Görüşme Formu

GİRİŞ

Merhaba Antalya/Kepez Şehit İbrahim Barış Yurtseven Ortaokulu'nda görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretmeni Turgay ÜZER' im. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim dalı/ Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile Antalya ilinde eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçları Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesi ve bu sorunlara getirdikleri çözüm yollarının anlaşılması ile bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu çalışmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir. Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum

I.BÖLÜM

Cinsiyet:

Kıdem:

Yaş:

Bulunduğu pozisyondaki çalışma yılı:

II. BÖLÜM

1. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin okul ile yaşadıkları güçlükler nelerdir? Güçlüklerin nedeni sizce nedir? Okul yönetimi olarak neler yapılmaktadır?
2. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin velileriyle yaşadığınız güçlükler nelerdir, Bu güçlüklerin çözümüyle ilgili okul idaresi olarak neler yapılmaktadır?
3. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin başarı profili nasıldır?
4. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin Veli- okul ilişkileri ne durumdadır?
5. Okul iklimi içinde farklı kültürlere sahip bu öğrencilerin olmasının avantajları var mıdır?
6. Okulunuzdaki Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin uyum sorunlarının çözümü ve okula intibaklarının sağlanması konusunda neler yapılmaktadır?
7. Yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?
8. Okulunuzda öğrenim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerle ilgili eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı?

EK-5 ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU 1

Antalya İl'inde Eğitim Gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşme Formu

Giriş

Merhaba Antalya/Kepez Şehit İbrahim Barış Yurtseven Ortaokulu'nda görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretmeni Turgay ÜZER' im. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim dalı/ Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile Antalya ilinde eğitim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçları Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesi ve bu sorunlara getirdikleri çözüm yollarının anlaşılması ile bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu çalışmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir. Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

I.BÖLÜM

Cinsiyet:

Kıdem:

Yaş:

Bulunduğu pozisyondaki çalışma yılı:

II. BÖLÜM

1. Sınıfınızda Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrenci/öğrenciler olması konusundaki düşünceleriniz nelerdir? Bu öğrencilerin özelliklerinden bahsedebilir misiniz?
2. Sınıfınızdaki diğer öğrencilerinizin bu öğrencilere yaklaşımı nasıldır?
3. Sınıfınızdaki Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrenciler Öğrenme öğretme sürecinde ne gibi sorunlar yaşıyor (iletişim, disiplin, uyum, öğrenme güçlüğü vb.)?
4. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerin sosyal, sınıf ve okul kültüründe diğer arkadaşlarıyla eşit rol almasını nasıl sağlıyorsunuz. Bu dengeyi nasıl kuruyorsunuz?
5. Farklı kültürlere sahip bu öğrencilerimizin özelliklerini sınıfta ne ölçüde ve nasıl kullanıyorsunuz?
6. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerinizin/öğrencinizin ders başarısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
7. Sizce Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin sosyal ilişkileri nasıldır?
8. Ders başarısında ve sosyal ilişkilerde yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir?
9. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara ait öğrencilerin veli ile işbirliği ne durumdadır, genellikle hangi konularda görüşüyorsunuz?
10. Bu öğrencilerinizin sorunlarının çözümü için herhangi bir kurumdan yardım almasını sağlıyor musunuz (Rehber/danışman öğretmen yardımı, Rehabilitasyon, Özel eğitim kurumları vb.)?
11. Okulunuzda öğrenim gören Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait öğrencilerle ilgili eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı?

EK-6 BİLDİRİM SAYFASI

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıyı kaynak gösterdiğimi taahhüt ediyorum. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu süre sonunda uzatma için başvurmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

12/07/2021

Turgay ÜZER

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Turgay ÜZER

Doğum Yeri ve Tarihi:

İletişim:

Eğitim Durumu

Lisans: Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

Lisans: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler

Yüksek Lisans: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretimi

Yabancı Dil: İngilizce

İş Deneyimi

Sücutlü Şehit Süleyman Kalkan İlköğretim Okulu

Gebiz İlköğretim Okulu

Rabiye Mehmet Ülger İlköğretim Okulu

Turgut Reis Ortaokulu

Şehit Yüzbaşı İbrahim Barış Yurtseven Ortaokulu

ORJİNALLİK RAPORU

Antalya İlinde Eğitim Gören Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklara Ait Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar

ORJİNALLİK RAPORU

% **9**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **8**

İNTERNET KAYNAKLARI

% **3**

YAYINLAR

% **5**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

www.goc.gov.tr
İnternet Kaynağı

% **1**

2

dergipark.org.tr
İnternet Kaynağı

% **1**

3

tez.yok.gov.tr
İnternet Kaynağı

% **1**

4

www.cndh.org.mx
İnternet Kaynağı

% **1**

5

ARIBAŞ, Sebahattin and FIRAT, Şule.
"İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik akademik başarıları üzerinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının etkisi",
Milli Eğitim Bakanlığı, 2010.
Yayın

% **1**

6

az.wikipedia.org
İnternet Kaynağı

% **1**

7

Shin'ichi Nagata. "Dynamical Properties of Photospheric Flux Tubes at the Footpoints of

<% **1**